

Nätt och jämnt

Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Del 2 Bilagor

Betänkande av Utjämningskommittén 2022

Stockholm 2024

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2024:50

SOU och Ds finns på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på [regeringen.se/remisser](https://www.regeringen.se/remisser).

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Elanders Sverige AB

Tryck och remisshantering: Elanders Sverige AB, Stockholm 2024

ISBN 978-91-525-0968-5 (tryck)

ISBN 978-91-525-0969-2 (pdf)

ISSN 0375-250X

Del 2**Bilagor**

Bilaga 1	Kommittédirektiv 2022:36.....	837
Bilaga 2	Kommittédirektiv 2023:56.....	851
Bilaga 3	Kommittédirektiv 2024:17.....	855
Bilaga 4	Samlade effekter av kommitténs förslag	857
Bilaga 5	Riktade statsbidrag som föreslås inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn.....	917
Bilaga 6	Den lokala tillväxtens bestämningsfaktorer	925
Bilaga 7	Regressionsbaserad kostnadsutjämning.....	979

Kommittédirektiv 2022:36

En ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning

Beslut vid regeringssammanträde den 28 april 2022

Sammanfattning

En parlamentariskt sammansatt kommitté ges i uppdrag att göra en översyn av den kommunalekonomiska utjämningen. Syftet med uppdraget är att säkerställa att den kommunalekonomiska utjämningen ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar.

Kommittén ska bl.a.

- analysera de variabler som ingår i inkomstutjämningen,
- analysera i vilken utsträckning kostnadsutjämningen för kommuner och regioner fångar upp skillnader i strukturella faktorer,
- analysera om strukturbidraget i dess nuvarande form skulle kunna avvecklas eller förändras,
- genomgående analysera en eventuell påverkan av utjämningsystemet på utveckling och tillväxt, såväl positiv som negativ,
- analysera och utvärdera utjämningen av kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Uppdraget ska redovisas senast den 3 maj 2024.

Uppdraget att göra en översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet

Systemet behöver utvecklas i takt med samhällsutvecklingen

Kommunerna och regionerna ansvarar för en stor del av den offentliga verksamheten, såsom välfärdstjänster inom skola, omsorg samt hälso- och sjukvård. Alla kommuner respektive regioner har i princip samma uppdrag. Samtidigt skiljer sig förutsättningar och utmaningar åt mellan enskilda kommuner och regioner. Vissa kommuner och regioner måste hantera en minskande folkmängd medan andra kommuners och regioners folkmängd växer kraftigt. Flera kommuner och regioner i norra Sverige står, som följd av flera företagsetableringar och expansioner, inför en genomgripande omställning med en förväntad mycket kraftig befolkningstillväxt. Kompetensförsörjning och arbetskraftsbrist är en stor utmaning i många kommuner och regioner samtidigt som andelen arbetslösa varierar över landet. Likaså varierar befolkningens socioekonomiska förutsättningar, t.ex. utbildningsbakgrund och inkomstnivåer. Även om kommuner och regioner får en särskild ersättning för mottagande av skyddsbehövande och deras anhöriga kan mottagandet innebära kostnader på längre sikt i form av t.ex. ett större behov av försörjningsstöd och andra kommunala insatser. Ansvaret för mottagandet har visserligen blivit mer jämnt fördelat sedan lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning trädde i kraft. Trots det kan de mer långsiktiga konsekvenserna av mottagandet variera mellan olika kommuner.

Sverige ska ha en välfärd av god kvalitet i hela landet. Kommunerna och regionerna ska även erbjuda annan kommunal service till sina invånare. Det kommunalekonomiska utjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service. Meningen är att skillnader i kommunalskattesats inte ska bero på skillnader i skattekraft eller strukturella och opåverkbara faktorer.

Utjämningsystemet kompenserar mot denna bakgrund för skillnader i skattekraft (inkomstutjämnning) och för kostnadsskillnader som beror på strukturella faktorer, såsom bebyggelsestruktur och befolkningens åldersammansättning (kostnadsutjämnning). I utjämningsystemet ingår därutöver strukturbidrag och införandebidrag, som vissa kommuner och regioner har rätt till. Det finns ett system för kommunerna och ett för regionerna, men systemen har samma

principiella uppbyggnad. I systemet finns en s.k. regleringspost som reglerar att de medel som riksdagen anvisar till systemet är i nivå med nettot av bidragen och avgifterna inom utjämningsystemet. Systemet finansieras inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Målet för detta utgiftsområde är att skapa goda och likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner som bidrar till en effektiv kommunal verksamhet med hög kvalitet (prop. 2008/09:1 utg.omr. 25 avsnitt 2.3, bet. 2008/09:FiU3, rskr. 2008/09:150).

Utjämningsystemet regleras i lagen (2004:773) om kommunal-ekonomisk utjämning och förordningen (2004:881) om kommunal-ekonomisk utjämning. Det nuvarande systemet för kommunalekonomisk utjämning infördes den 1 januari 2005. Vissa förändringar har därefter gjorts i utjämningsystemet. Den senaste breda översynen av systemet gjordes av Utjämningskommittén.⁰⁸ (SOU 2011:39). De senaste ändringarna inom systemet, i kostnadsutjämnningen, trädde i kraft den 1 januari 2020 (prop. 2019/20:11, bet. 2019/20:FiU18, rskr. 2019/20:41).

Riksrevisionen har granskat det kommunalekonomiska utjämningsystemet och redogjort för sina iakttagelser och slutsatser i två granskningsrapporter: Det kommunala utjämningsystemet – behov av mer utjämning och bättre förvaltning (RiR 2019:29) och Tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnningen (RiR 2020:11). Riksrevisionen pekar i rapporterna på utvecklingsområden inom och kopplat till utjämningsystemet, bl.a. vad gäller kostnadsutjämnningen och behov av en djupare förståelse för hur inkomstutjämnningen påverkar tillväxtincitament på lokal nivå.

För att syftet med det kommunalekonomiska utjämningsystemet ska uppnås behöver systemet utvecklas i takt med samhällsutvecklingen. Mot bakgrund av att det var länge sedan systemet sågs över i sin helhet finns det därför behov av en sådan översyn.

Inkomstutjämnningen ska kompensera för skillnader i skattekraft

Systemet för inkomstutjämning kompenserar för skillnader i skattekraft mellan kommuner och mellan regioner. Inkomstutjämnningen är långtgående och den del av det kommunalekonomiska utjämningsystemet som bidrar mest till att skapa likvärdiga ekonomiska för-

utsättningar för kommuner och regioner. Huvuddelen av inkomstutjämnningen finansieras av staten.

Inkomstutjämnningen utgår från skillnaden mellan kommunens eller regionens skatteunderlag och 115 procent av medelskattekraften i landet. De kommuner och regioner som har en skattekraft som är lägre än 115 procent av medelskattekraften i landet får ett inkomstutjämningsbidrag. De kommuner och regioner som har en skattekraft som är högre än 115 procent av medelskattekraften får betala en inkomstutjämningsavgift.

Storleken på bidraget eller avgiften bestäms genom att bidrags- respektive avgiftsunderlagen multipliceras med en länsvis skattesats. Den länsvisa skattesatsen utgår från medelskattesatsen i landet 2003, med en korrigeringsfaktor för skatteväxlingar sedan 1991 mellan kommunerna och regionerna i ett län till följd av verksamhetsöverföringar. Inkomstutjämnningen är inte fullständig, utan en reducering av medelskattesatsen görs med den s.k. kompensationsgraden i inkomstutjämnningen. Reduceringen är till för att minska risken för negativa marginaeffekter i systemet, dvs. en negativ nettoeffekt av förändringar av skatteintäkterna och inkomstutjämningsbidraget eller inkomstutjämningsavgiften, som uppstår för en kommun om dess relativa skattekraft ökar. Vid ändringar i systemet för inkomstutjämnning bör risken för negativa marginaeffekter i möjligaste mån undvikas.

Bortsett från en ändring i kompensationsgraden för avgiftsbetalande kommuner och regioner 2014, som återställdes 2016, har inga förändringar i den länsvisa skattesatsen gjorts sedan inkomstutjämnningen i dess nuvarande form infördes. Det finns därför anledning att se över utformningen av den länsvisa skattesatsen.

I granskningsrapporten Tillväxthämmande incitament i den kommunala utjämnningen? (RiR 2020:11) pekar Riksrevisionen på att inkomstutjämnningen, såsom den är utformad i Sverige, enligt ekonomisk teori kan ha negativa effekter på incitament för tillväxtfrämjande arbete i kommuner och regioner. Riksrevisionen framhåller också att det inom forskningen antas att för höga skatter påverkar skattekraftens utveckling negativt och att inkomstutjämnningen kan påverka val av skattesats. I sin granskning kunde myndigheten inte finna belägg för att graden av utjämnning i inkomstutjämnningen påverkar tillväxten i skattekraften negativt. Riksrevisionen pekade i sin rapport på att en lägre grad av utjämnning skulle innebära ökade inkomstskillnader mellan kommunerna, vilket i sig kan ha betydelse för tillväxten. Den

aspekten omfattades dock inte av granskningen. Även om Riksrevisionen inte kunde finna belägg för att inkomstutjämnningen påverkar skattekraften negativt menade myndigheten att frågan borde analyseras vidare. Mot denna bakgrund behövs en djupare analys av arbetet med tillväxtfrågor i kommuner, och i regioner, och av hur utformningen av inkomstutjämnningen eventuellt påverkar detta arbete.

Kommittén ska därför

- analysera de variabler som ingår i inkomstutjämnningen och vid behov lämna förslag på uppdateringar och ändringar,
- undersöka om och i så fall hur utformningen av inkomstutjämnningen påverkar incitament att stimulera tillväxt i kommuner och regioner med olika strukturella förutsättningar,
- kartlägga och beskriva kunskapsläget vad gäller effekten av tillväxtfrämjande arbete i kommuner och regioner med olika strukturella förutsättningar, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Kostnadsutjämnningen ska kompensera för strukturella behovs- och kostnadsskillnader

Syftet med kostnadsutjämnningen är att kompensera för kostnadsskillnader som uppstår till följd av strukturella och opåverkbara faktorer. Det handlar dels om behovsskillnader, t.ex. hur många barn eller äldre det finns i befolkningen och befolkningens socioekonomiska förutsättningar, dels om faktorer som påverkar kostnaden att producera service, såsom bebyggelsestruktur beträffande bl.a. avstånd och gleshet.

Kostnadsutjämnningen består av ett antal delmodeller för kommunerna respektive för regionerna. I varje delmodell beräknas en standardkostnad för respektive kommun och region. En kommuns eller regions standardkostnader summeras till en strukturkostnad. Om kommunens eller regionens strukturkostnad är högre än den genomsnittliga strukturkostnaden i landet får kommunen eller regionen ett kostnadsutjämningsbidrag som motsvarar mellanskillnaden. Om kommunens eller regionens strukturkostnad i stället är lägre än den genomsnittliga strukturkostnaden ska kommunen eller regionen betala en kostnadsutjämningsavgift. Kostnadsutjämnningen är statsfinan-

siellt neutral, dvs. de bidrag som vissa kommuner respektive regioner får i systemet är lika stora som de avgifter som andra kommuner respektive regioner betalar i systemet.

Omfördelningen inom kostnadsutjämningen baseras på ett omfattande underlag, i vilket en del uppdateras årligen, medan annat ligger fast tills vidare. Det finns därför behov av att med jämna mellanrum se över och uppdatera systemet, i syfte att säkerställa dess aktualitet och träffsäkerhet. Den senaste översynen av systemet gjordes av Kostnadsutjämningsutredningen och redovisades i betänkandet Lite mer lika – Översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74). Översynen ledde till ändringar i systemet som trädde i kraft den 1 januari 2020.

Det finns, med hänsyn till att det gått mer än fem år sedan den senaste översynen av systemet initierades och till att utvecklingsbehov lyfts fram av bl.a. Riksrevisionen, behov av en ny översyn. Översynen bör innefatta samtliga områden inom kostnadsutjämningen, inklusive en utvärdering av de förändringar som trädde i kraft 2020. Den bör vidare innefatta ställningstaganden till om nya områden bör inkluderas i systemet för att strukturella behovs- och kostnads-skillnader ska beaktas på ett tillfredsställande sätt. Det finns vidare behov av en genomgång av antaganden och beräkningsunderlag för att säkerställa att de fortfarande är aktuella.

I delmodellerna för hälso- och sjukvård, förskola, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola samt äldreomsorg har relativt omfattande beräkningar gjorts för att uppskatta merkostnader för gles bebyggelsestruktur. Dessa beräkningar uppdateras inte årligen utan ligger fast tills vidare. Ändringarna i kostnadsutjämningen som trädde i kraft den 1 januari 2020 innebar bl.a. en förstärkt utjämning utifrån gles bebyggelsestruktur. Dessa förändringar baserades dock främst på uppräknings- och redan befintliga antaganden och beräkningar. Det finns därför behov av en mer grundlig genomgång och uppdatering av de beräkningar och antaganden som ligger till grund för kompensationen för merkostnader för gles bebyggelsestruktur.

Ändringarna i kostnadsutjämningen som trädde i kraft den 1 januari 2020 innebar vidare att fler socioekonomiska faktorer, såsom utbildnings- och inkomstnivå, infördes i kostnadsutjämningen. Förändringen innebär bl.a. att medel omfördelas utifrån socioekonomiska förutsättningar i kostnadsutjämningen för skolväsendet inom delmodellerna för förskola och gymnasieskola. I delmodellen för för-

skoleklass och grundskola gjordes dock ingen förändring på grund av risk för dubbelkompensation mot bakgrund av det statliga stödet för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i förskoleklass och grundskola (prop. 2019/20:11 s. 26). Det finns anledning att analysera om socioekonomiska faktorer beaktas i tillräcklig grad i kostnadsutjämnningen. Det är också viktigt att systemet i tillräcklig grad kompenserar för eventuella långsiktiga och strukturella kostnader för flyktningmottagandet, vad gäller t.ex. försörjningsstöd, skola, hälso- och sjukvård m.m.

Systemet för kostnadsutjämnning ska inte utjämna för kostnadsskillnader som beror på faktorer som kommuner och regioner kan påverka, såsom service och ambitionsnivå, effektivitet eller skattesats. Systemet ska således inte utjämna för alla kostnadsskillnader. Det finns också exempel på områden där faktiska kostnadsskillnader inte har kunnat påvisas, t.ex. inom skolväsendet vad gäller socioekonomiska faktorer, men där utjämnning utifrån strukturella faktorer ändå behövs för att kommuner och regioner ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar att kunna tillhandahålla en likvärdig service. Analyser av vilka faktorer som ska ingå i kostnadsutjämnningen kan således inte enbart baseras på statistiska analyser utifrån faktiska kostnadsskillnader. Det krävs även andra typer av studier, analyser och bedömningar av vilka strukturella faktorer som kan påverka kostnader, och som därmed behöver beaktas i kostnadsutjämnningen.

Kommittén ska därför

- analysera i vilken utsträckning kostnadsutjämnningen för kommuner och regioner fångar upp skillnader i strukturella faktorer och vid behov föreslå ändringar i systemet,
- föreslå former för en förvaltning av beräkningsmodellerna för gles bebyggelsestruktur,
- analysera om systemet i tillräcklig grad kompenserar för socioekonomiska faktorer och vid behov föreslå ändringar, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Kan strukturbidraget avvecklas eller förändras?

Strukturbidrag betalas ut till vissa kommuner och regioner som kompensation för tidigare tillägg i vissa av de delmodeller som inte längre ingår i kostnadsutjämnningen eller för stora intäktsminskningar till följd av förändringar av utjämnningssystemet. Strukturbidraget betalas ut som ett fast årligt belopp per invånare och räknas inte upp mellan åren. Strukturbidragets aktualitet och träffsäkerhet är därmed lägre än övriga delar av det kommunalekonomiska utjämnningssystemet. Systemet med strukturbidrag kan sägas innebära att tidigare förändringar av utjämnningssystemet inte har genomförts fullt ut. Utgångspunkten bör vara att strukturella skillnader mellan kommuner och mellan regioner som leder till kostnadsskillnader bör kompenseras för inom kostnadsutjämnningen.

Kommittén ska därför

- analysera om strukturbidraget i dess nuvarande form skulle kunna avvecklas eller förändras, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Ändamålsenliga effekter vid kommun- och regionsammanläggningar

Frivilliga kommunsammanläggningar har pekats ut som en möjlig väg att hantera framtida utmaningar för kommuner, bl.a. av Kommunutredningen (SOU 2020:8). Vid en kommunsammanläggning förändras bidrag och avgifter från det kommunalekonomiska utjämnningssystemet, eftersom sammanläggningen leder till en förändrad struktur. Inom utjämnningssystemet finns delar, t.ex. strukturbidraget och dess konstruktion, som kan innebära stora negativa förändringar vid sammanläggningar. Detta kan innebära att ekonomiska effekter på relativt kort sikt försvårar kommunsammanläggningar som långsiktigt skulle vara ändamålsenliga. Det finns en bestämmelse i lagen om kommunalekonomisk utjämnning som syftar till att kompensera kommuner för de negativa effekter som kan uppstå vid en sammanläggning. Regleringen innebär dock att i de fall en mindre kommun med ett stort bidrag per invånare slås samman med en avsevärt större kommun kan kompensationen bli alltför stor i förhållande till sammanläggningens omfattning. Det finns vidare inga motsvarande bestämmelser för regionerna.

Kommunutredningen har för sin del konstaterat att den befintliga utformningen av utjämningsystemet kan utgöra ett hinder mot frivilliga sammanläggningar av kommuner och regioner.

Kommittén ska därför

- bedöma om utjämningsystemets omfördelningseffekter vid sammanläggningar av kommuner respektive regioner är ändamålsenliga och vid behov föreslå förändringar av systemet, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

En väl sammanhållen styrning med statsbidrag

Utöver det generella statsbidraget bidrar staten till finansieringen av de kommunala verksamheterna genom riktade statsbidrag. Statskontorets uppföljning av riktade statsbidrag visade att det 2020 fanns drygt 200 riktade statsbidrag, inklusive kostnadsersättningar, till kommunsektorn (Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner 2020). Det finns ett fortsatt behov av att staten ersätter kommuner och regioner för kostnader inom vissa områden och i viss utsträckning riktar statsbidrag till specifika områden med stora utvecklingsbehov. Generella statsbidrag bör dock vara utgångspunkten i den ekonomiska styrningen av kommunsektorn eftersom det möjliggör anpassning efter lokala och regionala behov.

Det finns exempel på riktade statsbidrag som inte är tidsbegränsade och som betalas ut för att finansiera verksamhet som kommuner och regioner är skyldiga att tillhandahålla, såsom vissa av ersättningarna för flyktingmottagandet. Det finns också exempel på riktade statsbidrag som fördelas utifrån strukturella faktorer som det kompenseras för i det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Det kan finnas skäl till att bidrag betalas ut i form av riktade statsbidrag, t.ex. för att stimulera till utveckling inom specifika områden med stora utvecklingsbehov. Sådana bidrag finns bl.a. inom hälso- och sjukvårdsområdet, äldreomsorgen och skolområdet. Det är emellertid viktigt att den statliga styrningen med statsbidrag är väl sammanhållen och att det samlade utfallet av statsbidrag till enskilda kommuner och regioner innebär en effektiv fördelning av resurserna. Ett helhetsperspektiv bör beaktas vid valet mellan generella och riktade statsbidrag, i syfte att underlätta för kommuner och regioner att planera och bedriva verksamhet på ett effektivt sätt. Det kan finnas bidrag

som det skulle vara mer effektivt att inordna i det generella statsbidraget. En träffsäker kostnadsutjämning, som kompenserar kommuner och regioner för merkostnader som följer av opåverkbara och strukturella faktorer, kan minska behovet av vissa riktade statsbidrag.

Vad gäller skolområdet bedömde Skolkommissionen i betänkandet *Samling för skolan* (SOU 2017:35) att det generellt sett fördelas medel till skolan med för liten hänsyn till socioekonomiskt betingade skillnader i elevunderlaget. Kommissionen föreslog därför att ett sektorsbidrag för att nationellt finansiera skolan skulle utredas. Även i betänkandet *En mer likvärdig skola* (SOU 2020:28) föreslogs att frågan om ett större sektorsbidrag till skolan skulle utredas vidare. Ett större sektorsbidrag till en viss del av den kommunala skolverksamheten, såsom de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning, skulle innebära behov av förändringar av det generella statsbidraget och utjämningsystemet. Det skulle också få konsekvenser för finansieringen av den kommunala sektorn i sin helhet.

Verksamheternas nettokostnader ligger till grund för omfördelningen inom flera av delmodellerna inom kostnadsutjämningen. Riktade statsbidrag har generellt sett en annan påverkan på nettokostnader än vad generella statsbidrag har, och de kan därför ha en annan påverkan på omfördelningen inom kostnadsutjämningen. Det behövs mer kunskap om hur riktade statsbidrag, särskilt sådana som omfattar större belopp, kan påverka kostnadsutjämningen.

Kommittén ska därför

- föreslå vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget och vid behov föreslå de följdändringar i kostnadsutjämningen som skulle vara motiverade,
- beskriva vilka överväganden och principer som legat till grund för förslagen om vilka riktade statsbidrag som skulle kunna inordnas i det generella statsbidraget,
- analysera vilka konsekvenser ett större sektorsbidrag till skolverksamhet skulle få för det generella statsbidraget, utjämningsystemet och för finansieringen av kommunsektorn i sin helhet,
- analysera vilka förändringar som är nödvändiga för att kunna införa ett större sektorsbidrag till skolverksamhet,

- analysera hur riktade statsbidrag kan påverka utfallet inom kostnadsutjämnningen, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Hur blir systemets samlade utfall?

Det är viktigt att alla delar i det kommunalekonomiska utjämningsystemet är uppdaterade och träffsäkra, men det är det samlade utfallet som är avgörande för om systemet uppfyller sitt syfte att ge likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och för regioner. En översyn av utjämningsystemet i sin helhet bör därför även omfatta en analys av det samlade utfallet av systemets olika delar.

Huvudsyftet med det kommunalekonomiska utjämningsystemet är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner och därmed förutsättningar för en likvärdig kommunal service i hela landet. En långtgående utjämning är nödvändig för att detta syfte ska uppnås. När systemet utformas måste dock avvägningar göras för att i möjligaste mån undvika negativa effekter av systemet. Skatteintäkter utgör kommunsektorns största intäktskälla och utvecklingen av skatteunderlaget är därför av central betydelse för kommunsektorns förmåga att kunna tillhandahålla en god välfärd och annan kommunal service framöver. Även utveckling, t.ex. i form av nya arbetsätt och effektivisering av verksamheter, är av stor betydelse.

För att syftet med utjämningsystemet ska uppfyllas och för dess legitimitet behöver systemet vara träffsäkert. Det är samtidigt önskvärt att systemet inte upplevs som alltför komplext och svårförståeligt för kommuner, regioner och andra intressenter. Vidare bör inslag i systemet som riskerar att leda till kraftiga svängningar i utfall mellan åren för enskilda kommuner och regioner i möjligaste mån undvikas för att säkerställa goda planeringsförutsättningarna för dessa.

Kommittén ska därför

- utvärdera det samlade utfallet av det kommunalekonomiska utjämningsystem som föreslås,
- lämna förslag till införanderegler om intäktsförändringarna med de föreslagna ändringarna blir stora,

- genomgående analysera en eventuell påverkan, såväl positiv som negativ, av systemet på utveckling och tillväxt och vid mållkonflikter mellan behovet av en långtgående utjämning och utveckling och tillväxt beskriva hur dessa hanterats,
- genomgående i sitt arbete göra avvägningar mellan träffsäkerhet och möjligheten att uppnå en ökad enkelhet, transparens och stabilitet i systemet och vid mållkonflikter beskriva hur de har hanterats,
- tydligt redovisa de beräkningar och antaganden som ligger till grund för förslagen som lämnas i syfte att skapa transparens i systemet, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Uppdraget att göra en översyn av utjämningsystemet för LSS-kostnader

Vid sidan av det kommunalekonomiska utjämningsystemet finns ett system för utjämning av kostnader för verksamhet enligt LSS. Systemet syftar till att ge kommunerna likvärdiga förutsättningar att bedriva verksamhet enligt lagen. Systemet för LSS-utjämning regleras i lagen (2008:342) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade och förordningen (2008:776) om utjämning av kostnader för stöd och service till vissa funktionshindrade. Även systemet för LSS-utjämning är kopplat till utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Systemet för LSS-utjämning liknar kostnadsutjämnningen på så sätt att det utgår från en standardkostnad som räknats fram för varje enskild kommun. LSS-utjämnningen baseras dock på faktiskt antal LSS-insatser och verksamhetens personalkostnad i den enskilda kommunen. Detta avviker från den grundläggande principen i kostnadsutjämnningen att utjämnningen ska baseras på strukturella och opåverkbara faktorer. På så sätt finns en större påverkarhet inom LSS-utjämnningen än inom kostnadsutjämnningen. Bakgrunden till LSS-utjämnningens utformning är att det inte gått att finna strukturella faktorer som förklarar skillnader i behov av, och därmed kostnader för, LSS-insatser. Samtidigt finns ett behov av utjämning av dessa kostnader, då de är omfattande och dessutom varierar stort mellan olika kom-

muner. Det sker ingen utjämning av kostnader för insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453) till personer med funktionsnedsättning.

Vissa underlag i beräkningen av utfall i LSS-utjämningen uppdateras årligen, nämligen befolkningsuppgifter, uppgifter om antal beslut i kommunerna och genomsnittskostnader för vissa av insatserna som ingår i LSS-utjämningen. För andra insatser används särskilda fördelningsnycklar i beräkningen av genomsnittskostnad, och dessa fördelningsnycklar uppdateras inte.

Eftersom det är länge sedan systemet för LSS-utjämning ändrades eller uppdaterades finns behov av att se över systemet för att säkerställa att det uppfyller sitt syfte att ge kommunerna likvärdiga förutsättningar att bedriva verksamhet enligt LSS.

Kommittén ska därför

- analysera och utvärdera systemet för LSS-utjämning och vid behov föreslå ändringar,
- analysera hur påverkbarheten inom systemet skulle kunna minskas,
- vid behov ta fram nya beräkningar för utjämningen av kostnader inom systemet, alternativt uppdatera beräkningarna inom det befintliga systemet,
- om intäktsförändringarna med de föreslagna ändringarna blir stora, lämna förslag till införanderegler, och
- föreslå nödvändiga författningsändringar.

Konsekvensbeskrivningar

Vid utformningen av förslagen ska kommittén, utöver vad som framgår av kommittéförordningen (1998:1474), särskilt belysa de kort- och långsiktiga konsekvenserna av de förslag som lämnas och de alternativa förslag som övervägts. I det ingår att beskriva de samhälls-ekonomiska konsekvenserna. De förslag som lämnas ska vara statsfinansiellt neutrala.

Kommittén ska beräkna utfallet för varje kommun och region av de föreslagna förändringarna i den kommunalekonomiska utjämningen både avseende de enskilda delarna, inklusive varje enskild delmodell i kostnadsutjämningen, och sammantaget och i jämförelse med utfall i nuvarande system.

Om förslag till införanderegler lämnas ska även deras konsekvenser för enskilda kommuner och regioner redovisas. De kostnader införandereglerna leder till ska finansieras inom ramen för systemen för kommunalekonomisk utjämning.

Om förslagen påverkar den kommunala självstyrelsen ska de särskilda överväganden som gjorts i enlighet med 14 kap. 3 § regeringsformen redovisas.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Kommittén ska vara sammansatt med ledamöter som företräder de olika partier som har representation i riksdagen.

Kommittén ska föra en dialog med kommuner, regioner, relevanta statliga myndigheter, Sveriges Kommuner och Regioner och andra berörda intressenter.

Kommittén ska även följa arbetet i och ta del av erfarenheter från Huvudmannaskapsutredningen (S 2021:05), Utredningen om ett statligt huvudmannaskap för skolan (U 2020:07) och andra eventuella utredningar som berörs av uppdraget.

De nordiska länderna har alla omfattande utjämningsystem med såväl likheter som skillnader jämfört med det svenska, och utformningen av dessa kan utgöra ett relevant kunskapsunderlag för kommitténs arbete.

Uppdraget ska redovisas senast den 3 maj 2024.

(Finansdepartementet)

Kommittédirektiv 2023:56

Tilläggsdirektiv till Utjämningskommittén (Fi 2022:03)

Beslut vid regeringssammanträde den 20 april 2023

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 29 april 2022 kommittédirektiv om en ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning (dir. 2022:36).

Kommittén får nu även i uppdrag att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämningen på tillväxten.

Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 3 maj 2024.

Uppdraget att föreslå åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner

Den förväntade demografiska utvecklingen framöver innebär att antalet personer som inte är i arbetsför ålder ökar mer än antalet personer i arbetsför ålder. Det påverkar skatteunderlagets utveckling negativt samtidigt som det leder till ett ökat kostnadstryck på välfärdstjänsterna. Denna utveckling innebär försämrade förutsättningar för kommunsektorns finansiering och det kan leda till kommunal-skattehöjningar. En skattehöjning ger ett ökat ekonomiskt utrymme i budgeten för den enskilda kommunen eller regionen på kort sikt, men innebär risk för en negativ påverkan på arbetskraftsutbudet och därmed risk för sammantaget negativa samhällsekonomiska effekter.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar som t.ex. åldersstruktur. Systemet spelar en viktig roll för att motverka att kommuner och regioner ska behöva ha en relativt hög skattesats på grund av strukturella och opåverkbara faktorer och därmed för att motverka stora skillnader i skattesats. Utjämningskommittén har i uppdrag att se över om utjämningsystemet uppfyller sitt syfte, och vid behov föreslå ändringar. Det kommunalekonomiska utjämningsystemet ska dock inte utjämna för alla skillnader, t.ex. inte för påverkbara faktorer såsom ambitionsnivå och effektivitet. En förmåga att driva verksamheter mer effektivt än andra kommuner respektive regioner kan skapa utrymme för en lägre skattesats, och en ineffektivt bedriven verksamhet kan leda till behov av en högre skattesats. För att motverka höga och ökande skattesatser kan det därför behövas ytterligare åtgärder riktade mot kommuner och regioner som syftar till att främja ett effektivt resursutnyttjande.

Utjämningskommittén ska enligt de ursprungliga direktiven undersöka om och i så fall hur utformningen av inkomstutjämnningen påverkar incitament att stimulera tillväxt i kommuner och regioner med olika strukturella förutsättningar, och genomgående i sitt arbete analysera en eventuell påverkan av utjämningsystemet på utveckling och tillväxt. Bakgrunden till uppdraget är att inkomstutjämnningen enligt ekonomisk teori kan vara tillväxthämmande, bl.a. genom att den kan leda till att skattesatser sätts högre eftersom den negativa effekten på arbetskraftsutbudet som inkomstskatten kan ge upphov till endast till mindre del drabbar den enskilda kommunen eller regionen. Mot bakgrund av de försämrade förutsättningarna för kommunsektorns finansiering framöver kan det finnas ett behov av åtgärder för att minska risken för negativa bieffekter av inkomstutjämnningen på tillväxten, t.ex. genom incitament som motverkar höjningar av skattesatser.

Kommittén ska därför

- analysera orsakerna till skillnader i skattesatser mellan kommuner respektive mellan regioner,
- lämna förslag på åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner, inklusive åtgärder för att minska

riskerna för negativa bieffekter av inkomstutjämnningen på tillväxten, och

- lämna nödvändiga författningsförslag.

Redovisning av uppdraget

Utredningstiden ligger fast. Uppdraget ska alltså redovisas senast den 3 maj 2024.

(Finansdepartementet)

Kommittédirektiv 2024:17

Tilläggsdirektiv till Utjämningskommittén (Fi 2022:03)

Beslut vid regeringssammanträde den 8 februari 2024

Förlängd tid för uppdraget

Regeringen beslutade den 28 april 2022 kommittédirektiv om en ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning (dir. 2022:36). Uppdraget skulle enligt direktiven redovisas senast den 3 maj 2024. Genom tilläggsdirektiv som beslutades den 20 april 2023 (dir. 2023:56) utvidgades uppdraget till att även omfatta åtgärder för att bl.a. motverka höga och ökande skattesatser.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 3 juli 2024.

(Finansdepartementet)

Samlade effekter av kommitténs förslag

I följande tabeller redovisas utfallet i utjämningsystemet för kommuner och regioner till följd av kommitténs förslag. Beräkningarna är gjorda i 2024 års nivå. Införandebidragen beräknas som att systemet skulle ha införts 2024.

Tabell 1 Effekter för kommuner, exkl. införandebidrag, utjämningsåret 2024

Tabell 2 Effekter för regioner, exkl. införandebidrag, utjämningsåret 2024

Tabell 3 Införandebidrag förändring och utfall för LSS-utjämningsåren 2024–2029

Tabell 4 Införandebidrag och fast tillägg för kommuner utjämningsåren 2024–2027

Tabell 5 Införandebidrag och fast tillägg för regioner utjämningsåren 2024–2025

Tabell 6 Förändring kostnadsutjämning per delmodell för kommuner (ny indelning)

Tabell 7 Förändring kostnadsutjämning per delmodell för regioner (ny indelning)

Tabell 1 Effekter för kommuner, exkl. införandebidrag, utjämningsåret 2024

Kronor per invånare

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Stockholms län											
Botkyrka	14 654	607	2 951	-423	0	0	0	0	-625	20 036	-440
Danderyd	-35 690	189	5 158	-1 426	0	0	0	0	-625	-28 101	-1 862
Ekerö	-5 248	420	3 738	-1 084	0	0	0	0	-625	921	-1 289
Haninge	11 447	587	621	-1 569	702	0	0	0	-625	15 201	-904
Huddinge	5 245	548	1 364	-739	0	0	0	0	-625	9 040	-815
Järfälla	7 957	565	479	-968	241	0	0	0	-625	11 108	-786
Lidingö	-20 631	303	3 205	-940	0	0	0	0	-625	-14 995	-1 261
Nacka	-8 206	398	1 453	-1 289	97	0	0	0	-625	-4 226	-1 419
Norrtälje	12 371	593	2 250	1 039	0	0	0	0	-625	17 052	1 007
Nykvarn	5 023	547	-511	-3 072	1 527	0	0	0	-625	8 470	-1 623
Nynäshamn	11 705	589	334	-465	53	0	0	0	-625	14 523	-447
Salem	6 402	556	3 875	-1 044	0	0	0	0	-625	12 708	-1 113
Sigtuna	12 483	594	3 239	-792	699	0	0	0	-625	18 851	-124
Sollentuna	-5 389	419	2 136	-466	0	0	0	0	-625	-822	-672
Solna	-7 286	405	-7 755	149	0	0	0	0	-625	-12 610	-71
Stockholm	-6 820	407	-2 565	-1 425	0	0	0	0	-625	-6 954	-1 642
Sundbyberg	-438	456	-5 864	-1 228	936	0	0	0	-625	-2 935	-461
Södertälje	14 129	605	2 496	-255	0	0	0	0	-625	19 055	-275
Tyresö	590	519	1 816	-978	0	0	0	0	-625	4 837	-1 083
Täby	-10 961	376	1 022	-1 791	662	0	0	0	-625	-6 846	-1 377

	Inkomstutjämnig		Kostnadsutjämnig		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Upplands Väsby	9 888	577	1 035	-1 539	937	0	0	0	-625	14 291	-649
Upplands-Bro	11 862	590	1 891	-1 877	821	0	0	0	-625	17 005	-1 091
Vallentuna	1 601	526	677	-1 337	0	0	0	0	-625	4 708	-1 436
Vaxholm	-9 521	388	-332	-1 476	0	0	0	0	-625	-7 423	-1 713
Värmdö	-511	456	-1 330	-1 424	0	0	0	0	-625	589	-1 593
Österåker	1 345	524	-498	-1 667	0	0	0	0	-625	3 278	-1 767
Uppsala län											
Enköping	11 309	589	475	-260	21	0	0	0	-625	14 236	-274
Heby	16 916	623	2 932	773	0	0	0	0	-625	22 279	772
Häbo	6 890	561	-3 806	-2 019	183	0	0	0	-625	5 698	-1 900
Knivsta	4 482	546	-911	-2 636	780	0	0	0	-625	6 782	-1 934
Tierp	16 083	618	4 593	1 667	0	0	0	0	-625	23 107	1 661
Uppsala	9 475	577	-5 494	-1 267	317	0	0	0	-625	6 729	-997
Älvkarleby	14 396	608	1 976	795	0	0	0	0	-625	18 802	778
Östhammar	10 433	583	253	809	0	0	0	0	-625	13 117	768
Södermanlands län											
Eskilstuna	16 239	635	2 537	356	0	0	0	0	-625	21 207	367
Flen	18 753	651	7 551	2 653	0	0	0	0	-625	28 735	2 679
Gnesta	12 871	615	1 127	-84	0	0	0	0	-625	16 429	-94
Katrineholm	16 284	636	4 063	1 426	0	0	0	0	-625	22 778	1 437
Nyköping	12 876	615	2 945	778	0	0	0	0	-625	18 252	768
Oxelösund	15 274	630	2 898	-40	0	0	0	0	-625	20 602	-35
Strängnäs	9 202	593	-183	-650	0	0	0	0	-625	11 450	-681
Trosa	6 927	580	-2 940	-1 553	0	0	0	0	-625	6 417	-1 598

	Inkomstutjämnig		Kostnadsutjämnig		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Förändring	Reglerings- post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag		Förändring	Förslag	Förändring
Vingåker	18 687	650	5 058	1 994	0	0	0	0	-625	26 176	2 019
Östergötlands län											
Boxholm	14 001	601	904	1 238	0	0	0	0	-625	17 336	1 215
Finspång	12 579	591	2 000	1 022	0	0	0	0	-625	17 010	989
Kinda	13 856	600	4 695	571	0	0	0	0	-625	20 981	546
Linköping	9 425	572	-3 956	-424	0	0	0	0	-625	7 900	-477
Mjölby	12 242	590	-49	254	0	0	0	0	-625	14 623	219
Motala	14 627	605	1 366	662	0	0	0	0	-625	18 424	642
Norrköping	12 264	590	-424	-24	0	0	0	0	-625	14 270	-59
Söderköping	12 253	589	768	938	0	0	0	0	-625	15 452	903
Vadstena	10 224	577	661	1 225	0	0	0	0	-625	13 316	1 177
Valdemarsvik	17 202	621	2 216	1 672	0	0	0	0	-625	21 849	1 669
Ydre	15 107	608	5 917	863	0	0	0	0	-625	23 455	846
Åtvidaberg	14 301	603	400	899	0	0	0	0	-625	17 131	877
Ödeshög	15 672	611	3 992	2 500	0	0	0	0	-625	22 095	2 486
Jönköpings län											
Aneby	14 254	607	1 568	1 071	0	0	0	0	-625	18 252	1 053
Eksjö	13 832	604	3 354	1 666	0	0	0	0	-625	19 617	1 645
Gislaved	12 220	595	2 545	1 405	0	0	0	0	-625	17 195	1 375
Gnosjö	10 627	585	1 245	2 149	0	0	0	0	-625	14 302	2 109
Habo	13 221	601	2 004	-1 017	207	0	0	0	-625	17 862	-834
Jönköping	10 597	584	-2 904	30	0	0	0	0	-625	10 124	-10
Mullsjö	16 097	618	-401	816	0	0	0	0	-625	18 127	810
Nässjö	15 720	616	4 071	2 048	0	0	0	0	-625	22 222	2 039

	Inkomstutjämnig		Kostnadsutjämnig		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Sävsjö	17 802	629	6 749	2 215	0	0	0	0	-625	26 982	2 220
Tranås	15 626	616	2 421	517	0	0	0	0	-625	20 477	508
Vaggeryd	12 663	597	733	525	0	0	0	0	-625	15 827	498
Vetlanda	14 682	609	4 067	1 857	0	0	0	0	-625	21 180	1 842
Värnamo	9 708	578	-136	1 164	0	0	0	0	-625	12 003	1 118
Kronobergs län											
Alvesta	17 570	641	6 114	2 121	0	0	0	0	-625	26 115	2 137
Lessebo	19 922	656	8 872	2 701	0	0	0	0	-625	31 224	2 732
Ljungby	13 615	617	1 602	2 073	0	0	0	0	-625	17 648	2 066
Markaryd	17 475	641	3 952	2 108	0	0	0	0	-625	23 858	2 124
Tingsryd	17 771	642	6 690	3 195	0	0	0	0	-625	26 892	3 213
Uppvidinge	16 875	637	7 741	2 721	0	0	0	0	-625	27 047	2 734
Växjö	12 775	612	-1 838	302	0	0	0	0	-625	13 368	289
Älmhult	9 254	591	5 457	1 661	0	0	0	0	-625	17 142	1 627
Kalmar län											
Borgholm	16 886	650	1 481	2 288	0	233	0	-75	-625	21 031	2 238
Emmaboda	16 778	649	6 126	2 403	0	0	0	0	-625	25 335	2 427
Hultsfred	20 506	672	8 810	3 475	0	0	0	0	-625	31 746	3 522
Högsby	21 783	679	10 739	2 361	0	0	0	0	-625	34 953	2 415
Kalmar	12 650	625	-2 916	131	0	0	0	0	-625	12 165	132
Mönsterås	15 108	639	3 262	2 050	0	0	0	0	-625	20 801	2 065
Mörbylånga	15 124	640	122	832	0	0	0	0	-625	17 677	848
Nybro	19 360	665	5 005	1 878	0	0	0	0	-625	26 796	1 919
Oskarshamn	11 508	618	1 342	1 747	0	0	0	0	-625	15 281	1 741

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Torsås	18 430	660	3 407	3 032	0	0	0	0	-625	24 267	3 067
Vimmerby	15 390	641	1 689	1 507	0	0	0	0	-625	19 510	1 523
Västervik	15 534	643	2 548	1 676	0	0	0	0	-625	20 512	1 694
Gotlands län											
Gotland	15 598	514	-980	1 726	0	1 192	0	-124	-625	18 241	1 492
Blekinge län											
Karlskrona	13 116	599	-232	267	0	0	0	0	-625	15 315	242
Karlskrona	11 166	587	-1 533	644	0	0	0	0	-625	12 064	606
Olofström	14 498	608	3 242	1 883	0	0	0	0	-625	20 171	1 866
Ronneby	17 407	626	5 606	1 310	0	0	0	0	-625	25 444	1 311
Sölvesborg	12 214	594	-1 624	496	0	0	0	0	-625	13 020	465
Skåne län											
Bjuv	18 974	648	1 142	-333	0	0	0	0	-625	22 547	-310
Bromölla	15 789	629	1 636	570	0	0	0	0	-625	19 855	574
Burlöv	16 836	635	2 202	-389	0	0	0	0	-625	21 469	-378
Båstad	8 097	583	726	526	0	0	0	0	-625	11 253	484
Eslöv	13 838	618	1 267	127	0	0	0	0	-625	17 535	120
Helsingborg	10 728	598	575	-62	0	0	0	0	-625	13 734	-88
Hässleholm	16 281	631	2 134	669	0	0	0	0	-625	20 846	676
Höganäs	8 536	585	-807	-256	0	0	0	0	-625	10 160	-296
Hörby	14 386	620	213	246	0	0	0	0	-625	17 030	242
Höör	13 619	616	-378	-374	0	0	0	0	-625	15 671	-383
Klippan	17 435	639	879	725	0	0	0	0	-625	20 744	739
Kristianstad	14 360	621	2 341	492	0	0	0	0	-625	19 131	488

	Inkomstutjämnig		Kostnadsutjämnig		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Kävlinge	4 549	561	-603	-1 353	0	0	0	0	-625	6 376	-1 417
Landskrona	16 626	634	1 710	458	0	0	0	0	-625	20 767	467
Lomma	-6 943	426	2 206	-2 244	0	0	0	-342	-625	-2 306	-2 784
Lund	10 150	595	-6 017	-812	368	0	0	0	-625	6 932	-474
Malmö	15 644	628	641	-199	305	0	0	-32	-625	19 021	77
Osby	16 003	630	5 310	1 811	0	0	0	0	-625	23 744	1 817
Perstorp	20 752	659	9 261	1 394	0	0	0	0	-625	32 444	1 428
Simrishamn	13 636	616	1 578	1 144	0	0	0	0	-625	17 645	1 135
Sjöbo	14 107	619	-1 020	451	0	0	0	0	-625	15 517	445
Skurup	14 489	621	-1 730	-121	38	0	0	0	-625	15 228	-86
Staffanstorp	7 823	581	1 501	-2 041	377	0	0	0	-625	12 131	-1 708
Svalöv	15 152	625	804	581	0	0	0	0	-625	18 387	581
Svedala	10 965	600	975	-1 616	80	0	0	0	-625	14 451	-1 560
Tomelilla	17 990	642	2 038	422	0	0	0	0	-625	22 459	439
Trelleborg	13 867	618	-556	-504	0	0	0	0	-625	15 741	-511
Vellinge	-4 074	448	-592	-1 415	0	0	0	0	-625	-2 236	-1 592
Ystad	10 922	600	-1 945	-115	0	0	0	0	-625	11 407	-140
Åstorp	19 324	650	3 324	-29	0	0	0	0	-625	25 079	-4
Ängelholm	10 454	597	-871	-620	183	0	0	0	-625	12 196	-465
Örkelljunga	17 793	641	2 633	988	0	0	0	0	-625	22 856	1 004
Östra Göinge	18 896	648	6 604	1 239	0	0	0	0	-625	27 931	1 263
Hallands län											
Falkenberg	14 285	611	638	891	0	0	0	0	-625	17 353	877
Halmstad	12 340	598	-1 603	-109	0	0	0	0	-625	13 168	-136

	Inkomstutjämnig		Kostnadsutjämnig		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Förändring	Reglerings- post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag		Förändring	Förändring	Förslag
Hylte	17 754	632	8 095	2 333	0	0	0	0	-625	28 280	2 341
Kungsbacka	-991	458	-1 193	-1 208	0	0	0	0	-625	247	-1 374
Laholm	15 123	616	-242	682	0	0	0	0	-625	17 312	673
Varberg	10 224	585	-2 430	-115	0	0	0	0	-625	10 225	-155
Västra Götalands län											
Ale	9 503	584	-194	-1 136	0	0	0	0	-625	11 740	-1 177
Alingsås	10 354	589	140	-374	0	0	0	0	-625	12 925	-409
Bengtsfors	18 245	637	7 843	3 210	0	0	0	0	-625	28 519	3 223
Bollebygd	8 848	580	231	488	0	0	0	0	-625	11 509	443
Borås	12 067	599	34	-263	0	0	0	0	-625	14 532	-288
Dals-Ed	18 327	638	5 150	239	0	0	0	0	-625	25 908	253
Essunga	16 439	627	3 434	1 685	0	0	0	0	-625	22 304	1 687
Falköping	15 751	622	5 001	1 441	0	0	0	0	-625	23 183	1 438
Färgelanda	17 493	633	5 940	2 983	0	0	0	0	-625	25 864	2 992
Grästorps	11 458	596	-27	877	0	0	0	0	-625	13 862	848
Gullspång	19 318	644	6 823	3 703	0	0	0	0	-625	28 572	3 723
Göteborg	6 061	563	-2 640	-298	272	0	0	0	-625	6 124	-88
Götene	13 415	608	-202	1 250	0	0	0	0	-625	15 643	1 233
Herrljunga	14 189	613	1 090	1 251	0	0	0	0	-625	17 710	1 239
Hjo	14 464	614	399	555	0	0	0	0	-625	17 294	545
Härryda	2 021	538	-149	-1 391	0	0	0	0	-625	4 303	-1 477
Karlsborg	14 071	612	1 350	2 211	0	0	0	0	-625	17 851	2 198
Kungälv	5 990	562	-1 114	-1 056	388	0	0	0	-625	7 695	-731
Lerum	3 979	550	1 572	-1 203	0	0	0	0	-625	7 982	-1 278

	Inkomstutjämnig		Kostnadsutjämnig		Eftersläpning		Svagt befolknings- underlag		Del av fast införande- bidrag		Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	
Lidköping	10 633	591	-297	527	0	0	0	0	-625	12 766	493			
Lilla Edet	12 885	605	-490	-324	0	0	0	0	-625	14 826	-344			
Lysekil	10 566	590	2 257	1 048	0	0	0	0	-625	15 254	1 014			
Mariestad	13 572	609	244	1 112	0	0	0	0	-625	16 247	1 096			
Mark	13 650	610	1 782	983	0	0	0	0	-625	17 863	968			
Mellerud	19 615	646	6 503	2 800	0	0	0	0	-625	28 549	2 821			
Munkedal	16 602	627	4 406	1 968	0	0	0	0	-625	23 439	1 971			
Mölnadal	506	526	-3 301	-572	0	0	0	0	-625	-364	-671			
Orust	10 900	592	-682	1 088	0	0	0	0	-625	12 649	1 056			
Partille	4 126	551	519	-637	0	0	0	0	-625	7 075	-711			
Skara	12 505	603	1 951	1 420	0	0	0	0	-625	16 886	1 398			
Skövde	9 748	585	-2 736	190	0	0	0	0	-625	9 443	151			
Sotenäs	7 040	569	-2 615	1 785	0	0	0	0	-625	6 856	1 729			
Stenungsund	3 786	549	-942	-933	0	0	0	0	-625	5 275	-1 009			
Strömstad	19 489	646	2 464	1 078	0	680	0	-103	-625	25 063	996			
Svenljunga	16 331	626	2 812	889	0	0	0	0	-625	21 574	890			
Tanum	13 905	611	1 933	1 568	0	0	0	0	-625	18 269	1 555			
Tibro	17 219	632	2 888	1 360	0	0	0	0	-625	22 537	1 367			
Tidaholm	15 150	619	1 523	1 176	0	0	0	0	-625	19 103	1 170			
Tjörn	3 593	548	-1 645	78	0	0	0	0	-625	4 379	1			
Tranemo	13 018	605	2 448	1 591	0	0	0	0	-625	17 897	1 572			
Trollhättan	12 398	602	649	520	0	0	0	0	-625	15 477	497			
Töreboda	18 025	637	3 053	2 095	0	0	0	0	-625	23 508	2 107			
Uddevalla	12 261	601	1 944	170	0	0	0	0	-625	16 636	147			

	Inkomstutjämnig		Kostnadsutjämnig		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Ulricehamn	13 209	606	1 073	1 008	0	0	0	0	-625	16 713	990
Vara	15 449	620	2 939	1 888	0	0	0	0	-625	20 819	1 884
Värgårda	14 430	614	2 256	842	0	0	0	0	-625	19 117	831
Vänersborg	14 409	614	2 603	617	0	0	0	0	-625	19 442	606
Åmål	17 899	636	6 381	2 669	0	0	0	0	-625	26 711	2 680
Öckerö	3 872	549	-945	461	0	0	0	0	-625	5 358	386
Värmlands län											
Arvika	16 278	638	2 813	1 553	0	0	0	0	-625	21 522	1 567
Eda	22 832	677	5 611	3 338	0	0	0	-294	-625	30 873	3 096
Filipstad	20 891	665	10 136	2 533	0	0	0	0	-625	33 458	2 573
Forshaga	16 893	642	1 720	819	0	0	0	0	-625	21 043	836
Grums	16 352	638	2 631	1 897	0	0	0	0	-625	21 414	1 910
Hagfors	18 169	650	4 710	1 566	0	0	0	-263	-625	25 309	1 328
Hammarö	6 693	581	38	-1 093	0	0	0	0	-625	9 161	-1 137
Karlstad	11 422	609	-4 218	-131	0	0	0	0	-625	9 634	-147
Kil	15 356	632	2 607	730	0	0	0	0	-625	20 394	737
Kristinehamn	17 149	644	1 701	1 132	0	0	0	0	-625	21 280	1 151
Munkfors	21 392	668	9 582	3 744	0	0	0	-316	-625	33 405	3 471
Storfors	14 542	627	3 431	2 949	0	0	0	0	-625	20 404	2 952
Sunne	15 994	636	2 062	1 331	0	0	0	0	-625	20 487	1 343
Säffle	18 677	652	6 065	2 683	0	0	0	0	-625	27 173	2 710
Torsby	17 755	647	4 727	-383	0	0	0	-13	-625	24 913	-374
Årjäng	22 824	677	4 079	874	0	0	0	-4	-625	29 333	922

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Förändring	Reglerings- post	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag		Förändring	Förslag	Förändring
Örebro län											
Askersund	11 698	588	-171	1 215	0	0	0	0	-625	13 958	1 178
Degerfors	15 592	612	2 964	1 457	0	0	0	0	-625	20 987	1 444
Hallsberg	15 307	610	2 885	1 211	0	0	0	0	-625	20 623	1 197
Hällefors	18 547	631	10 563	1 104	0	0	0	-477	-625	31 541	633
Karlskoga	12 156	591	721	202	0	0	0	0	-625	15 308	168
Kumla	14 097	602	-177	-379	0	0	0	0	-625	16 351	-401
Laxå	16 179	616	6 893	3 915	0	0	0	0	-625	25 503	3 907
Lekeberg	12 977	596	1 866	-291	0	0	0	0	-625	17 274	-320
Lindesberg	14 341	605	2 549	1 252	0	0	0	0	-625	19 320	1 232
Ljusnarsberg	18 187	629	6 924	355	0	0	0	-353	-625	27 542	6
Nora	13 275	598	2 339	1 171	0	0	0	0	-625	18 045	1 144
Örebro	12 199	591	-2 300	-415	0	0	0	0	-625	12 330	-449
Västmanlands län											
Arboga	14 948	635	417	618	0	0	0	0	-625	17 795	628
Fagersta	15 881	640	6 625	1 516	0	0	0	0	-625	24 937	1 531
Hallstahammar	16 012	641	1 209	-142	0	0	0	-80	-625	19 652	-206
Kungsör	15 222	636	2 765	1 009	0	0	0	0	-625	20 418	1 021
Köping	15 580	639	2 223	629	0	0	0	0	-625	20 233	643
Norberg	15 453	638	4 553	2 227	0	0	0	0	-625	22 437	2 241
Sala	15 974	641	1 691	971	0	0	0	0	-625	20 095	987
Skinnskatteberg	17 356	649	4 301	1 458	0	0	0	-396	-625	24 088	1 087
Surahammar	15 118	636	1 481	1 126	0	0	0	0	-625	19 030	1 138
Västerås	9 894	605	-615	-283	0	0	0	0	-625	11 710	-302

	Inkomstutjämnig		Kostnadsutjämnig		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Förändring	Reglerings- post	Totalt		
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag		Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Dalarna län												
Avesta	14 606	617	3 845	1 528	0	0	0	0	-625	20 881	1 520	
Borlänge	14 653	618	2 807	561	0	0	0	0	-625	19 890	554	
Falun	10 382	592	-11	601	0	0	0	0	-625	12 801	568	
Gagnef	15 070	621	2 229	1 301	0	0	0	0	-625	19 729	1 297	
Hedemora	16 069	627	4 157	2 496	0	0	0	0	-625	22 656	2 498	
Leksand	13 668	611	297	1 361	0	0	0	0	-625	16 395	1 347	
Ludvika	15 047	620	6 227	2 183	0	0	0	-153	-625	23 704	2 025	
Malung-Sälen	14 274	615	1 961	1 624	0	1 292	0	110	-625	19 957	1 724	
Mora	14 228	615	656	90	0	65	0	-47	-625	17 379	33	
Orsa	18 128	639	2 813	-624	0	170	0	-222	-625	23 541	-832	
Rättvik	15 893	626	3 764	1 730	0	0	0	0	-625	22 087	1 731	
Smedjebacken	14 017	614	1 163	2 239	0	0	0	-277	-625	17 610	1 951	
Säter	13 706	612	743	1 073	0	0	0	0	-625	16 879	1 060	
Vansbro	18 055	639	6 515	1 258	0	0	0	0	-625	27 000	1 272	
Ålvdalen	17 391	635	8 145	1 509	0	1 536	127	-498	-625	29 629	1 021	
Gävleborgs län												
Bollnäs	17 155	629	4 359	2 016	0	0	0	-347	-625	23 944	1 673	
Gävle	10 408	587	-943	187	0	0	0	0	-625	11 896	150	
Hofors	13 382	606	1 911	2 149	0	0	0	0	-625	17 723	2 130	
Hudiksvall	13 005	603	1 479	1 789	0	0	0	0	-625	16 915	1 768	
Ljusdal	16 819	627	4 818	1 707	0	168	0	-294	-625	24 236	1 415	
Nordanstig	17 959	634	5 180	1 066	0	0	0	0	-625	25 569	1 075	
Ockelbo	16 117	622	4 694	1 104	0	0	0	0	-625	23 242	1 101	

	Inkomstutjämning		Kostnadsutjämning		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Ovanåker	17 919	633	4 513	1 293	0	0	0	0	-625	24 863	1 301
Sandviken	12 216	598	3 165	1 517	0	0	0	0	-625	17 812	1 490
Söderhamn	15 990	622	4 619	2 101	0	0	0	0	-625	23 040	2 098
Västernorrlands län											
Härnösand	16 579	664	3 295	1 863	0	0	0	0	-625	22 305	1 903
Kramfors	18 241	673	4 978	2 494	0	0	0	-107	-625	25 650	2 436
Sollefteå	19 031	677	8 436	1 864	0	170	0	-301	-625	30 068	1 616
Sundsvall	9 835	625	-740	571	0	0	0	0	-625	11 526	572
Timrå	12 876	643	-928	830	0	0	0	0	-625	14 378	848
Ånge	16 389	662	5 159	424	0	238	0	-86	-625	24 217	376
Örnsköldsvik	12 868	642	2 596	1 622	0	0	0	0	-625	17 895	1 640
Jämtlands län											
Berg	19 641	662	10 172	485	0	1 356	0	-33	-625	33 600	489
Bräcke	18 756	657	9 731	634	0	1 200	0	-118	-625	32 118	548
Härjedalen	16 094	641	4 941	1 786	0	2 165	0	61	-625	25 631	1 863
Krokom	15 768	639	6 308	714	0	639	0	-131	-625	25 146	598
Ragunda	19 645	662	12 034	669	0	271	0	-13	-625	34 380	693
Strömsund	18 301	655	11 065	1 424	0	1 528	0	-237	-625	33 324	1 217
Åre	14 771	634	-214	295	0	1 405	0	-107	-625	18 392	197
Östersund	13 042	624	-1 232	730	0	167	0	-174	-625	14 407	555
Västerbottens län											
Bjurholm	20 125	674	13 945	3 126	0	186	0	-246	-625	36 686	2 929
Dorotea	17 155	656	18 929	4 436	0	2 226	0	61	-625	40 740	4 528
Lycksele	15 545	646	5 695	1 370	0	1 893	0	101	-625	25 564	1 493

	Inkomstutjämnig		Kostnadsutjämnig		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Malå	15 901	648	13 945	4 120	0	2 114	0	91	-625	34 391	4 235
Nordmaling	16 776	654	5 157	246	0	186	0	-247	-625	24 549	28
Norsjö	17 362	657	9 919	1 620	0	1 423	0	56	-625	31 135	1 709
Robertsfors	17 050	655	5 033	270	0	93	0	-289	-625	24 607	12
Skellefteå	11 283	622	402	1 858	1 037	112	0	-9	-625	15 265	2 884
Sorsele	18 302	662	13 762	849	0	2 299	0	63	-625	36 794	950
Storuman	17 293	657	9 271	690	0	2 205	517	-431	-625	31 717	291
Umeå	11 151	621	-6 324	125	0	0	0	0	-625	7 258	122
Vilhelmina	18 736	665	9 271	-634	0	2 208	0	-174	-625	32 646	-768
Vindeln	18 586	664	9 482	277	0	266	0	-119	-625	30 765	197
Vännäs	15 300	645	2 446	758	0	0	0	-499	-625	20 177	280
Åsele	19 220	668	12 356	3 805	0	2 136	0	104	-625	36 143	3 952
Norrbottens län											
Arjeplog	12 137	625	13 564	2 121	0	2 379	0	31	-625	30 511	2 152
Arvidsjaur	13 554	632	6 941	-129	0	2 133	0	-351	-625	25 059	-472
Boden	10 880	617	-699	1 355	0	0	1 815	-500	-625	14 427	848
Gällivare	289	529	2 375	811	0	2 111	2 420	-411	-625	9 625	304
Haparanda	18 432	661	6 929	1 728	0	2 051	601	-415	-625	30 444	1 349
Jokkmokk	12 678	628	7 986	2 246	0	2 248	1 695	-421	-625	27 037	1 828
Kalix	12 920	629	2 631	538	0	917	1 642	-459	-625	20 541	83
Kiruna	746	558	278	1 067	0	2 079	2 226	-441	-625	7 760	560
Luleå	7 579	598	-4 470	121	0	0	1 258	-500	-625	6 798	-406
Pajala	15 402	644	12 313	-881	0	2 342	1 652	-457	-625	34 139	-1 319
Piteå	9 948	612	-1 981	1 829	0	0	421	-500	-625	10 819	1 316

	Inkomstutjämnning		Kostnadsutjämnning		Eftersläpning	Svagt befolknings- underlag	Del av fast införande- bidrag	Reglerings- post		Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring	Förslag/ Förändring	Förslag	Förslag	Förändring	Förändring	Förslag	Förändring
Älvsbyn	14 544	639	4 341	2 046	0	695	941	-515	-625	22 952	1 545
Överkalix	16 473	650	11 984	1 356	0	1 121	1 800	-439	-625	33 809	943
Övertorneå	16 946	653	7 899	-1 149	0	2 074	2 208	-397	-625	31 558	-1 518

Tabell 2 Effekter för regioner, exkl. införandebidrag, utjämningsåret 2024

Kronor per invånare

Region	Inkomstutjämnning		Kostnadsutjämnning		Ersättning för eftersläpning	Del av fast införandebidrag		Regleringspost	Totalt	
	Förslag	Förändring	Förslag	Förändring		Förslag	Förändring		Förslag	Förändring
Stockholm	-1 126	172	-1 398	-403	0	0	0	-847	-2 642	-1 078
Uppsala	5 942	1 012	-1 852	-1 061	48	0	0	-847	4 020	-848
Södermanland	7 588	1 263	758	-150	0	0	0	-847	8 228	266
Östergötland	7 105	1 146	-279	173	0	0	0	-847	6 708	472
Jönköping	7 304	1 182	-215	-67	0	0	0	-847	6 971	268
Kronoberg	7 588	1 256	101	96	0	0	-230	-847	7 571	275
Kalmar	7 481	1 284	2 581	405	0	0	0	-847	9 944	842
Gotland	8 795	1 499	4 997	2 065	0	0	-1 426	-847	13 674	1 291
Blekinge	7 758	1 237	1 614	273	0	0	-501	-847	9 254	162
Skåne	6 915	1 163	-509	-5	0	0	0	-847	6 288	311
Halland	5 328	939	-256	-102	0	0	0	-847	4 954	-10
Västra Götaland	5 080	912	-231	245	0	0	0	-847	4 731	310
Värmland	7 855	1 306	2 374	436	0	0	0	-847	10 111	895
Örebro	7 876	1 246	356	189	0	0	0	-847	8 114	588
Västmanland	6 288	1 107	183	-26	0	0	0	-847	6 353	234
Dalarna	7 825	1 258	2 318	-97	0	0	0	-847	10 025	314
Gävleborg	7 652	1 236	1 852	175	0	0	0	-847	9 386	564
Västernorrland	5 811	1 090	2 077	368	0	0	0	-847	7 770	611
Jämtland	7 674	1 296	3 948	1 728	0	0	-784	-847	11 504	1 393
Västerbotten	6 088	1 100	921	511	0	0	-242	-847	6 891	522
Norrbottnen	4 362	850	3 246	269	0	402	-250	-847	7 892	21

Tabell 3 Införandebidrag förändring och utfall för LSS-utjämningsåren 2024–2030

Kronor per invånare

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Stockholms län									
Botkyrka	822	390		0	0	0	0	0	0
Danderyd	-787	-101		0	0	0	0	0	0
Ekerö	121	-653		539	193	0	0	0	0
Haninge	-849	317		0	0	0	0	0	0
Huddinge	-1 323	82		0	0	0	0	0	0
Järfälla	-480	288		0	0	0	0	0	0
Lidingö	-1	572		0	0	0	0	0	0
Nacka	-1 459	-95		0	0	0	0	0	0
Norrtälje	149	579		0	0	0	0	0	0
Nykvarn	-979	-429		315	0	0	0	0	0
Nynäshamn	-1 300	150		0	0	0	0	0	0
Salem	-267	-215		101	0	0	0	0	0
Sigtuna	-1 227	-235		121	0	0	0	0	0
Sollentuna	-1 134	130		0	0	0	0	0	0
Solna	-3 062	198		0	0	0	0	0	0
Stockholm	-1 781	193		0	0	0	0	0	0
Sundbyberg	-2 787	18		0	0	0	0	0	0
Södertälje	2 071	245		0	0	0	0	0	0
Tyresö	117	611		0	0	0	0	0	0
Täby	-1 152	267		0	0	0	0	0	0
Upplands Väsby	-113	-70		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Upplands-Bro	-1 682	-231		117	0	0	0	0	0
Vallentuna	-310	-168		54	0	0	0	0	0
Vaxholm	-1 972	276		0	0	0	0	0	0
Värmdö	-1 177	382		0	0	0	0	0	0
Österåker	-193	550		0	0	0	0	0	0
Uppsala län									
Enköping	-273	-442		328	0	0	0	0	0
Heby	652	673		0	0	0	0	0	0
Häbo	-656	283		0	0	0	0	0	0
Knivsta	-2 159	-65		0	0	0	0	0	0
Tierp	640	-660		546	200	0	0	0	0
Uppsala	-223	61		0	0	0	0	0	0
Älvkarleby	-1 109	434		0	0	0	0	0	0
Östhammar	-412	267		0	0	0	0	0	0
Södermanlands län									
Eskilstuna	99	146		0	0	0	0	0	0
Flen	2 151	214		0	0	0	0	0	0
Gnesta	1 753	83		0	0	0	0	0	0
Katrineholm	3 308	555		0	0	0	0	0	0
Nyköping	343	-499		385	39	0	0	0	0
Oxelösund	-612	69		0	0	0	0	0	0
Strängnäs	-1 507	-215		101	0	0	0	0	0
Trosa	-2 392	-506		392	46	0	0	0	0
Vingåker	473	-205		91	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag Finansiering	2024	2025	2026	2027	2028	2029
				136	40	7	1	0	0
Östergötlands län									
Boxholm	186	-78		0	0	0	0	0	0
Finspång	1 049	27		0	0	0	0	0	0
Kinda	525	772		0	0	0	0	0	0
Linköping	214	588		0	0	0	0	0	0
Mjölby	283	-82		0	0	0	0	0	0
Motala	843	-45		0	0	0	0	0	0
Norrköping	1 359	280		0	0	0	0	0	0
Söderköping	1 936	-226		112	0	0	0	0	0
Vadstena	143	77		0	0	0	0	0	0
Valdemarsvik	522	-1 331		1 217	871	588	332	81	0
Ydre	-1 649	-208		94	0	0	0	0	0
Åtvidaberg	928	796		0	0	0	0	0	0
Ödeshög	-531	-327		213	0	0	0	0	0
Jönköpings län									
Aneby	365	568		0	0	0	0	0	0
Eksjö	4 183	1 047		0	0	0	0	0	0
Gislaved	-43	-567		453	107	0	0	0	0
Gnosjö	-1 285	-334		220	0	0	0	0	0
Habo	-3 035	-408		294	0	0	0	0	0
Jönköping	-200	-789		675	329	46	0	0	0
Mullsjö	-622	366		0	0	0	0	0	0
Nässjö	1 852	-387		273	0	0	0	0	0
Sävsjö	1 504	168		0	0	0	0	0	0
Tranås	865	-602		488	142	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Vaggeryd	124	16		0	0	0	0	0	0
Vetlanda	343	-10		0	0	0	0	0	0
Värnamo	1 161	-20		0	0	0	0	0	0
Kronobergs län									
Alvesta	232	48		0	0	0	0	0	0
Lessebo	-583	-648		534	188	0	0	0	0
Ljungby	2 350	513		0	0	0	0	0	0
Markaryd	1 054	61		0	0	0	0	0	0
Tingsryd	2 547	-39		0	0	0	0	0	0
Uppvidinge	-967	-639		525	179	0	0	0	0
Växjö	503	-118		4	0	0	0	0	0
Älmhult	-104	344		0	0	0	0	0	0
Kalmar län									
Borgholm	-57	-752		638	292	9	0	0	0
Emmaboda	1 302	-1 005		891	545	262	6	0	0
Hultsfred	3 267	-355		241	0	0	0	0	0
Högsby	-282	-1 637		1 523	1 177	894	638	387	137
Kalmar	2 274	98		0	0	0	0	0	0
Mönsterås	1 722	-236		122	0	0	0	0	0
Mörbylånga	961	-315		201	0	0	0	0	0
Nybro	1 913	-324		210	0	0	0	0	0
Oskarshamn	48	-192		78	0	0	0	0	0
Torsås	1 586	1 223		0	0	0	0	0	0
Vimmerby	1 400	-467		353	7	0	0	0	0
Västervik	1 920	162		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Gotlands län									
Gotland	346	374		0	0	0	0	0	0
Blekinge län									
Karlshamn	2 499	194		0	0	0	0	0	0
Karlskrona	754	-917		803	457	174	0	0	0
Olofström	1 600	-442		328	0	0	0	0	0
Ronneby	1 110	609		0	0	0	0	0	0
Sölvesborg	1 859	762		0	0	0	0	0	0
Skåne län									
Bjuv	-1 152	969		0	0	0	0	0	0
Bromölla	-610	-35		0	0	0	0	0	0
Burlöv	-3 035	-37		0	0	0	0	0	0
Båstad	-2 805	-480		366	20	0	0	0	0
Eslöv	3 420	1 342		0	0	0	0	0	0
Helsingborg	-1 218	-112		0	0	0	0	0	0
Hässleholm	1 141	33		0	0	0	0	0	0
Höganäs	-373	758		0	0	0	0	0	0
Hörby	354	436		0	0	0	0	0	0
Höör	-1 304	-139		25	0	0	0	0	0
Klippan	-14	-584		470	124	0	0	0	0
Kristianstad	1 421	113		0	0	0	0	0	0
Kävlinge	-2 086	42		0	0	0	0	0	0
Landskrona	-905	-374		260	0	0	0	0	0
Lomma	-2 669	-17		0	0	0	0	0	0
Lund	-115	-280		166	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Malmö	-1 081	-468		354	8	0	0	0	0
Osby	-49	213		0	0	0	0	0	0
Perstorp	-1 298	520		0	0	0	0	0	0
Simrishamn	-278	-309		195	0	0	0	0	0
Sjöbo	-695	-504		390	44	0	0	0	0
Skurup	-1 316	142		0	0	0	0	0	0
Staffanstorps	-2 629	62		0	0	0	0	0	0
Svalöv	-1 010	-103		0	0	0	0	0	0
Svedala	-3 026	-109		0	0	0	0	0	0
Tomelilla	24	-317		203	0	0	0	0	0
Trelleborg	0	511		0	0	0	0	0	0
Vellinge	-2 684	97		0	0	0	0	0	0
Ystad	503	154		0	0	0	0	0	0
Åstorp	-1 765	774		0	0	0	0	0	0
Ängelholm	-445	-325		211	0	0	0	0	0
Örkelljunga	-219	620		0	0	0	0	0	0
Östra Göinge	1 846	593		0	0	0	0	0	0
Hallands län									
Falkenberg	324	-242		128	0	0	0	0	0
Halmstad	-499	-665		551	205	0	0	0	0
Hylte	-1 066	-394		280	0	0	0	0	0
Kungsbacka	-551	-358		244	0	0	0	0	0
Laholm	-292	62		0	0	0	0	0	0
Varberg	-902	-46		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Västra Götalands län									
Ale	-232	-428		314	0	0	0	0	0
Alingsås	1 749	71		0	0	0	0	0	0
Bengtstors	1 336	1 218		0	0	0	0	0	0
Bollebygd	-906	-433		319	0	0	0	0	0
Borås	-337	-233		119	0	0	0	0	0
Dals-Ed	5 720	1 043		0	0	0	0	0	0
Essunga	1 254	-432		318	0	0	0	0	0
Falköping	1 187	631		0	0	0	0	0	0
Färgelanda	-1 471	648		0	0	0	0	0	0
Grästorps	1 961	-307		193	0	0	0	0	0
Gullspång	762	283		0	0	0	0	0	0
Göteborg	-111	-679		565	219	0	0	0	0
Götene	-1 538	-1 006		892	546	263	7	0	0
Herrljunga	-356	282		0	0	0	0	0	0
Hjo	423	1 280		0	0	0	0	0	0
Härryda	-401	318		0	0	0	0	0	0
Karlsborg	-2 026	-91		0	0	0	0	0	0
Kungälv	-740	-870		756	410	127	0	0	0
Lerum	-1 151	56		0	0	0	0	0	0
Lidköping	1 032	196		0	0	0	0	0	0
Lilla Edet	-563	-451		337	0	0	0	0	0
Lysekils	1 556	-543		429	83	0	0	0	0
Mariestads	1 422	657		0	0	0	0	0	0
Mark	-114	-896		782	436	153	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Mellerud	3 918	1 019		0	0	0	0	0	0
Munkedal	694	399		0	0	0	0	0	0
Mölnadal	-252	-643		529	183	0	0	0	0
Orust	-648	-309		195	0	0	0	0	0
Partille	-273	417		0	0	0	0	0	0
Skara	396	-124		10	0	0	0	0	0
Skövde	1 499	585		0	0	0	0	0	0
Sotenäs	-1 804	100		0	0	0	0	0	0
Stenungsund	-93	51		0	0	0	0	0	0
Strömstad	546	1 205		0	0	0	0	0	0
Svenljunga	-1 275	-1 015		901	555	272	16	0	0
Tanum	-473	-472		358	12	0	0	0	0
Tibro	-431	602		0	0	0	0	0	0
Tidaholm	1 218	434		0	0	0	0	0	0
Tjörn	189	178		0	0	0	0	0	0
Tranemo	706	79		0	0	0	0	0	0
Trollhättan	409	-231		117	0	0	0	0	0
Töreboda	5 691	1 716		0	0	0	0	0	0
Uddevalla	2 506	164		0	0	0	0	0	0
Ulricehamn	579	-348		234	0	0	0	0	0
Vara	1 855	697		0	0	0	0	0	0
Värgårda	-828	-289		175	0	0	0	0	0
Vänersborg	1 270	-458		344	0	0	0	0	0
Åmål	3 746	464		0	0	0	0	0	0
Öckerö	-263	-753		639	293	10	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Värmlands län									
Arvika	675	783		0	0	0	0	0	0
Eda	1 556	843		0	0	0	0	0	0
Filipstad	152	-327		213	0	0	0	0	0
Forshaga	-59	-355		241	0	0	0	0	0
Grums	1 722	1 320		0	0	0	0	0	0
Hagfors	872	-132		18	0	0	0	0	0
Hammarö	-155	-492		378	32	0	0	0	0
Karlstad	-298	331		0	0	0	0	0	0
Kil	766	580		0	0	0	0	0	0
Kristinehamn	443	419		0	0	0	0	0	0
Munkfors	3 299	367		0	0	0	0	0	0
Storfors	-2 459	-893		779	433	150	0	0	0
Sunne	3 015	1 416		0	0	0	0	0	0
Säffle	1 430	623		0	0	0	0	0	0
Torsby	1 163	-223		109	0	0	0	0	0
Årjäng	857	818		0	0	0	0	0	0
Örebro län									
Askersund	10	32		0	0	0	0	0	0
Degerfors	1 175	252		0	0	0	0	0	0
Hallsberg	-1 002	-406		292	0	0	0	0	0
Hällefors	1 007	373		0	0	0	0	0	0
Karlskoga	623	252		0	0	0	0	0	0
Kumla	1 199	-142		28	0	0	0	0	0
Laxå	1 097	254		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Lekeberg	-17	-440		326	0	0	0	0	0
Lindesberg	2 975	545		0	0	0	0	0	0
Ljusnarsberg	-264	-2		0	0	0	0	0	0
Nora	2 104	1 190		0	0	0	0	0	0
Örebro	1 343	-66		0	0	0	0	0	0
Västmanlands län									
Arboga	-297	38		0	0	0	0	0	0
Fagersta	639	641		0	0	0	0	0	0
Hallstahammar	2 389	106		0	0	0	0	0	0
Kungsör	4 424	136		0	0	0	0	0	0
Köping	-659	-1 007		893	547	264	8	0	0
Norberg	-1 720	-840		726	380	97	0	0	0
Sala	749	631		0	0	0	0	0	0
Skinnskatteberg	-1 837	-458		344	0	0	0	0	0
Surahammar	-2 098	-408		294	0	0	0	0	0
Västerås	-537	243		0	0	0	0	0	0
Dalarna län									
Avesta	-417	-176		62	0	0	0	0	0
Borlänge	985	-447		333	0	0	0	0	0
Falun	20	-556		442	96	0	0	0	0
Gagnef	-425	-776		662	316	33	0	0	0
Hedemora	-405	-1 077		963	617	334	78	0	0
Leksand	-3 083	-487		373	27	0	0	0	0
Ludvika	1 431	620		0	0	0	0	0	0
Malung-Sälen	-598	-378		264	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Mora	1 601	-367		253	0	0	0	0	0
Orsa	-1 001	14		0	0	0	0	0	0
Rättvik	205	-478		364	18	0	0	0	0
Smedjebacken	-141	207		0	0	0	0	0	0
Säter	-459	-56		0	0	0	0	0	0
Vansbro	2 016	1 021		0	0	0	0	0	0
Älvdalen	-949	1 009		0	0	0	0	0	0
Gävleborgs län									
Bollnäs	1 867	1 190		0	0	0	0	0	0
Gävle	86	26		0	0	0	0	0	0
Hofors	182	-692		578	232	0	0	0	0
Hudiksvall	1 877	-99		0	0	0	0	0	0
Ljusdal	2 756	1 535		0	0	0	0	0	0
Nordanstig	-313	-214		100	0	0	0	0	0
Ockelbo	747	-50		0	0	0	0	0	0
Ovanåker	1 446	1 215		0	0	0	0	0	0
Sandviken	-798	426		0	0	0	0	0	0
Söderhamn	1 918	505		0	0	0	0	0	0
Västernorrlands län									
Härnösand	2 849	29		0	0	0	0	0	0
Kramfors	2 150	-167		53	0	0	0	0	0
Sollefteå	2 730	946		0	0	0	0	0	0
Sundsvall	-111	-262		148	0	0	0	0	0
Timrå	-496	460		0	0	0	0	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Ånge	1 305	843		0	0	0	0	0	0
Örnsköldsvik	2 136	956		0	0	0	0	0	0
Jämtlands län									
Berg	1 085	-725		611	265	0	0	0	0
Bräcke	-138	300		0	0	0	0	0	0
Härjedalen	219	-240		126	0	0	0	0	0
Krokom	-156	-874		760	414	131	0	0	0
Ragunda	-5 747	-169		55	0	0	0	0	0
Strömsund	1 349	309		0	0	0	0	0	0
Åre	-2 984	-132		18	0	0	0	0	0
Östersund	6 367	-254		140	0	0	0	0	0
Västerbottens län									
Bjurholm	-2 475	2 376		0	0	0	0	0	0
Dorotea	-1 227	-342		228	0	0	0	0	0
Lycksele	4 791	-310		196	0	0	0	0	0
Malå	-823	1 972		0	0	0	0	0	0
Nordmaling	-485	-1 416		1 302	956	673	417	166	0
Norsjö	1 953	-470		356	10	0	0	0	0
Robertsfors	-1 336	-191		77	0	0	0	0	0
Skellefteå	2 805	390		0	0	0	0	0	0
Sorsele	-1 342	230		0	0	0	0	0	0
Storuman	45	956		0	0	0	0	0	0
Umeå	1 729	90		0	0	0	0	0	0
Vilhelmina	3 208	-572		458	112	0	0	0	0
Vindeln	-237	-1 163		1 049	703	420	164	0	0

Kommun	Utfall	Förändring	Införandebidrag	2024	2025	2026	2027	2028	2029
			Finansiering	136	40	7	1	0	0
Vännäs	3 849	-589		475	129	0	0	0	0
Åsele	983	-825		711	365	82	0	0	0
Norrbottnens län									
Arjeplog	-720	-255		141	0	0	0	0	0
Arvidsjaur	1 941	444		0	0	0	0	0	0
Boden	2 724	-328		214	0	0	0	0	0
Gällivare	-504	-1 192		1 078	732	449	193	0	0
Haparanda	4 538	1 689		0	0	0	0	0	0
Jokkmokk	-1 790	112		0	0	0	0	0	0
Kalix	1 653	1 254		0	0	0	0	0	0
Kiruna	16	163		0	0	0	0	0	0
Luleå	945	-38		0	0	0	0	0	0
Pajala	1 001	854		0	0	0	0	0	0
Piteå	1 083	395		0	0	0	0	0	0
Älvsbyn	2 641	823		0	0	0	0	0	0
Överkalix	1 255	-112		0	0	0	0	0	0
Övertorneå	4 588	1 728		0	0	0	0	0	0

Tabell 4 Införandebidrag och fast tillägg för kommuner utjämningsåren 2024–2028

Kronor per invånare

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Stockholms län										
Botkyrka	-440	0	-466	787	133	0	0	0	0	0
Danderyd	-1 862	387	-1 500	1 821	1 167	738	357	202	0	0
Ekerö	-1 289	0	-1 314	1 635	981	552	171	215	155	61
Haninge	-904	0	-930	1 251	597	168	0	0	0	0
Huddinge	-815	0	-841	1 162	508	79	0	19	0	0
Järfälla	-786	0	-812	1 133	479	50	0	0	0	0
Lidingö	-1 261	0	-1 287	1 608	954	525	144	0	0	0
Nacka	-1 419	0	-1 444	1 765	1 111	682	301	196	0	0
Norrtälje	1 007	0	982	0	0	0	0	0	0	0
Nykvarn	-1 623	148	-1 500	1 821	1 167	738	357	215	124	0
Nynäshamn	-447	0	-473	794	140	0	0	0	0	0
Salem	-1 113	0	-1 138	1 459	805	376	0	215	0	0
Sigtuna	-124	0	-150	471	0	0	0	215	0	0
Sollentuna	-672	0	-697	1 018	364	0	0	0	0	0
Solna	-71	0	-96	417	0	0	0	0	0	0
Stockholm	-1 642	168	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Sundbyberg	-461	0	-486	807	153	0	0	83	0	0
Södertälje	-275	0	-301	622	0	0	0	0	0	0
Tyresö	-1 083	0	-1 109	1 430	776	347	0	0	0	0
Täby	-1 377	0	-1 403	1 724	1 070	641	260	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				621	267	138	57	65	5	1
Finansiering		26								
Upplands Väsby	-649	0	-675	996	342	0	0	171	0	0
Upplands-Bro	-1 091	0	-1 116	1 437	783	354	0	215	0	0
Vallentuna	-1 436	0	-1 462	1 783	1 129	700	319	215	0	0
Vaxholm	-1 713	239	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Värmdö	-1 593	119	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Österåker	-1 767	293	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Uppsala län										
Enköping	-274	0	-300	621	0	0	0	215	104	0
Heby	772	0	746	0	0	0	0	0	0	0
Häbo	-1 900	425	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Knivsta	-1 934	460	-1 500	1 821	1 167	738	357	166	0	0
Tierp	1 661	0	1 635	0	0	0	0	0	0	0
Uppsala	-997	0	-1 023	1 344	690	261	0	40	0	0
Älvkarleby	778	0	752	0	0	0	0	0	0	0
Östhammar	768	0	742	0	0	0	0	0	0	0
Södermanlands län										
Eskilstuna	367	0	341	0	0	0	0	0	0	0
Flen	2 679	0	2 654	0	0	0	0	0	0	0
Gnesta	-94	0	-119	440	0	0	0	18	0	0
Katrineholm	1 437	0	1 412	0	0	0	0	0	0	0
Nyköping	768	0	743	0	0	0	0	0	0	0
Oxelösund	-35	0	-60	381	0	0	0	32	0	0
Strängnäs	-681	0	-707	1 028	374	0	0	215	0	0
Trosa	-1 598	123	-1 500	1 821	1 167	738	357	215	155	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				621	267	138	57	65	5	1
Finansiering		26								
Vingåker	2 019	0	1 994	0	0	0	0	0	0	0
Östergötlands län										
Boxholm	1 215	0	1 189	0	0	0	0	0	0	0
Finspång	989	0	963	0	0	0	0	0	0	0
Kinda	546	0	521	0	0	0	0	0	0	0
Linköping	-477	0	-502	823	169	0	0	0	0	0
Mjölby	219	0	193	128	0	0	0	183	0	0
Motala	642	0	617	0	0	0	0	0	0	0
Norrköping	-59	0	-85	406	0	0	0	0	0	0
Söderköping	903	0	877	0	0	0	0	0	0	0
Vadstena	1 177	0	1 152	0	0	0	0	0	0	0
Valdemarsvik	1 669	0	1 643	0	0	0	0	0	0	0
Ydre	846	0	821	0	0	0	0	0	0	0
Åtvidaberg	877	0	851	0	0	0	0	0	0	0
Ödeshög	2 486	0	2 461	0	0	0	0	0	0	0
Jönköpings län										
Aneby	1 053	0	1 027	0	0	0	0	0	0	0
Eksjö	1 645	0	1 620	0	0	0	0	0	0	0
Gislaved	1 375	0	1 350	0	0	0	0	0	0	0
Gnosjö	2 109	0	2 083	0	0	0	0	0	0	0
Habo	-834	0	-859	1 180	526	97	0	215	103	0
Jönköping	-10	0	-36	357	0	0	0	215	0	0
Mullsjö	810	0	784	0	0	0	0	0	0	0
Nässjö	2 039	0	2 014	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Sävsjö	2 220	0	2 194	0	0	0	0	0	0	0
Tranås	508	0	482	0	0	0	0	53	0	0
Vaggeryd	498	0	472	0	0	0	0	0	0	0
Vetlanda	1 842	0	1 816	0	0	0	0	0	0	0
Värnamo	1 118	0	1 092	0	0	0	0	0	0	0
Kronobergs län										
Alvesta	2 137	0	2 112	0	0	0	0	0	0	0
Lessebo	2 732	0	2 706	0	0	0	0	0	0	0
Ljungby	2 066	0	2 040	0	0	0	0	0	0	0
Markaryd	2 124	0	2 099	0	0	0	0	0	0	0
Tingsryd	3 213	0	3 187	0	0	0	0	0	0	0
Uppvidinge	2 734	0	2 708	0	0	0	0	0	0	0
Växjö	289	0	264	57	0	0	0	215	0	0
Älmhult	1 627	0	1 602	0	0	0	0	0	0	0
Kalmar län										
Borgholm	2 238	0	2 213	0	0	0	0	0	0	0
Emmaboda	2 427	0	2 402	0	0	0	0	0	0	0
Hultsfred	3 522	0	3 497	0	0	0	0	0	0	0
Högsby	2 415	0	2 390	0	0	0	0	0	0	0
Kalmar	132	0	106	215	0	0	0	3	0	0
Mönsterås	2 065	0	2 039	0	0	0	0	0	0	0
Mörbylånga	848	0	822	0	0	0	0	0	0	0
Nybro	1 919	0	1 893	0	0	0	0	0	0	0
Oskarshamn	1 741	0	1 715	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				621	267	138	57	65	5	1
Finansiering		26								
Torsås	3 067	0	3 041	0	0	0	0	0	0	0
Vimmerby	1 523	0	1 498	0	0	0	0	0	0	0
Västervik	1 694	0	1 668	0	0	0	0	0	0	0
Gotlands län										
Gotland	1 492	0	1 466	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge län										
Karlshamn	242	0	216	105	0	0	0	0	0	0
Karlskrona	606	0	581	0	0	0	0	0	0	0
Olofström	1 866	0	1 841	0	0	0	0	0	0	0
Ronneby	1 311	0	1 286	0	0	0	0	0	0	0
Sölvesborg	465	0	439	0	0	0	0	0	0	0
Skåne län		0	-26							
Bjuv	-310	0	-335	656	2	0	0	0	0	0
Bromölla	574	0	548	0	0	0	0	0	0	0
Burlöv	-378	0	-404	725	71	0	0	138	0	0
Båstad	484	0	458	0	0	0	0	77	0	0
Eslöv	120	0	94	227	0	0	0	0	0	0
Helsingborg	-88	0	-114	435	0	0	0	213	0	0
Hässleholm	676	0	650	0	0	0	0	0	0	0
Höganäs	-296	0	-321	642	0	0	0	0	0	0
Hörby	242	0	216	105	0	0	0	0	0	0
Höör	-383	0	-409	730	76	0	0	215	0	0
Klippan	739	0	713	0	0	0	0	0	0	0
Kristianstad	488	0	462	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Kävlinge	-1 417	0	-1 443	1 764	1 110	681	300	59	0	0
Landskrona	467	0	442	0	0	0	0	94	0	0
Lomma	-2 784	1 310	-1 500	1 821	1 167	738	357	118	0	0
Lund	-474	0	-499	820	166	0	0	215	0	0
Malmö	77	0	52	269	0	0	0	215	0	0
Osby	1 817	0	1 791	0	0	0	0	0	0	0
Perstorp	1 428	0	1 403	0	0	0	0	0	0	0
Simrishamn	1 135	0	1 110	0	0	0	0	0	0	0
Sjöbo	445	0	419	0	0	0	0	116	0	0
Skurup	-86	0	-112	433	0	0	0	0	0	0
Staffanstorp	-1 708	234	-1 500	1 821	1 167	738	357	39	0	0
Svalöv	581	0	556	0	0	0	0	0	0	0
Svedala	-1 560	86	-1 500	1 821	1 167	738	357	210	0	0
Tomelilla	439	0	414	0	0	0	0	122	0	0
Trelleborg	-511	0	-537	858	204	0	0	0	0	0
Vellinge	-1 592	117	-1 500	1 821	1 167	738	357	4	0	0
Ystad	-140	0	-165	486	0	0	0	0	0	0
Åstorp	-4	0	-29	350	0	0	0	0	0	0
Ängelholm	-465	0	-491	812	158	0	0	215	20	0
Örkelljunga	1 004	0	978	0	0	0	0	0	0	0
Östra Göinge	1 263	0	1 237	0	0	0	0	0	0	0
Hallands län										
Falkenberg	877	0	851	0	0	0	0	0	0	0
Halmstad	-136	0	-161	482	0	0	0	215	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Hylte	2 341	0	2 315	0	0	0	0	0	0	0
Kungsbacka	-1 374	0	-1 400	1 721	1 067	638	257	215	53	0
Laholm	673	0	648	0	0	0	0	0	0	0
Varberg	-155	0	-180	501	0	0	0	147	0	0
Västra Götalands län										
Ale	-1 177	0	-1 202	1 523	869	440	59	215	123	0
Alingsås	-409	0	-435	756	102	0	0	30	0	0
Bengtsfors	3 223	0	3 197	0	0	0	0	0	0	0
Bollebygd	443	0	417	0	0	0	0	118	0	0
Borås	-288	0	-314	635	0	0	0	215	0	0
Dals-Ed	253	0	227	94	0	0	0	0	0	0
Essunga	1 687	0	1 662	0	0	0	0	0	0	0
Falköping	1 438	0	1 413	0	0	0	0	0	0	0
Färgelanda	2 992	0	2 966	0	0	0	0	0	0	0
Grästorp	848	0	823	0	0	0	0	0	0	0
Gullspång	3 723	0	3 697	0	0	0	0	0	0	0
Göteborg	-88	0	-113	434	0	0	0	215	0	0
Götene	1 233	0	1 207	0	0	0	0	0	0	0
Herrljunga	1 239	0	1 214	0	0	0	0	0	0	0
Hjo	545	0	519	0	0	0	0	0	0	0
Härreda	-1 477	3	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0
Karlsborg	2 198	0	2 172	0	0	0	0	0	0	0
Kungälv	-731	0	-756	1 077	423	0	0	215	155	145
Lerum	-1 278	0	-1 303	1 624	970	541	160	45	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Lidköping	493	0	467	0	0	0	0	0	0	0
Lilla Edet	-344	0	-369	690	36	0	0	215	146	0
Lysekil	1 014	0	988	0	0	0	0	0	0	0
Mariestad	1 096	0	1 071	0	0	0	0	0	0	0
Mark	968	0	943	0	0	0	0	0	0	0
Mellerud	2 821	0	2 796	0	0	0	0	0	0	0
Munkedal	1 971	0	1 945	0	0	0	0	0	0	0
Mölnadal	-671	0	-696	1 017	363	0	0	215	155	0
Orust	1 056	0	1 030	0	0	0	0	0	0	0
Partille	-711	0	-737	1 058	404	0	0	0	0	0
Skara	1 398	0	1 373	0	0	0	0	0	0	0
Skövde	151	0	125	196	0	0	0	0	0	0
Sotenäs	1 729	0	1 704	0	0	0	0	0	0	0
Stenungsund	-1 009	0	-1 034	1 355	701	272	0	50	0	0
Strömstad	996	0	971	0	0	0	0	0	0	0
Svenljunga	890	0	865	0	0	0	0	0	0	0
Tanum	1 555	0	1 529	0	0	0	0	0	0	0
Tibro	1 367	0	1 342	0	0	0	0	0	0	0
Tidaholm	1 170	0	1 145	0	0	0	0	0	0	0
Tjörn	1	0	-24	345	0	0	0	0	0	0
Tranemo	1 572	0	1 546	0	0	0	0	0	0	0
Trollhättan	497	0	471	0	0	0	0	64	0	0
Töreboda	2 107	0	2 081	0	0	0	0	0	0	0
Uddevalla	147	0	121	200	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				621	267	138	57	65	5	1
Finansiering		26								
Ulricehamn	990	0	964	0	0	0	0	0	0	0
Vara	1 884	0	1 858	0	0	0	0	0	0	0
Värgårda	831	0	806	0	0	0	0	0	0	0
Vänersborg	606	0	581	0	0	0	0	0	0	0
Åmål	2 680	0	2 655	0	0	0	0	0	0	0
Öckerö	386	0	360	0	0	0	0	176	0	0
Värmlands län										
Arvika	1 567	0	1 541	0	0	0	0	0	0	0
Eda	3 096	0	3 071	0	0	0	0	0	0	0
Filipstad	2 573	0	2 548	0	0	0	0	0	0	0
Forshaga	836	0	811	0	0	0	0	0	0	0
Grums	1 910	0	1 885	0	0	0	0	0	0	0
Hagfors	1 328	0	1 302	0	0	0	0	0	0	0
Hammarö	-1 137	0	-1 163	1 484	830	401	20	215	155	0
Karlstad	-147	0	-173	494	0	0	0	0	0	0
Kil	737	0	712	0	0	0	0	0	0	0
Kristinehamn	1 151	0	1 125	0	0	0	0	0	0	0
Munkfors	3 471	0	3 446	0	0	0	0	0	0	0
Storfors	2 952	0	2 926	0	0	0	0	0	0	0
Sunne	1 343	0	1 317	0	0	0	0	0	0	0
Säffle	2 710	0	2 685	0	0	0	0	0	0	0
Torsby	-374	0	-399	720	66	0	0	215	0	0
Årjäng	922	0	897	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Örebro län										
Askersund	1 178	0	1 153	0	0	0	0	0	0	0
Degerfors	1 444	0	1 419	0	0	0	0	0	0	0
Hallsberg	1 197	0	1 171	0	0	0	0	0	0	0
Hällefors	633	0	608	0	0	0	0	0	0	0
Karlskoga	168	0	143	178	0	0	0	0	0	0
Kumla	-401	0	-427	748	94	0	0	215	0	0
Laxå	3 907	0	3 881	0	0	0	0	0	0	0
Lekeberg	-320	0	-345	666	12	0	0	215	135	0
Lindesberg	1 232	0	1 207	0	0	0	0	0	0	0
Ljusnarsberg	6	0	-19	340	0	0	0	103	0	0
Nora	1 144	0	1 119	0	0	0	0	0	0	0
Örebro	-449	0	-474	795	141	0	0	167	0	0
Västmanlands län										
Arboga	628	0	602	0	0	0	0	0	0	0
Fagersta	1 531	0	1 506	0	0	0	0	0	0	0
Hallstahammar	-206	0	-231	552	0	0	0	0	0	0
Kungsör	1 021	0	995	0	0	0	0	0	0	0
Köping	643	0	618	0	0	0	0	0	0	0
Norberg	2 241	0	2 215	0	0	0	0	0	0	0
Sala	987	0	961	0	0	0	0	0	0	0
Skinnskatteberg	1 087	0	1 061	0	0	0	0	0	0	0
Surahammar	1 138	0	1 112	0	0	0	0	0	0	0
Västerås	-302	0	-328	649	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Dalarna län										
Avesta	1 520	0	1 495	0	0	0	0	0	0	0
Borlänge	554	0	529	0	0	0	0	7	0	0
Falun	568	0	543	0	0	0	0	0	0	0
Gagnef	1 297	0	1 272	0	0	0	0	0	0	0
Hedemora	2 498	0	2 473	0	0	0	0	0	0	0
Leksand	1 347	0	1 322	0	0	0	0	0	0	0
Ludvika	2 025	0	2 000	0	0	0	0	0	0	0
Malung-Sälen	1 724	0	1 699	0	0	0	0	0	0	0
Mora	33	0	8	313	0	0	0	215	0	0
Orsa	-832	0	-857	1 178	524	95	0	87	0	0
Rättvik	1 731	0	1 706	0	0	0	0	0	0	0
Smedjebacken	1 951	0	1 926	0	0	0	0	0	0	0
Säter	1 060	0	1 035	0	0	0	0	0	0	0
Vansbro	1 272	0	1 247	0	0	0	0	0	0	0
Ålvdalen	1 021	0	996	0	0	0	0	0	0	0
Gävleborgs län										
Bollnäs	1 673	0	1 647	0	0	0	0	0	0	0
Gävle	150	0	124	197	0	0	0	75	0	0
Hofors	2 130	0	2 104	0	0	0	0	0	0	0
Hudiksvall	1 768	0	1 742	0	0	0	0	0	0	0
Ljusdal	1 415	0	1 390	0	0	0	0	0	0	0
Nordanstig	1 075	0	1 050	0	0	0	0	0	0	0
Ockelbo	1 101	0	1 076	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Ovanåker	1 301	0	1 276	0	0	0	0	0	0	0
Sandviken	1 490	0	1 465	0	0	0	0	0	0	0
Söderhamn	2 098	0	2 073	0	0	0	0	0	0	0
Västernorrlands län										
Härnösand	1 903	0	1 877	0	0	0	0	0	0	0
Kramfors	2 436	0	2 410	0	0	0	0	0	0	0
Sollefteå	1 616	0	1 590	0	0	0	0	0	0	0
Sundsvall	572	0	546	0	0	0	0	0	0	0
Timrå	848	0	822	0	0	0	0	0	0	0
Ånge	376	0	350	0	0	0	0	0	0	0
Örnsköldsvik	1 640	0	1 614	0	0	0	0	0	0	0
Jämtlands län										
Berg	489	0	464	0	0	0	0	72	0	0
Bräcke	548	0	523	0	0	0	0	0	0	0
Härjedalen	1 863	0	1 838	0	0	0	0	0	0	0
Krokom	598	0	572	0	0	0	0	0	0	0
Ragunda	693	0	668	0	0	0	0	0	0	0
Strömsund	1 217	0	1 191	0	0	0	0	0	0	0
Åre	197	0	171	150	0	0	0	215	0	0
Östersund	555	0	529	0	0	0	0	8	0	0
Västerbottens län										
Bjurholm	2 929	0	2 903	0	0	0	0	0	0	0
Dorotea	4 528	0	4 503	0	0	0	0	0	0	0
Lycksele	1 493	0	1 467	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Malå	4 235	0	4 209	0	0	0	0	0	0	0
Nordmaling	28	0	2	319	0	0	0	215	0	0
Norsjö	1 709	0	1 683	0	0	0	0	0	0	0
Robertsfors	12	0	-14	335	0	0	0	215	0	0
Skellefteå	2 884	0	2 858	0	0	0	0	0	0	0
Sorsele	950	0	924	0	0	0	0	0	0	0
Storuman	291	0	266	55	0	0	0	0	0	0
Umeå	122	0	96	225	0	0	0	11	0	0
Vilhelmina	-768	0	-793	1 114	460	31	0	215	155	0
Vindeln	197	0	172	149	0	0	0	215	0	0
Vännäs	280	0	254	67	0	0	0	215	0	0
Åsele	3 952	0	3 927	0	0	0	0	0	0	0
Norrbottens län										
Arjeplog	2 152	0	2 127	0	0	0	0	0	0	0
Arvidsjaur	-472	0	-498	819	165	0	0	0	0	0
Boden	848	0	822	0	0	0	0	0	0	0
Gällivare	304	0	278	43	0	0	0	215	0	0
Haparanda	1 349	0	1 324	0	0	0	0	0	0	0
Jokkmokk	1 828	0	1 802	0	0	0	0	0	0	0
Kalix	83	0	58	263	0	0	0	0	0	0
Kiruna	560	0	534	0	0	0	0	0	0	0
Luleå	-406	0	-431	752	98	0	0	139	0	0
Pajala	-1 319	0	-1 344	1 665	1 011	582	201	0	0	0
Piteå	1 316	0	1 291	0	0	0	0	0	0	0

Kommun	Total förändring	Fast införande- bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag del 1				Införandebidrag del 2		
				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
År				2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026
Finansiering		26		621	267	138	57	65	5	1
Älvsbyn	1 545	0	1 520	0	0	0	0	0	0	0
Överkalix	943	0	917	0	0	0	0	0	0	0
Övertorneå	-1 518	43	-1 500	1 821	1 167	738	357	0	0	0

Tabell 5 Införandebidrag och fast tillägg för regioner utjämningsåren 2024–2025

Kronor per invånare

Region	Total förändring	Fast införande-bidrag	Total förändring efter fast inf.	Införandebidrag	
År				2024	2025
Finansiering		110		189	93
Stockholm	-1 078	438	-750	689	343
Uppsala	-848	208	-750	689	343
Södermanland	266	0	156	0	0
Östergötland	472	0	362	0	0
Jönköping	268	0	158	0	0
Kronoberg	275	0	165	0	0
Kalmar	842	0	732	0	0
Gotland	1 291	0	1 181	0	0
Blekinge	162	0	52	0	0
Skåne	311	0	201	0	0
Halland	-10	0	-120	59	0
Västra Götaland	310	0	200	0	0
Värmland	895	0	785	0	0
Örebro	588	0	478	0	0
Västmanland	234	0	124	0	0
Dalarna	314	0	204	0	0
Gävleborg	564	0	454	0	0
Västernorrland	611	0	501	0	0
Jämtland	1 393	0	1 283	0	0
Västerbotten	522	0	412	0	0
Norrbottnen	22	0	-88	27	0

Tabell 6 Förändring kostnadsutjämning per delmodell för kommuner (ny indelning)

Kronor per invånare

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Stockholms län													
Botkyrka	-222	404	-71	14	-253	-292	6	56	-1	43	-3	-104	-423
Danderyd	-130	-801	-142	-8	-416	-98	6	228	-1	43	-3	-104	-1 426
Ekerö	-69	-255	-258	-3	-190	-196	6	-54	-1	43	-3	-104	-1 084
Haninge	-257	-129	-78	6	-293	-156	6	-24	-1	-537	-3	-104	-1 569
Huddinge	-181	-131	-45	3	-305	-216	6	195	-1	43	-3	-104	-739
Järfälla	-236	-57	-229	11	-195	-308	6	222	-1	-74	-3	-104	-968
Lidingö	-1	-373	-196	-7	-222	-114	6	32	-1	43	-3	-104	-940
Nacka	-96	-436	-236	-3	-396	-180	6	117	-1	43	-3	-104	-1 289
Norrtälje	78	500	-46	-3	237	288	6	45	-1	43	-3	-104	1 039
Nykvarn	-313	-828	-64	-8	-283	-204	6	94	-1	-1 363	-3	-104	-3 072
Nynäshamn	-85	-51	-106	0	38	-144	6	-58	-1	43	-3	-104	-465
Salem	-362	-305	126	-4	-157	-384	6	101	-1	43	-3	-104	-1 044
Sigtuna	-75	145	-85	10	20	-166	6	-9	-1	-530	-3	-104	-792
Sollentuna	-104	-106	-113	3	-193	-202	6	308	-1	43	-3	-104	-466
Solna	269	128	-201	2	-238	-82	6	330	-1	43	-3	-104	149
Stockholm	253	135	-170	0	-996	-286	6	-301	-1	43	-3	-104	-1 425
Sundbyberg	-92	147	-216	3	-12	-189	6	32	-1	-799	-3	-104	-1 228
Södertälje	47	307	5	4	-427	-182	6	51	-1	43	-3	-104	-255
Tyresö	-194	-395	-52	-5	-110	-211	6	48	-1	43	-3	-104	-978
Täby	-92	-482	-84	-3	-354	-258	6	92	-1	-508	-3	-104	-1 791

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Upplands Väsby	-162	-140	-136	7	-12	-351	6	128	-1	-772	-3	-104	-1 539
Upplands-Bro	-367	-234	-420	9	37	-179	6	30	-1	-652	-3	-104	-1 877
Vallentuna	-296	-575	-125	-3	-123	-102	6	-54	-1	43	-3	-104	-1 337
Vaxholm	-238	-342	-191	-3	-207	-382	6	-54	-1	43	-3	-104	-1 476
Värmdö	-117	-303	-234	-3	-345	-317	6	-46	-1	43	-3	-104	-1 424
Österåker	-159	-895	-152	-4	-262	-109	6	-27	-1	43	-3	-104	-1 667
Uppsala län													
Enköping	-248	-3	-219	3	11	140	6	45	-1	43	-18	-18	-259
Heby	-150	320	65	2	262	332	6	45	-102	43	-31	-18	774
Håbo	-266	-874	-172	-6	-405	-234	6	-7	-1	-24	-18	-18	-2 019
Knivsta	-391	-1 021	-307	0	-114	-216	6	61	-1	-616	-18	-18	-2 635
Tierp	-203	505	399	6	451	385	6	17	108	43	-31	-18	1 668
Uppsala	110	-377	-268	6	-276	-237	6	-31	-1	-163	-18	-18	-1 267
Ålvkarleby	-392	215	366	2	354	235	6	17	-1	43	-31	-18	796
Östhammar	-207	635	146	-2	104	118	6	17	-1	43	-31	-18	810
Södermanlands län													
Eskilstuna	-93	-46	-104	26	443	116	6	-30	-1	43	-18	15	356
Flen	-135	1 075	306	26	469	403	6	45	-1	468	-18	10	2 654
Gnesta	-357	18	207	-3	159	-203	6	45	-1	43	-18	21	-83
Katrineholm	-86	578	-215	12	628	426	6	45	-1	43	-18	9	1 427
Nyköping	-32	238	-155	9	461	147	6	60	-1	43	-18	21	779
Oxelösund	-293	-201	-156	12	548	-43	6	66	-1	43	-18	-2	-39
Strängnäs	-152	-354	-93	0	61	-199	6	45	-1	43	-18	13	-649

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Trosa	-289	-803	-99	-4	-86	-368	6	58	-1	43	-18	9	-1 552
Vingåker	-9	508	271	9	685	322	95	45	-1	68	-18	20	1 995
Östergötlands län													
Boxholm	98	176	280	-3	356	335	-46	45	-136	43	20	70	1 238
Finspång	-45	254	149	12	78	392	6	45	-1	43	20	70	1 023
Kinda	-50	124	472	3	75	28	-105	45	-151	43	20	70	572
Linköping	144	-269	-189	6	-121	-102	6	-30	-1	43	20	70	-423
Mjölby	-23	-472	199	-2	256	114	6	45	-1	43	20	70	255
Motala	-112	-2	-54	-1	566	83	6	45	-1	43	20	70	663
Norrköping	31	-241	-36	8	59	32	6	-14	-1	43	20	70	-23
Söderköping	-213	278	418	-2	247	28	6	45	-1	43	20	70	939
Vadstena	45	9	126	-1	707	265	-103	45	-1	43	20	70	1 225
Valdemarsvik	119	330	500	0	118	240	-58	45	9	279	20	70	1 672
Ydre	-29	373	360	0	405	-220	-197	45	-4	43	20	70	864
Åtvidaberg	-73	27	458	0	51	254	6	45	-1	43	20	70	900
Ödeshög	-27	601	627	-1	399	864	-13	49	-132	43	20	70	2 500
Jönköpings län													
Aneby	45	81	386	0	364	211	-66	45	-180	43	45	97	1 072
Eksjö	39	170	495	8	560	172	6	45	-1	43	33	97	1 667
Gislaved	-35	466	461	10	-1	269	6	45	-1	43	45	97	1 405
Gnosjö	32	386	633	10	186	443	86	45	-1	187	45	97	2 149
Habo	-100	-1 028	211	-1	98	-351	6	45	-1	-39	45	97	-1 017
Jönköping	111	-375	66	2	-16	52	6	0	-1	43	45	97	30
Mullsjö	-222	-55	569	-6	355	48	-102	45	-1	43	45	97	816

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Nässjö	-83	743	248	10	587	321	6	45	-1	43	33	97	2 049
Sävsjö	2	610	536	3	425	417	6	45	-1	43	33	97	2 216
Tranås	-199	-248	105	2	470	152	6	45	-1	43	45	97	517
Vaggeryd	-112	-166	520	-2	22	28	6	45	-1	43	45	97	525
Vetlanda	-90	620	449	4	304	335	6	45	-1	43	45	97	1 857
Värnamo	64	294	277	-1	116	179	6	45	-1	43	45	97	1 164
Kronobergs län													
Alvesta	-155	673	556	7	395	388	6	45	-1	43	45	119	2 121
Lessebo	-177	939	330	23	605	379	102	45	-1	292	45	119	2 701
Ljungby	74	599	282	1	488	372	6	45	-1	43	45	119	2 073
Markaryd	-43	458	339	19	419	659	6	45	-1	43	45	119	2 108
Tingsryd	153	747	498	6	660	837	100	45	-58	43	45	119	3 195
Uppvidinge	-59	1 564	388	14	99	476	-25	45	15	43	45	119	2 722
Växjö	74	-179	138	2	85	8	6	-38	-1	43	45	119	302
Älmhult	295	495	402	24	65	123	6	45	-1	43	45	119	1 661
Kalmar län													
Borgholm	116	331	352	-7	615	518	130	45	-1	43	58	88	2 288
Emmaboda	-100	952	443	12	460	206	93	45	103	43	58	88	2 403
Hultsfred	11	1 239	366	0	636	643	6	45	122	274	45	88	3 475
Högsby	-567	1 386	123	34	418	167	-296	45	-51	972	45	88	2 363
Kalmar	112	-420	33	-3	185	64	6	-34	-1	43	58	88	131
Mönsterås	-13	385	449	7	539	444	6	45	-1	43	58	88	2 050
Mörbylånga	-207	208	440	-3	246	-91	6	45	-1	43	58	88	832
Nybro	-50	585	139	0	695	270	6	45	-1	43	58	88	1 878

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Oskarshamn	45	376	365	3	376	343	6	45	-1	43	58	88	1 747
Torsås	66	490	661	-3	868	760	-43	45	-1	43	58	88	3 032
Vimmerby	-112	351	540	1	193	183	6	45	124	43	45	88	1 507
Västervik	157	417	210	-1	401	253	6	45	-1	43	58	88	1 676
Gotlands län													
Gotland	121	466	405	-1	113	89	6	45	-1	43	136	304	1 726
Blekinge län													
Karlshamn	-23	-298	-42	3	479	59	6	45	-1	43	-81	78	267
Karlskrona	88	119	97	-1	90	245	6	-38	-1	43	-81	78	644
Olofström	-135	329	487	5	746	307	6	45	-1	98	-81	78	1 883
Ronneby	-192	503	243	9	359	299	6	45	-1	43	-81	78	1 310
Sölvesborg	-171	-64	253	-4	292	101	6	45	-1	43	-81	78	496
Skåne län													
Bjuv	-246	-52	-250	6	293	-25	6	45	-1	43	-81	-70	-333
Bromölla	-154	-30	246	8	445	112	6	47	-1	43	-81	-70	570
Burlöv	-268	26	-132	-6	225	-188	6	52	-1	43	-76	-70	-389
Båstad	75	11	101	-1	201	198	6	45	-1	43	-81	-70	526
Eslöv	-131	3	-23	-2	231	103	6	45	-1	43	-76	-70	127
Helsingborg	50	126	-127	3	66	-109	6	33	-1	43	-81	-70	-62
Hässleholm	26	154	90	6	195	257	6	45	-1	43	-81	-70	669
Höganäs	64	-410	53	-5	79	9	6	45	-1	43	-68	-70	-255
Hörby	-245	-170	300	-3	301	122	6	45	-1	43	-81	-70	246
Höör	-111	-570	85	-4	266	14	6	45	-1	43	-76	-70	-374
Klippan	-272	180	81	-2	475	322	6	45	-1	43	-81	-70	725

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Kristianstad	14	97	-10	4	420	106	6	-35	-1	43	-81	-70	492
Kävlinge	-316	-709	-167	-4	68	-103	6	-24	-1	43	-76	-70	-1 353
Landskrona	22	131	-103	-4	523	-125	6	105	-1	43	-68	-70	459
Lomma	-420	-987	-107	-4	-235	-460	6	55	-1	43	-64	-70	-2 243
Lund	8	-128	-226	2	-52	-308	6	-9	-1	43	-76	-70	-812
Malmö	66	386	-135	-29	3	-207	6	-17	-1	-136	-64	-70	-198
Osby	-36	520	608	4	262	525	6	45	-1	43	-94	-70	1 812
Perstorp	-373	369	535	32	889	192	-186	45	-1	43	-81	-70	1 394
Simrishamn	90	110	142	0	548	313	6	45	-1	43	-81	-70	1 144
Sjöbo	-283	-53	209	-1	356	282	6	45	-1	43	-81	-70	451
Skurup	-265	-235	376	-13	97	75	6	-58	-1	43	-76	-70	-121
Staffanstorps	-291	-1 023	-150	-7	-37	-150	6	-35	-1	-208	-76	-70	-2 041
Svalöv	-267	233	203	-2	147	326	6	45	-1	43	-81	-70	581
Svedala	-398	-1 109	242	-11	-30	-156	6	-56	-1	43	-76	-70	-1 616
Tomelilla	-278	78	88	3	567	23	6	45	-1	43	-81	-70	422
Trelleborg	-118	-314	-89	-8	114	67	6	-58	-1	43	-76	-70	-504
Vellinge	68	-799	77	-10	-459	-160	6	-46	-1	43	-64	-70	-1 414
Ystad	146	-499	-29	-4	348	-18	6	45	-1	43	-81	-70	-115
Åstorp	-262	28	168	10	143	-84	6	72	-1	43	-81	-70	-29
Ängelholm	-19	-695	-36	0	156	78	6	60	-1	-18	-81	-70	-620
Örkelljunga	-141	235	122	-11	488	367	6	45	-1	43	-94	-70	989
Östra Göinge	-219	768	405	8	321	15	6	45	-1	43	-81	-70	1 239
Hallands län													
Falkenberg	94	112	149	0	217	166	6	45	-1	43	54	6	891

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Halmstad	85	-279	-60	3	59	-10	6	-15	-1	43	54	6	-109
Hylte	-118	1 037	285	-9	-13	551	97	45	-50	461	42	6	2 334
Kungsbacka	-36	-828	-11	-3	-264	-149	6	-34	-1	43	62	6	-1 208
Laholm	35	120	276	-2	101	-1	6	45	-1	43	54	6	682
Varberg	105	-478	74	-2	15	2	6	61	-1	43	54	6	-115
Västra Götalands län													
Ale	-199	-728	-139	-6	49	-62	6	-21	-1	43	-75	-3	-1 136
Alingsås	-30	-554	-92	-1	310	81	6	-58	-1	43	-75	-3	-374
Bengtstors	57	706	496	-13	632	700	114	45	-28	463	42	-3	3 211
Bollebygd	-94	-91	288	-3	344	1	6	-44	-1	43	42	-3	488
Borås	0	-194	-345	6	127	69	6	-12	-1	43	42	-3	-263
Dals-Ed	-370	116	229	-10	347	4	-332	45	74	100	42	-3	240
Essunga	-189	570	138	-2	356	720	-33	45	-1	43	42	-3	1 686
Falköping	-198	392	188	7	511	410	6	45	-1	43	42	-3	1 442
Färgelanda	49	987	525	-6	815	675	-32	45	-156	43	42	-3	2 984
Grästorp	-110	-150	393	-6	398	284	-57	45	-1	43	42	-3	878
Gullspång	159	1 303	-125	4	953	1 276	8	45	-1	43	42	-3	3 704
Göteborg	212	253	-150	4	-417	-165	6	-18	-1	43	-62	-3	-298
Götene	-145	309	250	-8	364	349	6	45	-1	43	42	-3	1 251
Herrljunga	-92	194	195	-5	562	185	87	45	-1	43	42	-3	1 252
Hjo	-169	-316	298	-3	513	101	6	45	-1	43	42	-3	556
Härryda	-276	-945	-139	-1	-15	-13	6	14	-1	43	-62	-3	-1 391
Karlsborg	75	283	584	0	506	698	-60	45	-1	43	42	-3	2 212

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Kungälv	-152	-660	-86	-1	71	94	6	-39	-1	-224	-62	-3	-1 056
Lerum	-103	-929	-154	-3	-22	17	6	7	-1	43	-62	-3	-1 203
Lidköping	32	-207	16	-1	426	130	6	45	-1	43	42	-3	528
Lilla Edet	-143	-396	43	-8	363	-95	6	-58	-1	43	-75	-3	-324
Lysekil	-53	-166	170	-2	690	108	6	45	-1	200	54	-3	1 048
Mariestad	52	38	124	-3	663	107	6	45	-1	43	42	-3	1 113
Mark	-123	93	245	-2	361	278	6	45	-1	43	42	-3	984
Mellerud	127	1 037	124	7	597	685	98	45	-1	43	42	-3	2 801
Munkedal	-154	290	402	-10	464	765	86	45	-1	43	42	-3	1 969
Mölnadal	-82	-413	-164	-4	-2	-41	6	150	-1	43	-62	-3	-572
Orust	47	383	233	-4	428	-143	6	45	-1	43	54	-3	1 088
Partille	-194	-494	-100	-2	124	-74	6	119	-1	43	-62	-3	-637
Skara	-36	159	418	2	676	70	6	45	-1	43	42	-3	1 421
Skövde	160	-484	5	0	244	134	6	45	-1	43	42	-3	191
Sotenäs	325	441	40	-22	362	495	6	45	-1	43	54	-3	1 785
Stenungsund	-42	-634	-112	-2	171	-266	6	-32	-1	43	-62	-3	-933
Strömstad	-347	830	213	-176	460	-46	6	45	-1	43	54	-3	1 078
Svenljunga	-202	593	106	1	363	36	95	45	-229	43	42	-3	890
Tanum	74	503	282	-14	203	239	6	45	136	43	54	-3	1 568
Tibro	-139	-254	961	3	518	140	6	45	-1	43	42	-3	1 361
Tidaholm	-152	-11	239	-3	780	192	6	45	-1	43	42	-3	1 177
Tjörn	5	39	208	-5	-26	-179	6	53	-1	43	-62	-3	78
Tranemo	124	534	365	-2	195	258	6	45	-1	43	28	-3	1 592
Trollhättan	6	-55	-74	0	505	-22	6	74	-1	43	42	-3	521

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Töreboda	-104	352	487	1	855	315	6	45	-1	101	42	-3	2 096
Uddevalla	-96	-398	-115	1	614	-11	6	76	-1	43	54	-3	170
Ulricehamn	46	183	263	-3	171	231	6	45	-1	43	28	-3	1 009
Vara	-110	557	385	0	499	426	6	45	-1	43	42	-3	1 889
Värgårda	-101	15	332	4	321	138	6	47	-1	43	42	-3	843
Vänersborg	-153	-147	-110	-6	689	213	6	45	-1	43	42	-3	618
Åmål	-78	287	709	-1	904	434	6	45	-1	326	42	-3	2 670
Öckerö	-86	595	98	-6	71	-226	6	31	-1	43	-62	-3	461
Värmlands län													
Arvika	-59	138	178	-19	671	606	6	-66	-1	43	22	36	1 554
Eda	-273	1 026	554	-202	1 360	718	140	-66	-18	43	22	36	3 339
Filipstad	-247	1 085	-288	39	843	806	-94	-66	34	367	22	36	2 535
Forshaga	-180	-334	258	-5	653	389	6	-66	-1	43	22	36	820
Grums	-71	515	409	-14	545	462	6	-66	-1	43	34	36	1 898
Hagfors	19	781	79	-2	789	444	-102	-66	93	-512	9	36	1 566
Hammarö	-306	-1 070	110	-4	269	-130	6	-66	-1	43	22	36	-1 092
Karlstad	123	-373	-72	-2	180	39	6	-130	-1	43	22	36	-129
Kil	-109	-122	329	-6	373	227	6	-66	-1	43	22	36	731
Kristinehamn	-106	209	-38	-4	681	293	6	-66	-1	102	22	36	1 133
Munkfors	258	267	461	-10	917	1 822	-4	-66	-1	43	22	36	3 744
Storfors	99	650	835	8	635	1 070	65	-66	-120	-284	22	36	2 950
Sunne	-2	336	226	-8	476	283	6	-66	-19	43	22	36	1 332
Säffle	-134	457	601	-5	924	704	6	-66	-72	199	34	36	2 684
Torsby	-231	417	-26	-24	249	-312	-43	-66	187	-577	9	36	-383

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Årjäng	-356	510	340	-138	559	57	-58	-66	-71	43	22	36	876
Örebro län													
Askersund	-134	247	535	2	311	102	6	45	64	43	-43	38	1 215
Degerfors	-238	443	-269	10	986	438	6	45	-1	43	-43	38	1 457
Hallsberg	-242	550	188	-1	296	308	6	45	-1	43	-18	38	1 212
Hällefors	-333	798	-51	9	613	336	-388	45	-118	200	-43	38	1 105
Karlskoga	-41	-140	-275	1	522	36	6	57	-1	43	-43	38	202
Kumla	-182	-421	-61	-2	327	-160	6	53	-1	43	-18	38	-378
Laxå	124	1 427	439	6	1 022	918	-15	45	-113	43	-18	38	3 916
Lekeberg	-336	-39	227	-5	-1	-148	-95	45	-1	43	-18	38	-290
Lindesberg	-158	493	389	5	521	-85	6	45	-1	43	-43	38	1 252
Ljusnarsberg	-420	-81	34	5	398	632	-326	45	-17	93	-43	38	356
Nora	6	207	279	0	374	218	6	45	-1	43	-43	38	1 171
Örebro	48	-304	-216	3	154	-153	6	-14	-1	43	-18	38	-415
Västmanlands län													
Arboga	-107	-63	377	4	250	59	6	50	-1	43	-18	19	619
Fagersta	-252	395	767	13	483	37	6	45	-1	43	-31	12	1 517
Hallstahammar	-192	-376	240	-9	26	79	6	47	-1	43	-18	14	-141
Kungsör	-72	212	215	9	542	-4	6	64	-1	43	-18	14	1 010
Köping	-196	33	-144	8	522	313	6	45	-1	43	-18	19	630
Norberg	-257	203	386	-8	1 176	533	-68	45	51	178	-31	20	2 228
Sala	-123	247	118	-1	430	216	6	45	-1	43	-31	23	972
Skinnskatteberg	-201	821	217	-7	-54	857	-273	45	4	43	-18	27	1 459
Surahammar	-311	705	142	-5	-40	542	6	45	-1	43	-18	19	1 127

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Västerås	-4	-101	-176	8	45	-125	6	-6	-1	43	-18	47	-283
Dalarna län													
Avesta	-156	429	-14	5	606	309	6	34	-1	43	238	31	1 529
Borlänge	-123	49	-229	9	463	23	6	66	-1	43	224	31	561
Falun	59	-37	181	-2	208	-64	6	-47	-1	43	224	31	601
Gagnef	-261	402	411	-1	175	133	94	34	16	43	224	31	1 301
Hedemora	72	622	299	4	706	444	6	34	-1	43	238	31	2 497
Leksand	158	134	466	-1	259	97	6	34	-90	43	224	31	1 361
Ludvika	-51	830	194	3	532	284	6	34	-1	97	224	31	2 183
Malung-Sälen	-131	704	295	-21	43	337	-29	34	122	43	199	31	1 625
Mora	-183	24	156	-7	-77	30	-186	34	3	43	224	31	90
Orsa	-592	147	-21	-6	-137	-40	-398	34	93	43	224	31	-624
Rättvik	-147	341	333	-5	192	775	-94	34	5	43	224	31	1 730
Smedjebacken	-203	474	465	-5	671	622	6	34	-123	43	224	31	2 239
Säter	-178	176	521	-1	295	-89	6	34	-1	43	238	31	1 074
Vansbro	-183	1 098	-207	-1	156	343	-319	34	41	43	224	31	1 258
Älvdalen	-383	933	724	-10	-32	-164	-187	34	324	43	199	31	1 510
Gävleborgs län													
Bollnäs	-90	172	302	8	786	614	6	34	-1	43	44	98	2 016
Gävle	-14	-215	-106	11	176	142	6	-8	-1	43	57	98	189
Hofors	-88	472	182	12	421	824	6	34	-1	43	146	98	2 149
Hudiksvall	53	303	317	-2	456	438	6	34	-1	43	44	98	1 789
Ljusdal	-144	391	425	-8	451	347	-186	34	125	43	134	98	1 707
Nordanstig	-147	458	293	1	451	-177	-25	34	-5	43	44	98	1 066

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Ockelbo	-286	494	297	21	306	394	-345	34	-5	43	57	98	1 105
Ovanåker	-194	41	443	-7	295	562	-186	34	33	43	134	98	1 293
Sandviken	-84	509	262	18	400	177	6	34	-1	43	57	98	1 518
Söderhamn	-109	515	105	7	871	483	6	34	-1	48	44	98	2 101
Västernorrlands län													
Härnösand	-14	544	97	12	590	403	6	34	-1	43	34	116	1 864
Kramfors	-49	439	521	9	539	789	6	34	6	55	34	112	2 495
Sollefteå	-238	588	228	0	481	652	-186	34	151	-102	124	135	1 865
Sundsvall	54	-137	138	-2	97	222	6	-47	-1	43	34	165	572
Timrå	-284	-204	387	-4	293	427	6	34	-1	43	34	100	831
Ånge	-145	-28	395	-4	120	129	-52	34	64	-342	124	132	426
Örnsköldsvik	80	244	250	1	368	571	6	-47	-78	43	34	151	1 623
Jämtlands län													
Berg	-373	503	622	2	237	-1 080	-228	188	290	43	124	160	486
Bräcke	-235	355	308	7	366	-111	-199	188	172	-498	124	160	636
Härjedalen	-20	383	610	-3	102	226	131	108	-61	43	110	160	1 787
Krokom	-439	372	587	-3	132	-411	-89	188	66	43	110	160	715
Ragunda	-339	819	344	1	293	-325	-174	188	-298	-122	124	160	670
Strömsund	-263	685	344	1	457	-70	37	188	331	-554	110	160	1 425
Åre	-121	208	329	-14	-91	-645	-43	188	186	43	98	160	296
Östersund	33	-368	123	-1	411	94	6	108	-1	43	124	160	731
Västerbottens län													
Bjurholm	-6	838	20	4	211	1 394	-63	188	135	244	-32	195	3 127

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Dorotea	59	1 410	594	-3	918	2 014	9	188	-46	-1 000	58	236	4 436
Lycksele	-202	255	572	-3	277	130	-186	188	112	43	58	128	1 371
Malå	239	1 777	710	15	374	1 349	-134	188	-234	-374	45	167	4 121
Nordmaling	-299	322	362	2	-48	-32	-345	188	-79	43	-18	152	247
Norsjö	-42	708	335	0	483	630	-168	188	-300	-404	45	147	1 621
Robertsfors	-205	847	153	-2	-35	-521	-291	188	-17	43	-32	144	271
Skellefteå	97	434	380	-3	213	557	6	108	-128	43	-32	184	1 859
Sorsele	1	309	-273	7	486	284	216	188	435	-1 124	33	288	849
Storuman	-229	767	117	-7	178	-263	1	188	-3	-315	19	238	690
Umeå	174	-393	46	-1	-42	-8	6	108	-1	43	-18	212	126
Vilhelmina	-436	-10	272	-8	218	-338	-259	188	-59	-474	45	229	-633
Vindeln	-261	458	-123	-3	229	-316	-212	188	150	43	-44	170	277
Vännäs	-80	-136	419	-3	178	59	6	188	-1	43	-32	118	759
Åsele	-16	2 114	217	-14	232	1 408	130	108	105	-747	58	213	3 806
Norrbottens län													
Arjeplog	-92	896	460	-12	60	922	263	188	662	-1 481	33	223	2 121
Arvidsjaur	-383	197	125	-7	231	-48	-339	188	-153	-141	45	158	-128
Boden	51	141	196	-6	273	429	6	188	-96	43	-44	174	1 355
Gällivare	-114	455	481	-4	20	117	-186	188	236	-483	7	97	812
Haparanda	50	1 140	95	-39	138	354	100	188	-96	-256	-44	98	1 729
Jokkmokk	1	805	344	1	210	291	-168	188	467	-104	19	194	2 247
Kalix	-86	264	226	-5	104	547	-186	188	-139	-403	-44	73	538
Kiruna	-411	770	317	2	-594	350	-186	188	384	122	7	121	1 068
Luleå	102	-318	104	-2	-48	29	6	108	-1	43	-44	143	121

	Förskole- verksamhet och skolbarn- omsorg	Förskole- klass och grund- skola	Gymnasie- skola	Kommunal vuxen- utbildning	Individ- och familje- omsorg	Äldre- omsorg	Politisk verk- samhet	Gator och vägar	Räddnings- tjänst	Befolknings- minskning	Fastig- heter	Kollek- tivtrafik	Totalt
Pajala	-361	370	540	3	-51	-1 173	-79	188	21	-533	33	162	-881
Piteå	32	82	337	-3	404	585	6	188	92	43	-32	96	1 830
Älvsbyn	-131	269	250	-3	408	994	-66	188	-17	104	-44	96	2 047
Överkalix	17	848	-94	7	238	908	-52	188	-122	-760	45	134	1 356
Övertorneå	110	766	-185	-8	-49	-518	-64	188	-238	-1 329	45	135	-1 148

Tabell 7 Förändring kostnadsutjämning per delmodell för regioner (ny indelning)

Kronor per invånare

Region	Standardkostnad		Struktur- kostnad	Utgår Befolkning- förändringar	Totalt
	Hälso- och sjukvård	Kollektiv- trafik			
Stockholm	-83	-141	-224	-179	-404
Uppsala	-631	-6	-637	-424	-1 062
Södermanland	-259	27	-232	82	-151
Östergötland	9	82	91	82	172
Jönköping	-258	109	-149	82	-68
Kronoberg	-117	131	14	82	95
Kalmar	223	100	323	82	404
Gotland	1 667	316	1 983	82	2 064
Blekinge	101	90	191	82	272
Skåne	-29	-58	-87	82	-6
Halland	-140	18	-122	20	-103
Västra Götaland	154	9	163	82	244
Värmland	306	48	354	82	435
Örebro	57	50	107	82	188
Västmanland	-154	46	-108	82	-27
Dalarna	-222	43	-179	82	-98
Gävleborg	-17	110	93	82	174
Västernorrland	129	157	286	82	367
Jämtland	1 474	172	1 646	82	1 727
Västerbotten	223	206	429	82	510
Norrbottn	47	140	187	82	268

Riktade statsbidrag som föreslås inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn

Läsanvisning

Denna bilaga innehåller en kortfattad genomgång av de riktade statsbidrag som kommittén har föreslagit ska inordnas i det generella statsbidraget till kommunsektorn. Till grund för förslagen ligger

- dels resonemang om vilka principer som bör gälla för användningen av riktade statsbidrag (se avsnitt 4.2.4 i betänkandet),
- dels resonemang om vilka praktiska överväganden som bör beaktas vid generalisering riktade statsbidrag (se avsnitt 4.4.1 i betänkandet).

För mer detaljerade resonemang hänvisas till dessa avsnitt.

De föreslagna bidragen har delats upp efter utgiftsområde och presenteras i storleksordning. De belopp som ligger till grund för storleken är de belopp som ingår som permanenta medel i respektive statsbidrag budgetåret 2024.

Utgiftsområde 9 (hälsovård, sjukvård och social omsorg)

Statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation (inkl. samordningsmedel) – 20,5 mnkr

Detta bidrag syftar till att stimulera regionerna att tillhandahålla utrustning för elektronisk kommunikation till döva eller gravt hörsel-skadade personer och personer med dövblindhet, talskada eller språk-störning. Redan i dag sker utbetalningen automatiskt och fördelningen speglar av allt att döma den fördelning som skulle ske om bidraget inordnades i utjämningen. Därmed finns det inga starka skäl som talar för att det bör kvarstå som riktat. Den 28 juni 2025 träder vidare även tillgänglighetsdirektivet i kraft. Lagen syftar till att öka tillgänglig-heten till produkter och tjänster, däribland elektronisk kommunika-tion, framför allt för personer med funktionsnedsättning, vilket även det talar för generalisering. I förslaget ligger även att statsbidraget för samordning av regionernas arbete med elektronisk kommunikation generaliseras. Om behov av samordning finns bör det kunna lösas inom sektorn.

Statsbidrag för utveckling av den prehospitala vården av patienter med psykisk ohälsa m.m. – 35 mnkr

Detta bidrag fördelas till regioner för att bland annat stimulera in-rättandet av psykiatriambulanser. Det är ett litet statsbidrag vars eko-nomiska betydelse för regionerna är liten. Det finns, enligt kommittén, inga starka skäl som talar för att regionerna inte skulle ha incitament eller kapacitet att driva den här typen av projekt utan finansiering i form av ett riktat statsbidrag.

Statsbidrag för att stödja ökad förskrivning av fysisk aktivitet på recept – 66 mnkr

Detta bidrag fördelas till regionerna för att stimulera en ökad för-skrivning av fysisk aktivitet på recept. Bidraget fördelas efter befolk-ningsandel och kommer därmed inte leda till svåra omfördelnings-effekter vid en generalisering. Vilken förskrivningspraxis som råder borde rimligen vara en fråga för behandlande vårdgivare. Ett riktat statsbidrag borde, enligt kommittén, inte vara en förutsättning för

en ökad förskrivning av fysisk aktivitet på recept om vårdgivarna ser behov av det.

Statsbidrag för rådgivning och annat stöd i LSS – 94,5 mnkr

Statsbidraget kom till för att kompensera regionerna för ökade kostnader som antogs uppstå med anledning av LSS som trädde i kraft 1994. Bidraget utgör en transferering utan krav på motprestation och betalas ut till regionerna utifrån befolkningsandel och bör därmed, enligt kommitténs bedömning, kunna generaliseras utan svårigheter.

Statsbidrag för att förebygga ofrivillig ensamhet bland äldre – 100 mnkr

Detta statsbidrag fördelas till kommuner för att bland annat kunna starta, förbättra eller utöka arbetet med så kallade hälsosamtal med äldre och informera om vilka aktiviteter i kommunal eller annan regi som finns att tillgå. Bidraget fördelas efter andelen invånare över 80 år, som inte har hemtjänst eller bor på särskilt boende. En olycklig – och säkerligen inte avsedd – effekt av denna fördelningsnyckel är att bidraget gynnar kommuner som har haft en låg ambition i äldreomsorgen. En generalisering av resurserna skulle därmed göra fördelningen mer rättvis. Vi kan inte se att kommunerna inte skulle ha incitament eller kapacitet att genomföra dessa insatser utan det riktade statsbidraget.

Statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar – 100 mnkr

Detta statsbidrag syftar till att kommunerna ska kunna bygga upp och utveckla arbetet med personligt ombud för personer med psykisk funktionsnedsättning. Verksamhet med personliga ombud är frivilliga för kommunerna. Under 2021 fanns det 318 heltidstjänster som fördelade sig på 245 kommuner. Verksamheten borde kunna bedrivas och finansieras utan statsbidrag om kommunerna ser ett behov av den.

Statsbidrag för stärkt föräldraskapsstöd (allmän del) – 197 mnkr

Detta är ett statsbidrag som fördelas i lika stora delar till kommuner och regioner för att bidra till en ökad och jämlik tillgång till föräldraskapsstöd i hela landet. Fördelningsnyckeln är baserad på andelen barn i kommunerna respektive regionerna i förhållande till det totala antalet barn. Bidraget låg på UO25 fram till 2023, då det flyttades till UO9 för att tydliggöra bidragets ändamål, säkerställa att medlen används för att öka tillgängligheten till föräldraskapsstöd och för att förbättra förutsättningarna för uppföljning. Kommittén kan dock inte se några starka skäl till varför ett allmänt stöd av det här slaget nödvändigtvis måste ha formen av ett riktat statsbidrag.

Stöd för habiliteringsersättning (daglig verksamhet) – 350 mnkr

Detta bidrag går till kommunerna för att införa, bibehålla eller höja en låg dagpenning till dem som deltar i daglig verksamhet. Det är tänkbart att frånvaron av ett riktat bidrag för detta ändamål kan leda till minskad dagersättning med tanke på den resurssvaga målgruppen. Det skulle dock, om regering och riksdag ser det som önskvärt, kunna motverkas av en lagstadgad rätt till ersättning vid generalisering. Vid generalisering finns LSS-utjämningen som mekanism för omfördelning av resurser, vilket gör att de omfördelningseffekter som riskerar att uppstå bedöms vara acceptabla.

Statsbidrag för att säkerställa en god vård och omsorg om äldre – 4 mdkr

Detta bidrag ges för en bred äldreomsorgssatsning utifrån lokalt identifierade behov. Bidraget påminner redan nu om ett generellt bidrag, fast riktat till en viss verksamhet, nämligen äldreomsorgen. Statsbidraget bör därmed ha goda förutsättningar att generaliseras. En generalisering skulle sannolikt ge en bättre fördelning av medlen eftersom kostnadsutjämningsmodellen för äldreomsorg inte bara tar hänsyn till skillnader i antalet äldre mellan olika kommuner, utan även andra strukturella skillnader. Ett argument mot generalisering är att statsbidraget tillkom som en reaktion på de brister som uppdagades i äldreomsorgen under pandemin. Ett visst stimulansbehov har således

identifierats. Samtidigt förefaller det ytterst osannolikt att resurserna inte skulle komma äldreomsorgen till del om bidraget generaliseras med tanke på de mycket stora behov som kommunerna står inför framöver.

Utgiftsområde 16 (utbildning och universitetsforskning)

Statsbidrag för att utveckla språk- och matematikundervisning (f.d. läsllyftet) – 38 mnkr

Detta bidrag fördelas till huvudmän inom skolan för att frigöra tid för förskollärare inom förskolan samt förskollärare och lärare inom förskoleklass och lågstadiet att handleda kollegor som deltar i kompetensutveckling inom språk- och matematikundervisning. Insatsen består i sin tur av moduler som finns fritt att tillgå på Skolverkets hemsida. Bidraget bedöms vara möjligt att generalisera med tanke på att huvudmännen redan har ett ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet i sin verksamhet och samt för lärares kompetensutveckling. Huvudmännen bör, enligt kommitténs uppfattning, själva kunna definiera och finansiera den verksamhetsmässiga kompetensutveckling som de är i behov av.

Statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds – 79 mnkr

Detta statsbidrag fördelas till kommuner för att stimulera barnomsorg under kvällar, nätter och helger. För att få del av statsbidraget krävs att kommunen erbjuder minst 30 timmar per barn och månad. Enligt skollagen ska kommuner ”sträva efter” att erbjuda barnomsorg på kvällar, nätter och helger, men någon skarpare reglering än så finns inte. Om det råder stora skillnader i behov mellan olika kommuner kan det vara en invändning mot generalisering. Kommittén har dock svårt att se att detta skulle vara fallet. Givet statsbidragets ringa storlek i förhållande till vad det sannolikt kostar att tillhandahålla verksamheten bedömer kommittén vidare att stimulanseffekten av statsbidraget är liten.

Statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan (del som rör akutskolor) – 100 mnkr

Detta bidrag fördelas till huvudmän för att ersätta personalkostnader för akutskolor i grundskolan. Akutskola är en organisatorisk lösning som är knuten till en skolenhet för att elever tillfälligt ska få utbildning utanför den egna skolenheten. Bidraget fördelas enligt ansökan

i dag. Samtidigt är det, enligt kommitténs bedömning, troligt att alla kommuner, mer eller mindre, har behov av insatser för att åstadkomma en trygg och säker studiemiljö för sina elever. Formerna för detta kan – och rimligen även bör – se olika ut för olika kommuner. Därför är det tveksamt med ett riktat statsbidrag som är knutet till en specifik organisatorisk lösning.

Statsbidrag för personalkostnader för akutskolor, speciallärare och elevhälsan (del som rör elevhälsa) – 150 mnkr

Detta bidrag fördelas till huvudmän för att stimulera personalförstärkningar inom elevhälsa. Resurserna är till del prestationsrelaterade eftersom bidraget är villkorat med att personaltätheten ska öka, vilket går förlorat om statsbidraget generaliseras. Möjligheten att öka personaltätheten kan dock variera över kommunerna. Vidare kan behovet personalförstärkningar se olika ut i olika kommuner. Det är således bättre att kommunerna, utifrån lokala behov, får göra egna avvägningar av hur resurserna gör bäst nytta.

Statsbidrag för anställning av lärarassistenter – 500 mnkr

Detta statsbidrag fördelas till huvudmän för att stimulera anställningar av lärarassistenter i syfte att avlasta lärare. Kommittén menar dock att de lokala behoven av anställningar kan skilja sig mellan olika kommuner. Rent principiellt bör också frågan om vilka anställningsbeslut som huvudmännen fattar vara upp till dem själva. Bidraget fördelas efter elevantal, vilket talar för att bara mindre omfördelningseffekter uppstår om det generaliseras.

Statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2001:160) – 1,6 mdkr

Detta statsbidrag fördelas till kommuner för att stimulera tillämpningen av maxtaxan inom förskola och fritidshem. Alla kommuner har under lång tid tillämpat maxtaxan. Statsbidragets stimulerande effekt kan därmed ha varit viktig i den initiala fasen, men är det knappast nu när maxtaxan är så etablerad. En kommun som avviker från tillämp-

ningen kommer säkerligen att möta negativ feedback från medborgarna, vilket i sin tur borde borga för en fortsatt stark tillämpning även efter generalisering. En generalisering kan också kombineras med att maxtaxan lagfästs, vilket kommittén anser att regeringen bör överväga.

Statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan – 2,8 mdkr

Detta bidrag fördelas till kommuner för en lång rad kvalitetshöjande åtgärder i förskolan, till exempel insatser i strävan mot att barngrupperna ska ha en storlek som överensstämmer med Skolverkets riktmärke för barngruppernas storlek. Bidraget fördelas redan i dag i stor utsträckning efter standardkostnaden i kostnadsutjämningsdelmodell för förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Bidraget framstår därför som tämligen oproblematiskt att generalisera.

Den lokala tillväxtens bestämningfaktorer

2023-12-11

Lovisa Persson¹

Högskolan Kristianstad och Institutet för Näringslivsforskning (IFN)

Underlagsrapport till Utjämningskommittén 2022

¹ Jag vill tacka Andreas Bergh, Eva Mörk och Ulrika Vikman för kommentarer. Kvarstående och tillkommande felaktigheter och missbedömningar är helt och hållet mina.

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	3
1.1	Rapportens frågor och upplägg.....	5
1.2	Inkomstutjämnningen i korthet.....	6
1.3	Inkomstutjämnningens betydelse.....	7
2	Teoretiska förklaringsmodeller.....	10
2.1	Tillväxthämmande effekter enligt teorin.....	10
2.1.1	All lokal tillväxt är inte nationell tillväxt.....	11
2.2	Inkomstutjämnningens effekter på skattesatser.....	13
3	Inkomstutjämnningens effekter på tillväxt.....	15
3.1	Stimulerar statsbidrag kommunal konsumtion och lokal tillväxt?.....	16
4	Kommunalt tillväxtarbete.....	18
4.1	Vad räknas som kommunala tillväxtfrämjande åtgärder?.....	19
4.1.1	Perspektiv på lokal tillväxtpolitik.....	20
4.1.2	Regionala perspektiv på lokal tillväxtpolitik.....	22
4.2	Kommunal arbetsmarknadspolitik.....	23
4.2.1	Sammanfattning av empiriska resultat.....	24
4.2.2	Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder.....	25
4.2.3	Inkomstutjämnningens incitamentseffekter.....	31
5	Skattekraftens samvariation.....	34
5.1	Sammanfattning av empiriska resultat.....	34
5.2	Data och beskrivning.....	36
5.2.1	Variabeldefinitioner och specifikationer.....	36
5.2.2	Beskrivning.....	38
5.3	Skattekraftens nivå.....	42
5.3.1	Gruppvis analys och enkla regressioner.....	42
5.3.2	Fullständig modell.....	44
5.4	Förändring i skattekraften.....	46
5.4.1	Fullständig modell.....	46
6	Slutsatser.....	48
	Referenser.....	50
	Appendix.....	53

1 Introduktion

Den kommunala inkomstutjämnings potentiella negativa effekter för den lokala tillväxten har utretts vid ett flertal tillfällen (Riksrevisionen 2020; SOU 2011:39; Dahlberg och Rattsö 2010; Johansson och Klaesson 2010; Siverbo 2005). Ett mått på lokal tillväxt är tillväxten i den kommunala skattekraften, vilken definieras som beskattningsbar inkomst per invånare som är bosatt i kommunen. Den kommunala skattekraften är föremål för långtgående utjämning inom det kommunala inkomstutjämningsystemet. Den långtgående utjämningen i kommunernas skattekraft motiveras utifrån att kommunerna annars skulle ha alltför olika förutsättningar att finansiera och leverera de offentliga tjänster som ingår i det kommunala uppdraget.

I föregående utredningar, och i direktiven till nuvarande utredning, uppmärksammas den försvagning i incitamenten att utöka skattekraften som enligt nationalekonomisk teori uppstår när ökningarna inte tillfaller kommunen själv utan jämnas ut över kommunsektorn. Som inkomstutjämningsystemet numera är utformat innebär en ökning i den egna skattekraften, för de flesta kommuner, att det generella statsbidraget minskar i en nästan motsvarande grad. Marginaleffekten från ökningarna i den egna skattekraften är därmed nära noll. Om kommuner inte får behålla avkastningen från kostsamma satsningar för ökad skattekraft finns det en risk att satsningarna blir färre. Eftersom all nationell tillväxt nödvändigtvis måste ske i en kommun eller flera kan ett minskat tillväxtarbete lokalt innebära minskad tillväxt på nationell nivå. Dessutom förutspår nationalekonomisk teori att en långtgående inkomstutjämning kan få konsekvensen att skattesatserna sätts högre än vad som är samhällsoptimalt då inkomstutjämning innebär att effektivitetsförlusterna från hög beskattning övervältras på andra kommuner.

Två statliga mål; (1) utjämning av ekonomiska förutsättningar i kommunsektorn och (2) en hög nationell tillväxt, kommer alltså potentiellt sett i konflikt via inkomstutjämningen. Smart (1998) har jämfört denna teoretiska avvägning inom federalistiska system med den klassiska avvägningen mellan jämlikhet och effektivitet i utformningen av skattesystem. Av de två målen är det utjämningsmålet som utjämningsystemet syftar till att uppnå, medan de möjliga negativa konsekvenserna för uppfyllandet av tillväxtmålet är en bieffekt. Eftersom det finns tillförlitliga data på var individer bor och vad de har för inkomster är det förhållandevis enkelt att med hjälp av mer eller mindre långtgående kompensationsgrader tillse att alla kommuner uppnår liknande nivå på (den justerade) skattekraften. Kvarstående skillnader i förutsättningar och behov adresseras av andra delar av utjämningsystemet, exempelvis kostnadsutjämningen. Inom kostnadsutjämningen är det dock inte lika enkelt att uppnå träffsäkerhet, och kostnadsutjämningen är – med alla dess olika delmodeller – dessutom betydligt mer svårbegriplig. Inkomstutjämningen är i jämförelse enklare att förstå eftersom det endast handlar om utjämning i en dimension, och uppfyllelsen av utjämning i finansieringsmöjligheter framgår mer tydligt. Huruvida tillväxtmålet äventyras via den långtgående utjämningen har dock varit svårare att fastställa empiriskt.

Den senaste statliga utredningen om inkomstutjämningen genomfördes av 2008 års Utjämningskommitté. Gällande inkomstutjämnings konsekvenser för den lokala tillväxten drog man i slutbetänkandet (SOU 2011:39) slutsatsen att det inte går att fastställa att inkomstutjämningsystemet har tillväxthämmande effekter. Vidare betonade man att enskilda kommuners tillväxt snarare är beroende av vilken arbetsmarknadsregion (s k LA-region, "Lokal arbetsmarknadsregion") de befinner sig i. En LA-region består av kommuner som är så pass ekonomiskt integrerade att regionen som helhet kan ses som självförsörjande gällande arbetskraft.

I en underlagsrapport till utredningen, skriven av Johansson och Klaesson (2010), visas hur den enskilda kommunens utveckling avgörs av arbetsmarknadsregionens storlek. Av deras analys framgår att kommuner som ingår i stora arbetsmarknadsregioner (storstadsregioner) gynns av att regionens kärnkommuner (orststäderna) sedan 1970-talet dominerat i termer av ekonomisk tillväxt och befolkningstillväxt. Orststädernas framgångssaga kan i sin tur förklaras av att de erbjuder agglomerationsfördelar för distanskänsliga tjänster, dvs tjänster där kostnaderna vid försäljning ökar kraftigt när avståndet mellan företag och kunder blir större. Orststäderna är därför attraktiva för företag, arbetstagare och konsumenter, som där möter ett stort utbud av arbetssökande, arbetsplatser och konsumtionsmöjligheter. Dessutom är en hög skattekraft i vissa kranskommuner ett resultat av en attraktiv boendemiljö, och av närheten till de stora kärnkommunernas utbud i termer av konsumtion och arbetstillfällen.

2008 års utjämningskommitté drog alltså slutsatsen att det saknades belägg för att inkomstutjämnningen är tillväxthämmande. I betänkandet fastslås att bidragen från inkomstutjämnningen snarare kan medverka till att upprätthålla det lokala tjänstebudet i de mindre LA-regionerna. Om minskade utjämningsavgifter motsvaras av minskade bidrag skulle ett möjligt svar i de berörda kommunerna nämligen kunna vara att kompensera intäktsbortfallet med höjda skattesatser. Konsekvensen blir att invånarna får mindre pengar kvar i plånboken att spendera, vilket får negativa konsekvenser för den lokalt förankrade tjänstekonomin. Kommittén tillade att andra verktyg än förändringar i inkomstutjämnningen bör användas för att stimulera ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning. Kommittén föreslog därmed att inkomstutjämnningen i stora drag skulle lämnas intakt.²

Riksrevisionens granskning från 2020 drog liknande slutsatser som SOU 2011:39 gällande inkomstutjämnningens tillväxthämmande effekter. Enligt Riksrevisionen (2020) saknas det "... evidens för huruvida graden av utjämning påverkar skattekraftens tillväxt negativt." (Riksrevisionen 2020, s 42). I rapporten använde Riksrevisionen avancerade ekonometriska metoder för att utvärdera tre förändringar som skett i inkomstutjämnningssystemet mellan åren 2001 och 2014. Kvaliteten och ambitionsnivån i de empiriska undersökningarna kan nära nog likställas med akademiska studier. I slutändan lyckas emellertid inte Riksrevisionen dra några entydiga slutsatser om inkomstutjämnningens konsekvenser för den lokala tillväxten på grund av kvarstående metodologiska utmaningar. Utöver de specifika utmaningar som infunnit sig vid studiet av de tre förändringarna, innebär det en övergripande utmaning att ekonomisk tillväxt sker gradvis över en längre tidsperiod. Under längre tidsperioder kan andra reformer genomföras som också får konsekvenser för tillväxten, vilket gör att inkomstutjämnningssystemets effekter blir svåra att urskilja. En rimlig bedömning utifrån Riksrevisionens rapport är att möjligheterna, att med hjälp av avancerade kvantitativa metoder, isolera effekterna från inkomstutjämnningen verkar vara uttömda. Även om det inte helt går att utesluta att det skulle kunna finnas ytterligare empiriska strategier som ännu inte har provats, kommer utgångspunkten i denna rapport snarare vara att bygga vidare på Riksrevisionens slutsatser, och därmed också följa deras uppmaning att i stället "... fördjupa sig i hur det lokala tillväxtarbetet fungerar och i vilka mekanismer som ligger bakom den lokala tillväxten." (Riksrevisionen 2020, s 7).

² Utredningen föreslog dock att den garanterade skattekraften skulle höjas från 110 till 115 procent av medelskattekraften för dåvarande landstingen, och att det fanns skäl för att justera de länsvisa skattesatserna.

1.1 Rapportens frågor och upplägg

Denna rapport försöker besvara frågan om inkomstutjämningsens roll för den lokala tillväxten med hjälp av andra angreppssätt än de som har som mål att isolera kausala effekter av inkomstutjämningsystemet.

I avsnitt 2 presenteras teoretiska resonemang som är relevanta för frågan om inkomstutjämningsens roll för lokal tillväxt och kommunala skattesatser. Följande frågor diskuteras i avsnittet:

- På vilket sätt kan inkomstutjämningsystem vara hämmande för den lokala tillväxten?
- När sammanfaller lokal tillväxt med nationell tillväxt?
- Hur påverkar inkomstutjämningsen de kommunala skattesatserna?

I avsnitt 3 diskuteras vilken empirisk evidens som finns gällande inkomstutjämningsens tillväxthämmande effekter i Sverige och de utvärderingssvårigheter som uppstått. Avsnittet avslutas med en diskussion om möjliga konsekvenser för den lokala tillväxten om minskad utjämning innebär minskade statsbidrag till vissa kommuner. Följande frågor diskuteras i avsnittet:

- Vad säger empirin om inkomstutjämningsystemets effekter i Sverige?
- Varför är det metodologiskt svårt att studera inkomstutjämningsens effekter?
- Vilka effekter får minskade statsbidrag på den lokala tillväxten?

I avsnitt 4 konkretiseras diskussionen om kommuners arbete med lokal tillväxt och en särskild djupdykning görs i kommunal arbetsmarknadspolitik. Följande frågor diskuteras i avsnittet:

- Hur bidrar kommunerna till den nationella tillväxten?
- Vilka perspektiv finns på kommuners satsningar på lokal tillväxt?
- Vilka kommunspecifika faktorer samvarierar med kommunalt engagemang på det arbetsmarknadspolitiska området?

I avsnitt 5 presenteras en kvantitativ analys över vilka kommunspecifika faktorer som samvarierar med en hög skattekraft. Om vi hoppas kunna uppnå högre skattekraft via mindre utjämning måste det vara möjligt för kommunerna att påverka den egna skattekraften. Syftet med detta avsnitt är att ge ett underlag för att diskutera huruvida faktorer som samvarierar med hög skattekraft är påverkansbara för kommunerna.

Frågor som diskuteras i dessa avsnitt är framför allt följande:

- Vilka kommunspecifika faktorer samvarierar med skattekraftens nivå?
- Vilka kommunspecifika faktorer samvarierar med förändringar i skattekraften?

I rapporten används teoretiska resonemang, tidigare empiri och egna kvantitativa analyser för att besvara frågeställningarna ovan. Inkomstutjämningsystemets effekter för lokal tillväxt är en komplex fråga som är svår att studera empiriskt. Denna rapport bidrar därför i strikt mening inte med någon ny empirisk evidens gällande inkomstutjämningsystemets kausala effekter på lokal tillväxt. I stället belyses frågan med hjälp av en mängd olika angreppssätt, frågeställningar och perspektiv som sammantaget kan utgöra ett underlag för beslutsfattande i frågan.

1.2 Inkomstutjämningen i korthet

Det nuvarande systemet för inkomstutjämning fick sin huvudsakliga utformning 2005 då systemet gick från att vara självfinansierat – utjämningsbidragen finansierades av avgifter från andra kommuner – till att väsentligen finansieras av det generella statsbidraget (Prop. 2003/04:155). Detta skedde genom en höjning av skattekraftens referensnivå från 100 till 115 procent av medelskattekraften. En av anledningarna bakom förändringen var att många kommuner betalade avgifter till inkomstutjämningsystemet samtidigt som de mottog generella bidrag (Statskontoret 2017). I och med att referensnivån i inkomstutjämningen höjdes från 100 till 115 procent blev det mer tydligt att de flesta kommuner var nettobidragstagare inräknat det generella statsbidraget. Även om marginaleffekten är densamma kan det finnas en psykologisk skillnad mellan att få ett minskat bidrag och att få en ökad avgift (Riksrevisionen 2020). Den kraftiga minskningen i antalet avgiftskommuner väntades också stärka systemets legitimitet (Prop. 2003/04:155). År 2022 var det 15 kommuner som hade en medelskattekraft över 115 procent och som därmed betalade en avgift till inkomstutjämningsystemet.

Det nuvarande systemet för inkomstutjämning är inte symmetriskt i utjämningen för bidragstagande och avgiftsbetalande kommuner. Det blir därför tydligast om beräkningarna av bidrag och avgifter visas separat.

Formeln för beräkning av bidrag per invånare är som följer:

$$bidrag_k = 0,95 \times \bar{t} \times (1,15 \times \bar{s} - s_k) \quad (1)$$

Där $bidrag_k$ är bidrag per invånare för kommun k , \bar{t} är den normerade skattesatsen, \bar{s} är medelskattekraften (genomsnittlig beskattningsbar inkomst i kronor per invånare i riket) och s_k är skattekraften i kommun k .

Formeln för beräkning av avgift per invånare är som följer:

$$avgift_k = 0,85 \times \bar{t} \times (1,15 \times \bar{s} - s_k) \quad (2)$$

I formlerna framgår att målet för utjämningen är att alla kommuner ska ha en justerad skattekraft som ligger nära 115 procent av medelskattekraften, den s_k "referensnivån". Vidare framgår att kompensationsgraden är större för bidragstagande kommuner än för avgiftsbetalande kommuner. I korthet ska avgiftsbetalande kommuner betala en avgift som motsvarar 85 procent av skattekraften som överstiger 115 procent av medelskattekraften. Bidragstagande kommuner får ett bidrag som motsvarar 95 procent av skattekraften som understiger 115 procent av medelskattekraften. Utjämningen är långtgående men inte total. En avgiftskommun som upplever en ökning i den egna skattekraften får behålla $(t_k - 0,85\bar{t})$, där t_k är den egna skattesatsen. En bidragskommun får i stället behålla $(t_k - 0,95\bar{t})$, se beräkning i ruta 1. Den negativa marginaleffekten från inkomstutjämningen är således större för bidragskommuner än för avgiftskommuner. En anledning till att införa olika marginaleffekter för kommuner på olika sidor av referensnivån kan vara att det finns en psykologisk kostnad förenad med ökade avgifter relativt minskade bidrag; och att minskad utjämning för avgiftskommuner på så sätt stärker systemets legitimitet.

Den normerade skattesatsen \bar{t} är en skattesats som fastställs av staten på länsnivå och som bland annat baseras på historisk genomsnittlig kommunalskatt (Riksrevisionen 2020). Fördelen med att använda en på förhand bestämd skattesats för att beräkna utjämningsbidraget är att kommunerna då inte kan få ett högre bidrag om de höjer den egna skattesatsen (allt annat lika). Ett scenario där

utjämningsbidragets storlek beror på den egna skattesatsen innebär att lokala skattehöjningar belönas med statliga subventioner, och detta är också anledningen till att ett system baserat på egna skattesatser övergavs till fördel för normerade skattesatser (Dahlberg och Rattsö 2010).

Nackdelen med att använda en normerad skattesats är att bidragskommuner, med särskilt låga skattesatser (under 95 procent av den normerade skattesatsen³) får negativa margineffekter; alltså upplever de en minskning i totala intäkter när den egna skattekraften ökar. Från beräkningarna ovan framgår även att risken för negativa margineffekter ökar om kompensationsgraden ökar. Kommuner som har negativa margineffekter har ibland benämnts som s k ”Pomperipossakommuner”. En förändring år 2001 syftade till att justera utjämnningen så att denna negativa margineffekt dämpades. Förändringen var dock så pass komplex att det enligt Riksrevisionen (2020) är svårt dra några slutsatser om hur Pomperipossakommunernas incitament påverkades. Utjämningsåret 2022 var det sex kommuner som hade negativa margineffekter, mer om detta i avsnitt 4.2.3.

Ruta 1 Beräkning av margineffekt från förändring i egna skattekraften

Bidragskommunen k :s egna skatteintäkter per invånare kan uttryckas som:

$$S_k = t_k s_k \quad (3)$$

, där t_k är den egna skattesatsen och s_k är den egna genomsnittliga skattekraften.

Kommunens utjämningsbidrag per invånare kan uttryckas som:

$$bidrag_k = 0,95 \times \bar{t} \times (1,15 \times \bar{s} - s_k) \quad (4)$$

Summan av egna skatteintäkter och inkomstutjämningsbidrag per invånare kan således uttryckas som:

$$R_k = S_k + bidrag_k = t_k s_k + 0,95 \times \bar{t} \times (1,15 \times \bar{s} - s_k) \quad (5)$$

Förändringen i R_k med avseende på en förändring i den egna skattekraften erhålles genom att derivera uttryck (5) med avseende på s_k :

$$\frac{\partial R_k}{\partial s_k} = t_k - 0,95\bar{t} \quad (6)$$

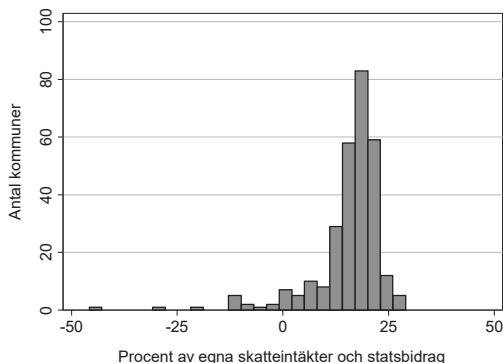
1.3 Inkomstutjämnings betydelse

Inkomstutjämningsbidraget är en betydelsefull finansieringskälla för många kommuner. I figur 1 visas fördelningen i andelen (uttryckt i procent) inkomstutjämningsbidrag(-avgift) i förhållande till summan av egna skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämningsbidrag. Bidragskommunerna har positiva värden, medan de 15 kommuner som betalar en avgift till inkomstutjämningsystemet har negativa värden. Den kommun med högst bidrag mottar 29 procent i utjämningsbidrag i förhållande till egna skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämningsbidrag (totala intäkter), medan kommunen med högst avgift betalar 46 procent i förhållande till totala intäkter. Motsvarande andelar för

³ Normerad skattesats multiplicerat med kompensationsgraden (0,95 \bar{t}) benämns som ”länsvis skattesats”.

kostnadsutjämningsbidraget är 15 procent för kommunen med högst bidrag och 16 procent för kommunen med högst avgift. Inkomstutjämningsbidraget är således mer ekonomiskt betydelsefullt för många kommuner än kostnadsutjämningsbidraget. Den främsta anledningen är att det generella statsbidraget sedan 2005 är inbakat i inkomstutjämningsbidraget. År 2022 uppgick den del av inkomstutjämningsbidraget som finansieras av staten till 77 miljarder, medan avgiftskommunerna bidrog med 11 miljarder; alltså uppgick inkomstutjämningsbidraget till sammanlagt 88 miljarder.⁴

Figur 1 Inkomstutjämnings betydelse i förhållande till egna skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämnung, 2022

Anmärkning: Data avser 2022. Inkomstutjämningsbidraget/avgiften har relaterats till summan av egna skatteintäkter och generella statsbidrag och utjämnung. Värde saknas för Tomelilla kommun, 289 kommuner.

Källa: SCB, kommunernas räkenskapsammandrag och utjämnings utfall.

I tabell 1 visas andelen intäkter från inkomstutjämningsbidraget fördelat på kommungrupp enligt Tillväxtanalys kommunindelning. Tillväxtanalys använder en kommunindelning som tar hänsyn till kommunens egen tätortsgrad och närheten till större städer, se ruta 2 för definitioner. Den kommungrupp som sticker ut i tabell 1 är storstadskommunerna, där andelen intäkter från inkomstutjämningsbidraget endast är 2,1 procent. Avståndet till tätorter (NS: nära större stad) med 15 procent är stor. Den kommungrupp som har störst andel intäkter från inkomstutjämningsbidraget är landsbygdskommuner (A: avlägset belägna) med 20 procent. Tabell 1 visar att inkomstutjämningsbidraget har stor betydelse för alla typer av kommuner som inte är storstadskommuner. Medelvärdena döljer dock en stor variation, framför allt i storstadskommuner, som har en standardavvikelse på 17 procentenheter. Gruppen storstadskommuner rymmer så vitt skilda kommuner som Burlöv (25 procent), Malmö (21 procent) och Botkyrka (20 procent) å ena sidan; och Danderyd (-46 procent), Lidingö (-28 procent) och Täby (-19 procent) å andra sidan.

⁴ Siffrorna har beräknats med hjälp av SCB:s tabell "Kommunalekonomisk utjämnung för kommuner 2022".

Tabell 1 Andel inkomstutjämning av totala intäkter efter kommungrupp, 2022

KOMMUNGRUPP	MEDELVÄRDE	STANDARDVARIATION	ANTAL
Storstadskommuner	2,1	17	26
Täta kommuner (NS)	15	6,5	87
Täta kommuner (A)	16	5,9	29
Landsbygdskommuner (NS)	18	5,0	79
Landsbygdskommuner (A)	20	4,0	53
Landsbygdskommuner (MA)	17	2,6	15
<i>Riket totalt</i>	<i>16</i>	<i>8,5</i>	<i>289</i>

Anmärkning: Tabellen visar oviktat medelvärde för sex kommungrupper enligt Tillväxtanalys (2021 års version), se också Tillväxtverket (2023). Värde saknas för Tomelilla kommun.

Källa: SCB, kommunernas räkningsunderlag och utjämnings utfall.

Ruta 2 Kommungruppsindelning

Storstadskommuner: Mer än 80 procent av befolkningen bor i urbana områden och har tillsammans med angränsande kommuner en samlad folkmängd på minst 500 000 invånare.

Täta kommuner nära större stad (NS): Mer än 50 procent av befolkningen bor i urbana områden. Majoriteten av kommunens befolkning har mindre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Täta kommuner avlägset belägna (A): Mer än 50 procent av befolkningen bor i urbana områden. Majoriteten av kommunens befolkning har mer än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Landsbygdskommuner nära större stad (NS): Mer än 50 procent av befolkningen bor i rurala områden. Majoriteten av kommunens befolkning har mindre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Landsbygdskommuner avlägset belägna (A): Mer än 50 procent av befolkningen bor i rurala områden. Majoriteten av kommunens befolkning har mer än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna (MA): Hela befolkningen bor i rurala områden. Hela befolkningen har mer än 90 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Källa: Tillväxtverket (2023)

2 Teoretiska förklaringsmodeller

I detta avsnitt redogörs först för inkomstutjämningsystemets förväntade effekter på lokal tillväxt via minskade marginaleffekter i förhållande till den egna skattekraften. I efterföljande avsnitt behandlas inkomstutjämningsens förväntade effekter på skattesatser. Avsnittet utgår ifrån etablerad nationalekonomisk teori om inkomstutjämningsystemens välfärdseffekter.

2.1 Tillväxthämmande effekter enligt teorin

Det primära syftet med utjämningsystemet är att jämna ut förutsättningarna att finansiera och leverera offentliga tjänster på kommunal nivå. I direktiven till denna utredning formuleras exempelvis att: ”Sverige ska ha en välfärd av god kvalitet i hela landet” (Dir 2022:36, s 2). Inkomstutjämningsystemet bidrar till att uppfylla detta likvärdighetsmål genom att kompensera för skillnader i kommunernas skattekraft (beskattningsbar inkomst per invånare). Eftersom utjämningsen är långtgående (se avsnitt 1.2) kan det konstateras att inkomstutjämningsystemet bidrar till uppfyllandet av målet om utjämningsen i *förutsättningar*.⁵ Även om inkomstutjämningsen troligen också bidrar till ett jämnare *utfall* i termer av välfärdstjänsters kvantitet och kvalitet vet vi inte hur stark denna utjämningskraft är i förhållande till motverkande krafter såsom skillnader i ambitionsnivå och effektivitet.

Ett annat mål för staten är att uppnå en hög nationell ekonomisk tillväxt. Den neoklassiska tillväxtteorin beskriver hur ekonomisk tillväxt kommer till stånd när produktionsfaktorerna arbete och kapital ökar i mängd (ökning i arbetade timmar för arbetskraft och maskiner) och/eller när deras produktivitet ökar (mer produktion per arbetad timme för arbetskraft och maskiner)⁶. En ökning i den samlade produktiviteten i arbete och kapital (total faktorproduktivitet) brukar benämnas som ”teknisk utveckling”. I själva verket består den tekniska utvecklingen av nya idéer, innovationer, uppfinningar och arbetsätt – det samlade ”kunskapskapitalet” (Fregert 2021) – som bidrar till att fler varor och tjänster kan produceras med samma mängd produktionsfaktorer. Ständig utökning av kunskapskapitalet möjliggör tillväxt på lång sikt. Enligt den endogena tillväxtteorin är det investeringar i humankapital, dvs forskning och utbildning, som stärker kunskapskapitalet och som därmed bidrar till att upprätthålla en hög takt i den tekniska utvecklingen (Lucas 1988; Romer 1990). För att investeringarna i humankapital ska kunna omvandlas till produktivitetshöjande innovationer – och för att innovationernas potential ska kunna realiseras – krävs enligt den institutionella teorin gynnsamma institutioner i termer av exempelvis stark äganderätt, patentlagstiftning, låg korruption och social tillit (North 1989; Acemoglu m fl 2001).

Vidare kommer produktionsfaktorerna enligt antagandet om vinstmaximering och perfekt konkurrens i den neoklassiska teorin att bli kompenserade i enlighet med deras marginella produktivitet.⁷ Detta betyder att arbetarnas löneinkomster ökar i takt med att de blir mer produktiva. I svensk kontext innebär en ökad produktivitet och ökade löner att kommunernas skattekraft ökar. Om skattekraften ökar, och skattesatsen ligger kvar på samma nivå, kommer befolkningen i kommunen att kunna konsumera mer av både den kommunala och den privata varan. En ökad

⁵ Inkomstutjämningsen är inte den enda komponenten som bidrar till att utjämna förutsättningarna i kommunsektorn. Inom utjämningsystemet finns även kostnadsutjämningsen och strukturbidraget.

⁶ Produktionsfunktionen kan uttryckas i generell form: $Y = F(A, K, L)$, där Y är nationell produktion, A är total faktorproduktivitet, K är mängden kapital och L är mängden arbetade timmar, se Solow (1957).

⁷ Alltså: $\frac{W}{P} = \frac{\partial F(A, K, L)}{\partial L}$, där vänstersidan anger reallönen och högersidan anger arbetarnas marginalprodukt.

skattekraft leder således till en välfärdsförbättring för kommunens invånare i termer av förbättrade konsumtionsmöjligheter.

När ett inkomstjämningsssystem likt det svenska införs kommer ökningar i skattekraften att jämnas ut i hela kommunsektorn. Detta betyder att det inte längre möjligt att öka konsumtionen av den kommunala varan via ökad skattekraft i enlighet med vad som beskrivs i föregående avsnitt. I sammanhanget brukar man tala om att marginaleffekten – effekten på skatteintäkterna från förändringar i den egna skattekraften – försvagas kraftigt via inkomstjämningsystemet. Denna försvagade marginaleffekt leder i sin tur till en försvagning i incitamenten hos kommunpolitiker att vidta åtgärder för en ökad skattekraft (Dahlby 2002). Ett centralt och realistiskt antagande i sammanhanget är att åtgärder för ökad skattekraft är kostsamma vid tillfället då de genomförs. Exempel på kostsamma åtgärder som kan bidra till ökad skattekraft är: investeringar i utbildning, utbyggd infrastruktur, arbetsmarknadspolitik och olika stödfunktioner till det lokala näringslivet. En förutsättning för att kommuner ska vilja vidta sådana åtgärder är att det finns möjlighet att få avkastning på dessa åtgärder. När avkastningen i termer av ökad skattekraft uteblir riskerar även åtgärderna att utebli. Den teoretiska prediktionen är att den lokala tillväxten blir lägre än den hade varit utan inkomstjämningsystemet.

Två tillägg bör dock göras till bilden ovan. För det första har kommunpolitiker (trots inkomstjämningsssystem) vissa incitament att höja kommuninvånarnas skattekraft eftersom en högre skattekraft ger befolkningen möjligheter till ökad privat konsumtion vid samma nivå på skattesatsen – och även en förbättrad utgångspunkt att finansiera en ökad konsumtion av den kommunala varan med skattehöjningar. En högre skattekraft ger alltså även under inkomstjämningsssystemet en högre lokal välfärd, även om välfärdseffekten är mer begränsad och utan direkt förbindelse till den kommunala budgeten. För det andra kommer en ökad skattekraft att tillfalla kommunen i den grad medelskattekraften ökar. Det är endast avvikelser från tillväxten i medelskattekraften som jämnas ut, se avsnitt 1.2.

2.1.1 All lokal tillväxt är inte nationell tillväxt

Även om den förenklade teoretiska synen i föregående avsnitt är en rimlig teoretisk ingång i diskussionen om inkomstjämningsens effekter på lokal tillväxt behöver den ändå nyanseras. Exempelvis: Om inkomstjämningsen bidrar till att den lokala tillväxten i termer av ökad skattekraft blir lägre än vad den annars hade varit – kommer detta innebära att tillväxten också blir lägre från ett nationellt perspektiv? I detta avsnitt undersöks olika kanaler genom vilka det kommunala skatteunderlaget kan öka, vilka kanaler som ger både lokal och nationell tillväxt och hur inkomstjämningsen påverkar de olika kanalerna. Syftet är att tydliggöra på vilka olika sätt en ökning i skatteunderlaget kan komma till stånd, och hur mer eller mindre önskvärda dessa sätt är från ett nationellt perspektiv. I vad som följer presenteras inte någon fullständig teoretisk modell, utan endast ett konceptuellt resonemang.

Modeller för lokalt beslutsfattande utgår ofta ifrån den så kallade *medianväljarmodellen*, där det är medianväljarens preferenser för privat konsumtion respektive kommunalt tillhandahållna tjänster som avgör storleken på det kommunala åtagandet (Downs 1957). I medianväljarmodellen är mängden privat respektive kommunal konsumtion, och skattesatsen, beslutsvariabler (*endogena variabler*). Kommunens representanter – om de är motiverade av att vinna val – föreslår och

implementerar medianväljarens föredragna mix av privat och kommunal konsumtion. Om medianväljaren vill ha relativt sett mer av den kommunalt tillhandahållna tjänsten kommer de kommunala representanterna att föreslå en politik med högre skattesats. För en uppställning av medianväljarmodellen, och hur den kan användas för att studera effekter av olika typer av statsbidrag, se Dahlberg och Rattsö (2010).

Implicit i frågeställningen om inkomstutjämningsystemets incitamenteffekter är att kommunen har möjlighet att påverka skatteunderlaget genom investeringar i tillväxtfrämjande åtgärder. Därför kan det utifrån våra syften vara belysande att fokusera på skatteunderlaget som beslutsvariabel. Vår utgångspunkt är därför en kommunrepresentant som vill maximera skatteunderlaget. Notera att det är skatteunderlaget (totala beskattningsbara inkomster), och inte skattekraften (beskattningsbar inkomst per invånare) som är beslutsvariabeln. Anledningen till detta är att vi vill tillåta befolkningsökning som tillväxtmål. Detta kan vara en rimlig utgångspunkt om det finns stordriftsfördelar i kommunal produktion. Dessutom visar det sig att befolkningsökning är ett prioriterat tillväxtmål i många kommuner, se avsnitt 4.

En kommunrepresentant som vill öka skatteunderlaget har huvudsakligen tre kanaler att överväga;

- (1) Befolkningsökning via inflyttning
- (2) Förbättrad inkomstmässig sammansättning i befolkningen
- (3) Produktivitetshöjande investeringar

Från ett nationellt perspektiv är det endast den tredje och sista kanalen – produktivitetshöjande investeringar – som bidrar till ökad nationell tillväxt. En investering som höjer produktiviteten i en kommun bidrar nämligen positivt till den nationella produktiviteten och därmed till den nationella tillväxten. De andra två kanalerna riskerar att utvecklas till ett nollsummespel mellan kommuner. Den första kanalen – befolkningsökning via inflyttning – sker på bekostnad av utflyttning från andra kommuner, så länge den inte sker som en konsekvens av inflyttning från utlandet.⁸ Den andra kanalen – förbättrad sammansättning i befolkningen – innebär att man attraherar höginkomsttagare som då inte bor och bidrar till att finansiera service i andra kommuner⁹. En övergripande insikt är alltså att all nationell tillväxt nödvändigtvis måste ske i en eller flera kommuner, men att all lokal tillväxt inte blir till nationell tillväxt.

I ett system med långtgående utjämning av skattekraften (beskattningsbar inkomst per invånare) kommer incitamenten att höja skatteunderlaget via produktivitetshöjande investeringar vara försvagade. Detta är en negativ risk från ett nationellt perspektiv eftersom kommunerna då skulle kunna minska sitt bidrag till den nationella tillväxten. Samtidigt är incitamenten att konkurrera med andra kommuner om en bättre sammansättning i befolkningen också försvagade. En sådan konkurrens, skulle enligt resonemanget i kommande avsnitt 2.2 kunna vara skadlig om det leder till för låga skattesatser eller för låg ambitionsnivå i sociala insatser. I ett system med långtgående utjämning kvarstår dock incitament att utöka befolkningen, och dessutom ökar skatteunderlaget då i samma utsträckning oavsett vilken typ av invånare som flyttar in. Enligt resonemanget i kommande avsnitt 2.2 skulle konkurrens om befolkning kunna vara gynnsam om hotet om utflyttning pressar kommunala beslutsfattare till att effektivisera verksamheter.

⁸ Notera att invånare som flyttar kan öka sin produktivitet via förbättrad matchning eller agglomerationsfördelar, vilket också diskuteras senare i uppsatsen.

⁹ I det här enkla resonemanget abstraherar vi från kostnadssidan och från kostnadsutjämningen.

2.2 Inkomstutjämnings effekter på skattesatser

En ytterligare aspekt av inkomstutjämningsen som bidrar till minskad samhällseffektivitet är överväldningen av skattesatsens snedvridande effekter. Inom nationalekonomisk teori snedvrider skatter på arbete valet mellan arbete och fritid på så sätt att fritid blir relativt sett mer attraktivt och arbetsutbudet dämpas. För att hitta skattens optimala nivå behöver dessa effektivitetsförluster vägas gentemot fördelarna med skatten¹⁰. Inom ett inkomstutjämningsystem behöver emellertid inte en enskild kommun bära hela kostnaden när den egna (höga) skattesatsen dämpar arbetsutbudet och minskar skattekraften eftersom den minskade skattekraften kompenseras. Resultatet kan då bli att skattesatserna sätts för högt (Smart 1998; Borge och Rattsö 2015). I den utsträckning högre skattesatser ger ett minskat arbetsutbud och en lägre tillväxt kan inkomstutjämnings konsekvenser för tillväxten därför också vara indirekta (via höjda skattesatser).

De ovan föreslagna följderna (lägre skattekraft och högre skattesatser) av långtgående inkomstutjämningsen är etablerade teoretiska utgångspunkter. På teoretisk grund kan det dock konstateras att det också finns effektivitetsförluster som skulle kunna uppstå *in frånvaro* av ett inkomstutjämningsystem. Minskad inkomstutjämningsen bidrar nämligen till att öka konkurrensen mellan kommuner om rörliga invånare. Konkurrens om rörliga invånare är inte nödvändigtvis välfärdshöjande från ett nationellt perspektiv. En invånare som flyttar mellan kommuner kommer nämligen inte ge något direkt bidrag till den nationella tillväxten eftersom konkurrensen mellan kommuner kan utvecklas till ett nollsummespel. I värsta fall kan konkurrensen bli välfärdssänkande om kommunerna försöker attrahera höginkomsttagare genom att sätta låga skatter; s k skattekonkurrens (*tax competition*). Resultatet av skattekonkurrens blir att skatterna i genomsnitt sätts för lågt snarare än för högt, och att utbudet av den kommunala varan därmed blir för lågt.

Att det finns risk för skattekonkurrens konstaterades av Oates (1972) i samband med att han diskuterade svårigheterna för lokalsamhällen att bedriva fördelningspolitik. Oates (1972) konstaterade att det skulle vara svårt för ett enskilt lokalsamhälle att bedriva en omfördelning politik eftersom detta skulle skrämja bort höginkomsttagare, som då hellre vill bosätta sig i angränsande lågskattekommuner. Samtidigt skulle det finnas incitament för låginkomsttagare att flytta till högskattekommunen och ta del av omfördelningen. Resultatet blir en ond cirkel som visserligen bidrar till en jämnare inkomstfördelning, men som också leder till att genomsnittliga inkomster minskar i högskattekommunen, vilket kan innebära att målen med den kommunala servicen inte kan uppnås eller att kommunen måste börja sänka skatten för att locka tillbaka höginkomsttagarna.

Möjligheten att bedriva fördelningspolitik i lokalsamhällen beror på hur rörlig befolkningen är, vilket i sin tur beror på lokalsamhällets storlek. Ju mindre lokalsamhällen, desto större rörlighet och desto sämre möjligheter att bedriva fördelningspolitik. Kommunernas tillhandahållande av skattefinansierade välfärdstjänster är en del av Sveriges fördelningspolitik. Som komplement till omfördelning av inkomster via socialförsäkringar och försörjningsstöd tillhandahålls ett likvärdigt utbud av välfärdstjänster (*commodity egalitarianism*). Finansieringen av välfärdstjänster har omfördelning inslag eftersom skatteintäkterna finansierar tjänster som låginkomsttagare inte hade haft utrymme att finansiera privat (Bergh 2022, s 33). Även om kommunens välfärdstjänster till övervägande del är universella – också höginkomsttagare tar del av skattefinansierad skola, vård och omsorg – kan behoven ändå variera mellan grupper i viss mån. Exempelvis kan höginkomsttagare

¹⁰ Fördelarna med skatten kan exempelvis vara: uppfyllelse av fördelningsmål eller finansiering av tjänster som har positiva externaliteter.

invånare ha mindre behov av stöd i skolan eller hjälp av socialtjänsten, och höginkomsttagare kan därmed vara intresserade av att välja lågskattekommuner för att slippa bidra till andra befolkningsgruppers större behov.¹¹ Sammantaget innebär den omfördelning som sker via kommunernas tillhandahållande av skattefinansierade välfärdstjänster att det rent teoretiskt finns incitament till skattekonkurrens mellan svenska kommuner. Med inkomstutjämning bromsas dock den negativa spiral som skulle kunna uppstå i ett scenario med skattekonkurrens eftersom utbytet mellan låg- och höginkomsttagare inte påverkar skattekraften.

Konkurrens om invånare kan dock vara fruktbart om konkurrensen stimulerar till effektivitetshöjande åtgärder, så kallad ”jämförande konkurrens” (*yardstick competition*) (Shleifer 1985; Besley och Case 1995). Enligt denna teori jämför kommuninvånare vilken service som erbjuds i andra kommuner (och till vilken kostnad) med den service som ges (och till vilken kostnad) i den egna kommunen. Om service- eller effektivitetsnivån visar sig vara högre i grannkommunen kan invånare utkräva ansvar genom att antingen ”flytta-med-fötterna” (*exit*) eller genom att rösta bort kommunpolitikerna (*voice*). För att förhindra valförlust eller utflyttning kommer kommunala beslutsfattare således att jämföra sig med närliggande kommuner för att inte avvika negativt, vilket i förlängningen kan leda till en högre kvalitet och/eller lägre kostnad i det egna kommunala utbudet. Under antagandet att det finns stordriftsfördelar i produktionen av kommunal service kommer det trots inkomstutjämning att finnas incitament att attrahera nya invånare. Skillnaden gentemot scenariot utan inkomstutjämningsystem är att alla nya invånare bidrar med samma skatteintäkter.

Det är viktigt att betona hur svårt det är att fastställa om ett inkomstutjämningsystem är välfärdshöjande eller välfärdssänkande i förhållande till nivån på skattesatser. Visserligen finner Smart (2007) att inkomstutjämning leder till högre skattesatser i Kanada, medan Buettner (2006) finner detsamma i Tyskland. Samtidigt är det svårt att bedöma om detta inneburit att skattesatserna blivit ”för höga”. Exempelvis finner Esteller-Moré och Solé-Ollé (2002) evidens för att inkomstutjämningen leder till högre skattesatser i kanadensiska kommuner, men samtidigt ser de också tecken på att inkomstutjämningen dämpar den skadliga skattekonkurrensen. De kan inte dra några slutsatser om inkomstutjämningsens välfärdsekonomiska nettokonsekvenser eftersom de inte kan fastställa vilken nivå på skattesatserna som är optimal. I en studie på svenska förhållanden finner Edmark och Ågren (2008) viss evidens för att skattekonkurrens förekommer mellan svenska kommuner. De finner vidare att skattekonkurrensen minskade efter 1996 års statsbidragsreform, vilket skulle kunna återspegla den dämpande effekten på skattekonkurrens av utjämningsystem. Inte heller Edmark och Ågren (2008) drar några slutsatser om huruvida ökad utjämning var välfärdshöjande i förhållande till nivån på skattesatser eftersom detta kräver att en optimal skattenivå kan fastställas.

¹¹ En relaterad form av skadlig konkurrens med rörliga invånare är välfärdskonkurrens (*race-to-the-bottom*), vilket innefattar åtstramningar inom social omsorg och annat stöd som syftar till att avskräcka individer som kan tänkas komma i behov av sådana åtgärder (Dahlberg m fl 2009). Riksnormer eller kostnadsutjämningsystem motverkar dessa tendenser.

3 Inkomstutjämnings effekter på tillväxt

Frågan om inkomstutjämnings effekter på lokal tillväxt har utretts ett flertal gånger tidigare (Riksrevisionen 2020; SOU 2011:39; Dahlberg och Rattsö 2010; Johansson och Klaesson 2010; Siverbo 2005). Samtidigt råder det brist på akademiska studier¹². Riksrevisionens (2020) senaste granskning kan sägas ha delvis åtgärdat denna brist genom användandet av kvantitativa empiriska metoder som har hög trovärdighet inom det nationalekonomiska fältet. Men trots användandet av sofistikerad ekonomi är det svårt att dra entydiga slutsatser om inkomstutjämnings effekter. Svaret på frågan: "Vilken effekt har inkomstutjämnings på kommunernas skattekraft?" kräver nämligen variation i systemet. Systemet för inkomstutjämnings har dock varit på plats i nuvarande huvudsakliga form sedan 1996 (Prop 1995/96:64). Även om inte heller förändringar över tid uppfyller ett experimentellt ideal är det åtminstone mer realistiskt än ett upplägg där olika delar av landet randomiserats till olika kompensationsgrader. Eftersom sådan variation nu inte finns får vi i stället studera smärre förändringar inom befintligt övergripande system. I detta avseende nyttjar Riksrevisionen tre regelförändringar: 2001 års förändring för "Pomperipossakommunerna", 2005 års sänkning av kompensationsgraden och 2014 års sänkning av kompensationsgraden.

Riksrevisionens slutsatser efter att ha studerat effekterna av de tre ovan nämnda förändringarna är att evidens om kompensationsgradens effekter på skattekraften saknas. Anledningen är att det återstår metodologiska problem. De ökningar i skattekraften som observerades i kommuner där kompensationsgraden sänkts går inte att med kvantitativa metoder för effektutvärdering härleda till just förändringen i kompensationsgraden. Detta beror enligt Riksrevisionen delvis på att de kommuner som påverkades av förändringarna sticker ut jämfört med övriga kommuner, vilket är särskilt tydligt i fallet med 2014 års förändring som endast riktade sig till kommuner med särskilt hög skattekraft. Andra metodologiska svårigheter i utvärderingen av de tre förändringarna är som följer: förändringen år 2001 var så pass komplex att det är svårt att uppskatta förväntade effekter, för förändringen 2005 är det svårt att hitta jämförbara kontrollgrupper och förändringen 2014 påverkade endast sex kommuner och var i kraft i endast två år.

De empiriska utmaningarna som uppstår vid utvärderingar av inkomstutjämnings effekter på lokal tillväxt är svåra att övervinna. Det handlar inte bara om utmaningar relaterade till de specifika förändringar som studeras i Riksrevisionens rapport. Det handlar också om att ekonomisk tillväxt till stora delar sker gradvis över en längre tidsperiod. Med andra ord tar det tid för investeringar i utbildning, infrastruktur, företagsstöd och innovationer att få genomslag på produktivitet och inkomster. För att kunna observera ekonomisk tillväxt som en konsekvens av inkomstutjämnings behöver vi studera effekterna över en längre tidsperiod. Samtidigt uppstår då ett utvärderingsproblem eftersom andra reformer genomförs och andra händelser inträffar som också får konsekvenser för tillväxten, vilket gör att inkomstutjämnings systemets effekter blir svåra att urskilja.

¹² Baretti m fl (2002) finner att inkomstutjämnings har negativa effekter på skatteindrivningen i de tyska länderna.

3.1 Stimulerar statsbidrag kommunal konsumtion och lokal tillväxt?

I detta avsnitt vänder vi på frågan om inkomstutjämnings effekter på lokal tillväxt; är det snarare så att inkomstutjämningsbidraget *möjliggör* lokal tillväxt? Om inkomstutjämningsbidraget inte längre tilldelas kommuner baserat på skattekraft, utan som ett generellt statsbidrag baserat på invånarantal, kommer detta att innebära betydande intäktsminskningar i många kommuner om inga extra resurser tillförs. Vad skulle detta kunna innebära för satsningar på lokal tillväxt i de berörda kommunerna?

I medianväljarmodellen kan lokala politiker välja att sänka skatten när det generella statsbidraget ökar så att en del av intäktsökningen kan användas för att öka konsumtionen av den privata varan. Eftersom medianväljaren i den grundläggande modellen lägger ihop den privata och den kommunala budgetrestriktionen, kommer vi att observera samma effekt på skatten oavsett om det är de kommunala intäkterna som ökar (via det generella statsbidraget) eller om det är invånarnas privata inkomster (skattekraften) som ökar. Det observerades dock i den tidiga empiriska litteraturen om statsbidragens effekter, att en ökning i statsbidrag vanligen ledde till en större ökning i kommunal konsumtion än motsvarande ökning i privat inkomst (Dahlberg och Rattsö 2010). Detta fenomen fick samlingsnamnet ”flugpapperseffekten” (*Flypaper effect*, Hines och Thaler 1995); dvs ”pengar fastnar där de initialt hamnar”.¹³ Empirisk forskning på svenska och finska data har bekräftat att en ökning i generella statsbidrag leder till stora öknings i kommunal konsumtion, men obefintliga effekter på skattesatser (Dahlberg m fl 2008; Nilsson 2009), och att konsumtionen ökat som mest inom de utgiftsområden som är frivilliga åtaganden, exempelvis infrastruktur och fritid (Dahlberg m fl 2008). En ökning i statsbidrag leder dock inte till motsvarande positiv förändring i kommunal sysselsättning förutom för de som arbetar med administrativt stöd (Lundqvist m fl 2014).

Flugpapperseffekten vid minskningar av statsbidragen innebär att kommunerna minskar konsumtionen av den kommunala varan i större uträkning än vad som skulle ha varit fallet om privata inkomster minskade.¹⁴ Om storleken på flugpapperseffekten motsvarar vad som uppmätts för ökade statsbidrag i Sverige och Finland ovan, kan vi förvänta oss minskningar i kommunal konsumtion som motsvarar nästan hela minskningen i statsbidrag, och det finns dessutom en risk att det är kommunens frivilliga åtaganden som minskar mest, där näringslivsfrämjande insatser och kommunal arbetsmarknadspolitik ingår. Ett svar på bidragsminskningar som är symmetriskt med bidragsökningar är dock inte självklart. Ett alternativ är att kommunen i stället svarar med att höja skatten för att upprätthålla nivån på den kommunala konsumtionen. Det finns inga studier på svenska förhållanden som studerar effekten av minskade statsbidrag, men Marattin m fl (2022) studerar italienska kommuners svar på minskade statsbidrag och finner att kommunerna till övervägande del väljer att stabilisera intäkterna genom att höja den lokala fastighetsskatten. Jaaidane och Larribeau (2023) finner dock att minskade statsbidrag ledde till minskade löneutgifter i franska kommuner.

Hur effekten av minskade statsbidrag skulle kunna se ut i Sverige är svårt att förutsäga på basis av den begränsade internationella evidensen. Vidare är det oundvikligen så att minskade statsbidrag som en konsekvens av minskad utjämning också sammanfaller med ökade marginaeffekter i förhållande till den egna skattekraften. En ökad marginaeffekt kan innebära att engagemanget inom

¹³ Anledningen till att de ökade intäkterna från statsbidrag fastnar i den kommunala budgeten kan vara att medianväljaren har olika ”mentala konton” för den privata och kommunala budgeten eller att kommunala tjänstemän har egna incitament att utöka den kommunala budgeten.

¹⁴ En sådan ”symmetrisk” flugpapperseffekt skulle framför allt vara trolig om flugpapperseffekten beror på att medianväljaren har olika mentala konton. Däremot är den mindre trolig om flugpapperseffekten beror på tjänstemännens incitament att maximera den kommunala budgeten.

tillväxtfrämjande insatser ökar, enligt resonemanget i avsnitt 2.1, medan den negativa inkomsteffekten kan innebära att engagemanget minskar enligt resonemanget ovan. Gällande effekten på skattesatsen kan den negativa inkomsteffekten innebära att skattesatserna höjs relativt sett mycket i de kommuner som får en relativt stor minskning i statsbidrag. Detta skulle kunna innebära att skillnaderna mellan kommuners skattesatser blir ännu större än vad de redan är idag (Melin 2022). Den ökade marginaleffekten kan å andra sidan innebära en ökad skattekonkurrens med lägre skattesatser som följd. Det är svårt att uttala sig om vilka av dessa effekter som dominerar.

Kan statsbidrag ha direkta effekter på den lokala tillväxten? Effekten kan vara positiv om kommunerna som en konsekvens av ökade statsbidrag satsar mer resurser på tillväxtfrämjande åtgärder, mer om detta i avsnitt 4. Kommunal konsumtion kan även stimulera tillväxt i det privata näringslivet genom att anställda i välfärden använder sina inkomster för att köpa tjänster från det lokala näringslivet. Vidare kan kommunen erbjuda välfärdstjänster av god kvalitet så att det är attraktivt för individer att bosätta sig i kommunen och erbjuda sin arbetskraft till näringslivet i närområdet. Denna kommunala stimulans ("crowding in") skulle kunna vara som mest betydande i mer avlägsna områden (Dahlberg och Rattsö 2010). Samtidigt går det inte att utesluta att kommunal konsumtion också kan tränga ut näringslivsverksamhet, om de konkurrerar om kompetenser, eller om kommunen ger sig företräde till att bedriva näringsverksamhet på attraktiva platser ("crowding out"). Berg och Rattsö (2007) studerar om en förändring i det norska statsbidragssystemet till kommunerna gett några effekter på lokal tillväxt i termer av total sysselsättning, befolkningstillväxt och privat inkomst. De finner inga effekter i fråga om dessa tre utfall. Det är svårt att dra övergripande slutsatser om statsbidragens effekter på lokal tillväxt eftersom den empiriska litteraturen är begränsad. Det är också svårt att fastställa en förväntad effekt eftersom in- och undanträngningseffekterna kan neutralisera varandra.

I Johansson och Klaesson (2010) genomförs en simulering av lokala sysselsättningseffekter från att avskaffa avgifterna i inkomstutjämningsystemet och minska bidragen i samma utsträckning. I simuleringen sker en motsvarande minskning i hushållens disponibla inkomst när inkomstutjämningsbidraget minskar eftersom skatten måste höjas för att upprätthålla nivån på den kommunala konsumtionen. När hushållens disponibla inkomst minskar kan de konsumera mindre av så kallade "hushållstjänster" i närområdet. Eftersom dessa hushållstjänster är distanskänsliga kommer en stor del av denna konsumtionsminskning att drabba den lokala ekonomin. Resultatet av simuleringen visar att minskningen i inkomstutjämningsbidrag kan ha betydande effekter på sysselsättningen i hushållstjänstesektorn i framför allt små regioner, och i kranskommuner utanför storstadsregionerna. Det bör dock tilläggas att man i simuleringen har antagit att minskningen i statsbidragen stabiliseras helt av höjda skattesatser. Enligt vad som diskuterats ovan är detta inte ett självklart svar på minskade statsbidrag. Simuleringen tar alltså inte hänsyn till att kommunen också kan välja att minska den kommunala konsumtionen, och den tar inte heller hänsyn till förändrade marginaleffekter. En sådan modell skulle dock vara mycket komplex.

4 Kommunalt tillväxtarbete

I denna rapport definieras tillväxt i enlighet med den neoklassiska tillväxtmodellen som presenterades i avsnitt 2.1, där en ökad mängd produktionsfaktorer (arbete och kapital) eller ökad produktivitet (via teknisk utveckling) är förknippad med högre produktion.¹⁵ Hur långsiktig ekonomisk tillväxt kommer till stånd förklaras i sin tur av den endogena tillväxtteorin, där investeringar i humankapital ses som centrala för att nya teknologier och arbetsätt ska kunna utvecklas; och av den institutionella teorin, där formella och informella institutioner utgör förutsättningarna för att potentialen i nya teknologier och arbetsätt ska kunna realiseras.

I avsnitt 2.1.1 diskuterades också att all nationell tillväxt sker i en kommun eller flera, men att all tillväxt som sker i en kommun inte motsvaras av nationell tillväxt.¹⁶ Om kommunens strategiska planverksamhet bidrar till att helt nya företag etableras är detta gynnsamt från ett nationellt perspektiv. Om en kommun tillhandahåller vuxenutbildningar som bidrar till att stärka individens produktivitet är detta nationellt önskvärt oavsett var denna individ senare bosätter sig eller skaffar sig en sysselsättning. En individ kan också bli mer produktiv om den bosätter sig i en kommun nära en arbetsmarknad som bättre matchar dess kompetenser. Men om en högproduktiv individ bosätter sig i en kommun som tillfredsställer dess preferenser för boende och serviceutbud bidrar detta till lokal tillväxt i den valda kommunen, men betydelsen för nationell tillväxt är begränsad.

Att kommunerna kan ha en annorlunda uppfattning om tillväxt än vad som avses från ett nationellt perspektiv indikeras av enkätsvar som presenteras i bilaga 2 i Riksrevisionen (2020). På frågan om vad begreppet ”lokal tillväxt” innefattar svarade 40 procent att den allra viktigaste aspekten av ”lokal tillväxt” var ”fler invånare”; följt av ”fler arbetstillfällen”, som rangordnades högst av 20 procent. ”Fler företag” rangordnades högst av 18 procent av kommunerna, medan 12 procent rankade ”ökad utbildningsnivå” högst, och lägst andel (8 procent) rankade ”ökad skattekraft” högst. Kommunerna lägger alltså störst vikt vid de tillväxtmål som får genomslagskraft på det totala skatteunderlaget, medan de lägger mindre vikt vid ökad skattekraft, som jämnas ut via inkomstutjämningsystemet. Hur kommunerna hade svarat i frånvaro av inkomstutjämning går tyvärr inte att uttala sig om. Notera också att kommunerna rangordnar den aspekt av lokal tillväxt – hög utbildningsnivå – som har tydligast koppling till produktivitetstillväxt, lågt.

När vi ställer oss frågan om huruvida inkomstutjämningen är tillväxthämmande är det framför allt den aggregerade nationella tillväxten som är av intresse från ett statligt utredningsperspektiv¹⁷. Och från ett nationellt perspektiv vore det otillfredsställande om kommunerna investerar mindre i sådant som främjar ökad produktivitet som en följd av inkomstutjämningen. I detta avsnitt görs ett försök att beskriva vilka typer av tillväxtfrämjande uppgifter som kommunerna ägnar sig åt. I kommande avsnitt 4.1 presenteras en kortfattad genomgång av kommunala åtgärder som är tillväxtfrämjande. I underavsnitten diskuteras olika perspektiv på begreppet lokal tillväxt. I avsnitt 4.2. görs en fördjupning i kommunal arbetsmarknadspolitik, som är ett exempel på en tillväxtfrämjande åtgärd med potential att vara produktivitetshöjande på ett sätt som är gynnsamt både lokalt och nationellt.

¹⁵ Ett bredare perspektiv på tillväxt som inkluderar hållbarhet och arbetsvillkor finns i handlingsplanen Agenda 2030.

¹⁶ Tillväxt sker givetvis inte bara som en konsekvens av lokala beslut, utan även som en konsekvens av nationella beslut som påverkar alla kommuner i liknande utsträckning.

¹⁷ Staten kan också ha specifika tillväxtmål för vissa regioner. Ett exempel är de gröna industrisatsningarna i Norrland, där skålen är relaterade till klimatomställning.

4.1 Vad räknas som kommunala tillväxtfrämjande åtgärder?

De svenska kommunernas verksamheter har stor betydelse för den nationella tillväxten. Expansionen av grundutbildningen lyfts ofta fram som en förklaring¹⁸ till hur Sverige kunde utvecklas från ett fattigt bondesamhälle på mitten av 1800-talet till dagens industrialiserade och högteknologiska land, där befolkningen åtnjuter högt välstånd (Henrekson och Wennström 2022). Då var det kyrkan och prästerskapet som lade grunden för humankapitalackumuleringen, via fokus på läskunnighet av religiösa texter (Sandberg 1979), idag är det kommunerna som lägger grunden via tillhandahållandet av förskola, grundskola och gymnasieskola¹⁹. Det positiva sambandet mellan det samlade humankapitalet och tillväxt är i fokus för den skendogena tillväxtteorin (Lucas 1988; Romer 1990). Humankapital avser i dessa modeller de samlade åren av formell utbildning och praktisk erfarenhet. Eftersom humankapital är gynnsamt för samhället i stort (utöver de fördelar som tillfaller de individer som utbildar sig), via högre produktivitet och uppfinningsrikedom, riskerar investeringar i humankapital att bli för låga om individer själva bestämmer investeringsnivån (Barro 1990). Att finansiera (och tillhandahålla) utbildning är således en viktig uppgift för den skattefinansierade offentliga sektorn.

Även kommunernas omsorgsverksamhet är av betydelse för den nationella tillväxten. I Berntsson (2002) beskrivs hur utbyggnaden av barnomsorgen i Sverige under 1960- och 70-talet syftade till att öka det kvinnliga arbetskraftsdeltagandet och därmed åtgärda den arbetskraftsbrist som rådde. Tillhandahållandet av barnomsorg, äldreomsorg och stöd till funktionsvarierade möjliggör alltså för närstående familjemedlemmar att i stället erbjuda sin arbetskraft på marknaden, vilket främjar specialisering och produktivitet. Dagens förskola är dock mer än omsorg och lek. Sedan 1998 har förskolan en läroplan, och pedagogisk kompetens har uppvärderats via förskolläralegitimationen. En bred tvärvetenskaplig litteratur har studerat betydelsen av ”tidiga insatser” för att utveckla barns kognitiva och socio-emotionella färdigheter (se exempelvis Heckman m fl 2010).

Bland de obligatoriska kommunala uppgifterna finner vi även ansvaret för grundläggande infrastruktur såsom vatten, avlopp, renhållning och avfallshantering; och för planläggning, markexploatering och bostadsförsörjning. Investeringar i grundläggande infrastruktur ötkar den totala kapitalstocken, samtidigt som den bidrar till ökad produktivitet i företagens kapital (Aschauer 1989)²⁰. I fråga om de gröna industrisatsningarna i norr är uppskalningen av denna grundläggande infrastruktur av stor vikt för att kunna lösa rekryteringen: dvs att människor ska kunna flytta till kommunerna där de nya industrierna etableras (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet 2023).

Bland frivilliga uppgifter som kan ha betydelse för den lokala tillväxten finner vi ”Näringslivsfrämjande åtgärder”, som består av samverkan, information och stöd till verksamma och nystartade företag i kommunen. Vi finner även den kommunala arbetsmarknadspolitik, i vilken det görs en djupdykning i avsnitt 4.2. Motiven till denna djupdykning är att kommunal arbetsmarknadspolitik kan främja lokal och nationell tillväxt via produktivitetshöjande insatser såsom arbetsmarknadsutbildningar, coaching och andra arbetslivsförberedande aktiviteter, och den har dessutom potential att ge utdelning i termer av ökad skattekraft relativt omgående.

¹⁸ Andra förklaringar som lyfts fram är: Storbritanniens industrialisering, naturtillgångar i form av skog och malm, frånvaron av krig och närvaron av tillväxtbefrämjande institutioner, framför allt en stark äganderätt, se Bergh (2022).

¹⁹ Fischer m fl (2021) finner att grundskoleexpansionen under 1950–60-talen gav ökad benägenhet att utbilda sig, främst hos barn med lågutbildade föräldrar. Inkomsteffekten var svagt positiv oavsett föräldrarnas utbildningsnivå.

²⁰ Andersson Järnberg och Värja (2022) finner att en omfördelning av kommunens kostnader till infrastruktur och barnomsorg gynnar kommuninvånarnas inkomster, medan en omfördelning till utbildning missgynnar.

4.1.1 Perspektiv på lokal tillväxtpolitik

Synen på lokal tillväxtpolitik har inte varit entydigt positiv. Framför allt är det de kommunala åtgärder som varit inriktade på att främja det egna näringslivet, eller på att marknadsföra kommunen externt för att bland annat uppnå befolkningstillväxt, som varit utsatt för viss kritik. I detta avsnitt redogörs för perspektiv på lokal tillväxtpolitik i forskning och debatt. Här görs inga anspråk på att göra en heltäckande litteraturöversikt om lokal tillväxtpolitik. För den som är intresserad av att fördjupa sig rekommenderas i stället översikterna i Hermelin och Persson (2021), Bergh och Erlingsson (2019), Mörk m fl (2019), Riksrevisionen (2020) och Siverbo (2005).

Enligt Pierre (2004) sågs kommunernas växande engagemang på det näringslivspolitiska området under 1980-talet med viss skepsis från statens sida. Oron bottnade i att ett eventuellt kommunalt stöd till det lokala näringslivet skulle hålla tillbaka strukturomvandlingen och försämra näringslivets internationella konkurrenskraft. Från ett nationellt perspektiv fanns intresse av att hålla högt tempo i strukturomvandlingen; arbetskraften som frigjordes när lågproduktiva företag tvingades lägga ned sin verksamhet kunde i stället få jobb i de högproduktiva företagen.²¹ Om lågproduktiva företag fick fortsätta sin verksamhet som en konsekvens av gynnande insatser på lokal nivå skulle den nationella ekonomiska tillväxten kunna bli lägre.

Trots denna inledande skepsis har kommunernas betydelse för den nationella näringslivspolitiska strategin ökat, och statens inställning har också blivit mer positiv. Trenden återfinns på det internationella planet och bygger på idéer, i enlighet med decentraliseringsteorin, om att kommuner har informationsfördelar i förhållande till lokalsamhällets behov och förutsättningar (Hermelin och Persson 2021). Att syssla med "näringslivsfrämjande insatser" är inte obligatoriskt för de svenska kommunerna. Däremot är det en obligatorisk uppgift för regionerna att arbeta med "regional utveckling". I detta ansvar ingår att samordna insatser för att genomföra regionens tillväxtstrategi. Regionerna har också ansvar för att följa upp tillväxtarbetet och redovisa till regeringen. Ett konkret område som är av betydelse från ett regionalt utvecklingsperspektiv, och där regionerna också har det övergripande ansvaret, är kollektivtrafiken.

De kommunala utmaningarna på det näringslivspolitiska området beskriver Hermelin och Persson (2021) som bestående av att: hantera dialoger med näringslivet i syfte att bygga förståelse för de lokala effekterna av den globala strukturomvandlingen, mobilisera resurser för att kunna anpassa lokala verksamheter till effekterna av strukturomvandlingen och utveckla sektorsövergripande strategier med hänsyn till näringslivsfrågor. Hermelin och Persson (2021) beskriver vidare att kommunernas näringslivsarbete organisatoriskt tar sig uttryck i form av näringslivsfunktioner och näringslivsansvariga. Rent praktiskt kännetecknas kommunernas näringslivsarbete i stor utsträckning av "dialoger" inom nätverk där berörda aktörer ingår, men också av genomförande av projekt som finansieras av tillfälliga resurser från bland annat EU.

En fråga som har ställts i forskningen om lokal tillväxt är huruvida befolkningstillväxt är ett lämpligt mål för kommuner. I Syssner (2014) konstateras att nära hälften av Sveriges kommuner – trots strategier för befolkningstillväxt – fortsätter att minska. Med andra ord är det svårt för kommuner att motverka de demografiska och strukturella trender (exempelvis åldrandet, minskade födelsetal och urbaniseringen) som ligger bakom en minskande befolkningsstorlek. Tillväxtnormen utgör här ett hinder mot en mer realistisk *lokal anpassningspolitik*, där insikten om den demografiska

²¹ Målet om en "solidarisk lönepolitik" inom Rehn-Meidner-modellen var tänkt att resultera i ett högt generellt löneläge med ett högt omvandlingstryck som konsekvens (Fregert 2021).

tillbakagången öppnar för en nedskalning av viss kommunal verksamhet för att frigöra resurser till andra verksamheter.

I Berg och Erlingsson (2019) konstateras vidare att kommunernas satsningar på s k "platsmarknadsföring" kan utvecklas till ett nollsummespel, eller ännu värre, resultera i negativa samhällsekonomiska konsekvenser. Kommunal platsmarknadsföring kan definieras som åtgärder och investeringar som ämnar att förbättra bilden av kommunen externt. Förhoppningen är att ett stärkt varumärke ska locka till sig nya invånare, företagande eller turism. I Bergh och Erlingsson (2019) lyfts byggandet av idrotts- och evenemangsarenor upp som problematiskt eftersom bristen på regional koordinering mellan kommuner kan leda till överetablering. Forskningen om lokal platsmarknadsföring beskrivs i Bergh och Erlingsson (2019) som till övervägande del byggandes på studier av framgångsrika fall. Därför är det svårt att dra slutsatser om effekterna av den här typen av lokal tillväxtpolitik.

Ett perspektiv på lokal tillväxt är att betrakta välfärdsuppdraget och tillväxtuppdraget som integrerade verksamheter.²² Ett sådant perspektiv är förenligt med den genomgång som presenteras i föregående avsnitt, och även med budskapet i Bergh och Erlingsson (2019), där den lokala tillväxtpolitiken beskrivs som fruktbar om den påverkar andra kommuner positivt. Ett exempel på en sådan s k "komplementaritet" är när en kommun finansierar en kvalitativ grundutbildning för individer som sedan flyttar till andra kommuner som erbjuder bättre möjligheter att förverkliga deras produktivitet på arbetsmarknaden. Bergh och Nordin (2022) visar exempelvis hur glesbygden i stor utsträckning utbildar arbetskraft som senare flyttar till storstäder. Att skolan är av hög kvalitet i hela landet är därmed av vikt även för storstäderna. Resultatet i Andersson Järnberg och Värja (2022), att en minskad andel i kommunbudgeten som spenderas på utbildning ger minskade inkomster för kommunens invånare, kan delvis tolkas i ljuset av denna insikt; att utgifter för grundutbildning är en investering som inte garanterar avkastning för den enskilda kommunen.

På frågan om befolkningstillväxt är ett lämpligt mål för kommuner är svaret "ja" om det innebär att kommunen satsar mer på kompletterande verksamheter eller om konkurrenssituationen som uppstår är samhällsekonomiskt gynnsam. En gynnsam konkurrens kan ske inom ramarna för teorin om "jämförande konkurrens", enligt vilken kommuninvånare jämför effektiviteten mellan olika kommuner i syfte att flytta till den mer effektiva kommunen, se avsnitt 2.2. Som ett avslutande perspektiv kan nämnas kommunernas roll för att bygga de institutioner som enligt den institutionella teorin främjar ekonomisk tillväxt (North 1989; Acemoglu m fl 2001). Enligt denna teori är faktorer såsom: effektiv byråkrati, rättssamhälle, väldefinierade äganderätter och låg korruption centrala för ekonomisk tillväxt. Med tanke på den mängd olika myndighetsutövningsuppdrag som ligger inom kommunens ansvarsområde finns det även utifrån detta perspektiv en tillväxtfrämjande roll för kommunen att spela (Bergh och Erlingsson 2019). Enligt ett integrerat perspektiv är alltså de åtgärder som (enligt räkenskapsammandraget) klassas som "närlivsfrämjande" av begränsad betydelse för den nationella tillväxten i förhållande till att bedriva verksamheter såsom utbildning, vård och omsorg med hög kvalitet; eller att handlägga planläggnings- eller markexploateringsärenden effektivt och utan korruption.

²² Enligt Hermelin och Persson (2022) blir strategier där tillväxtuppdraget integreras i den bredare kommunala verksamheten (och med hållbarhetsperspektivet) mer vanliga. Ett exempel är att man i forskningen kunnat identifiera planeringen av gymnasieskolan som en central komponent i kommunernas näringslivsarbete på grund av dess betydelse för den lokala kompetensförsörjningen.

4.1.2 Regionala perspektiv på lokal tillväxtpolitik

I föregående avsnitt konstaterades att det är regionerna snarare än kommunerna som har tillväxtpolitik som obligatorisk uppgift. Vidare drog den föregående statliga utredningen av inkomstutjämningsystemet slutsatsen att tillväxten borde analyseras från ett regionalt perspektiv. I betänkandet betonades att enskilda kommuners tillväxt är beroende av vilken arbetsmarknadsregion (LA-region) de befinner sig i. En LA-region består av kommuner som är så pass ekonomiskt integrerade att regionen som helhet kan ses som självförsörjande gällande arbetskraft (SCB 2023). En LA-region består i regel av en kommun som är sk ”kärnkommun” och dess omgivande ”kranskommuner” som är sammankopplade via gemensamma nätverk för transport och infrastruktur.²³ Vanligtvis är daglönesumman (inkomster för de som *arbetar* i kommunen) högre än nattlönesumman (inkomster för de som *bor* i kommunen) i kärnkommunen, medan det omvända är fallet för kranskommunerna. Ett exempel är Malmöregionen, där kvoten mellan daglönesumma och nattlönesumma är 0,36 för kranskommunerna Vellinge och Lomma, medan den är 1,35 för kärnkommunen Malmö (SOU 2011:39, s 63). De höga inkomster som invånare i Vellinge och Lomma erhåller har alltså sitt ursprung till stor del från arbete i Malmö. Från ett inkomstutjämningsperspektiv – och dess möjliga effekter på lokal tillväxt – blir detta högst relevant, då näringslivsutvecklingen i en kommun har stor betydelse för skattekraftstillväxten i en närliggande kommun. Vid en jämförelse av inkomstutjämningsavgifter och inkomstutjämningsbidrag inom Malmöregionen framgår även att de totala avgifter som betalas av avgiftskommuner i stort sett är på samma nivå (något mindre) som de totala bidrag bidragskommunerna mottar. Liknande förhållande gäller för Stockholmsregionen.

I underlagsrapporten skriven av Johansson och Klaesson (2010) visas hur den enskilda kommunens utveckling avgörs av den funktionella arbetsmarknadsregionens storlek i termer av befolkning, total lönesumma och lön per invånare. Av deras analys framgår att kommuner som ingår i stora arbetsmarknadsregioner (storstadsregionerna) gynnas av att storstäderna sedan 1970-talet dominerat i termer av ekonomisk tillväxt och befolkningstillväxt. Storstäders framgångssaga kan i sin tur förklaras av agglomerationsfördelar för distanskänsliga tjänster, vilket gör storstäderna attraktiva för både företag, arbetstagare och konsument. Distanskänsliga tjänster kräver direktkontakt för att kunna levereras. Transaktionskostnaderna för att kunna leverera dessa tjänster ökar kraftigt när avståndet mellan köpare och säljare ökar. Individer som bor i kranskommunerna till dessa storstäder har tillgång till ett större utbud av tjänstekonsumtion, men också till ett bredare utbud av arbetstillfällen i branscher som har jämförelsevis hög produktivitet. När de stora regionerna växer ökar agglomerationsfördelarna och produktiviteten, vilket stimulerar individer till att bosätta sig i regionen och företag till att etablera sig eller expandera, vilket i sin tur bidrar till att regionen växer ytterligare och agglomerationsfördelarna stärks ytterligare. Processen är positivt självförstärkande för de stora regionerna, och negativt självförstärkande för de små regionerna, och får den konsekvensen att lönesumman växer som snabbast i de stora regionerna. Med avseende på de över tiden ackumulerande effekterna av regionförstoring, och på tjänstenäringsarnas ökade betydelse för den ekonomiska tillväxten, kan storstadsregionernas dominans betecknas som strukturell. Vidare kan vissa kranskommuners höga nattlönesumma till viss del tillskrivas deras *närhet* till storstädernas högproduktiva arbetstillfällen och kvaliteten på boendemiljön.

²³ Ett antal kommuner i Norrland är dock ensamma i sin LA-region.

4.2 Kommunal arbetsmarknadspolitik

Arbetslöshet för med sig stora samhällsekonomiska förluster, och särskilt den arbetslöshet som är långvarig och som kan resultera i ett behov av grundläggande försörjningsstöd, s k "ekonomiskt bistånd". Långvarig arbetslöshet innebär givetvis störst förluster för den som är arbetslös, vilken upplever en sänkt materiell levnadsstandard via de lägre inkomsterna och en försämrad livskvalitet som en konsekvens av att inte få bidra till samhällets utveckling i önskad utsträckning eller få vara en del av det sociala sammanhang som en arbetsplats utgör. Men arbetslöshet för också med sig kostnader för samhället i stort då tillväxten blir lägre än den annars hade varit, och då utgifterna för A-kassa och försörjningsstöd blir högre.

För att minska kostnaderna från arbetslöshet kan en aktiv arbetsmarknadspolitik föras. I Sverige bedrivs aktiv arbetsmarknadspolitik främst på statlig nivå, på initiativ av riksdag och regering, och i Arbetsförmedlingens regi. Kommunerna har dock varit aktiva på arbetsmarknadspolitikens område sedan åtminstone 1970–80-talen (Vikman och Westerberg 2017). Enligt enkäten Kommunal arbetsmarknadsstatistik (KAS) deltog nästan 90 000 individer i kommunala arbetsmarknadsåtgärder år 2021.²⁴ Denna siffra kan jämföras med de ca 191 000 individer som i december 2021 deltog i ett arbetsmarknadsprogram i Arbetsförmedlingens regi.²⁵ Enligt räkenskapsammandraget var kommunernas bruttokostnader inom posten arbetsmarknadsåtgärder cirka 11 miljarder år 2021. Som jämförelse uppgick kostnaderna för ekonomiskt bistånd till ca 15 miljarder samma år. Som andel av totala verksamhetskostnader utgjorde kostnader för arbetsmarknadsåtgärder ca 1,5 procent. Det kommunala engagemanget på det arbetsmarknadspolitiska området är frivilligt, vilket får konsekvensen att variationen i termer av kostnader och aktivitetsgrad (antal personer i insatser i förhållande till befolkningen) är stor (Vikman och Westerberg 2017; Ulmestig 2020).

Enligt Forslund m fl (2019) är de vanligaste typerna av aktiviteter inom den kommunala arbetsmarknadspolitiken jobbsök, praktik och kommunala arbetsmarknadsanställningar. De kommunala arbetsmarknadsanställningarna är en typ av insats som det inte finns någon direkt motsvarighet till i den statliga arbetsmarknadspolitiken – detta eftersom kommunen också är arbetsgivare inom en mängd olika verksamhetsområden. Med hjälp av tidsbegränsade anställningar kan kommunen minska de egna kostnaderna för ekonomiskt bistånd (lönen kan i vissa fall vara subventionerad av Arbetsförmedlingen) samtidigt som individens produktivitet förhoppningsvis stärks via den praktiska erfarenheten. En slutsats i Forslund m fl (2019), som också bekräftar andra studiers slutsatser, är att deltagarna i kommunernas arbetsmarknadspolitiska program står längre ifrån arbetsmarknaden än deltagarna i Arbetsförmedlingens insatser. Individerna i kommunernas insatser fick exempelvis i större utsträckning ekonomiskt bistånd.

En anledning till att kommuner är aktiva inom arbetsmarknadspolitiken kan vara att de har god kännedom om lokala förhållanden och behov, och att de därför kan anpassa kompetenshjäande insatsers innehåll och dimensioner efter dessa. Det finns således teoretiska argument för varför just kommuner skulle kunna bedriva en effektiv arbetsmarknadspolitik. Huruvida kommuners arbetsmarknadspolitik är effektiv i realiteten måste emellertid undersökas empiriskt. Exempel på studier som funnit att kommunal arbetsmarknadspolitik kan vara effektiv är Dahlberg m fl (2020) som finner att en insats i Göteborgs stad som riktas till lågutbildade flyktingar ger positiva effekter

²⁴ Värden saknas för 37 kommuner. Data från KAS är hämtad från Kolada och avser variabeln "Deltagare i kommunala arbetsmarknadsåtgärder, antal". För 2022 saknas värden för 59 kommuner, därför har värden för 2021 föredragits.

²⁵ Data är hämtad från Arbetsförmedlingen: "Arbetsökande 1996–2023-04 - Riket", kolumn "Arbetslösa i program". <https://arbetsformedlingen.se/statistik/sok-statistik/tidigare-statistik>.

på sysselsättning. Dahlberg m fl (2020) drar slutsatsen att det framför allt är intensiteten i programmet och möjligheten för arbetsgivaren att formulera förväntningar och behov som bidragit till de positiva effekterna. Mörk m fl (2021) studerar effekterna av arbetsmarknadsanställningar i Stockholms stad. Målgruppen är individer som har svag arbetsmarknadsanknytning och individer som mottar ekonomiskt bistånd. Resultaten visar att sannolikheten att både under och efter insatsen ta emot ekonomiskt bistånd minskade hos de som deltog i insatsen. Sannolikheten att vara sysselsatt efter att insatsen avslutats ökade för deltagarna i alla insatser förutom för ”Stockholmsvårdarna”, som hade mindre kvalificerade arbetsuppgifter.

Om den kommunala arbetsmarknadspolitiken är effektiv kommer den även att vara tillväxtfrämjande. När en individ kommer i arbete ökar mängden arbetade timmar totalt sett i ekonomin. En praktikplats eller arbetsmarknadsanställning i kommunal verksamhet, och deltagande i olika typer av utbildningar och stöd, kan leda till att individers produktivitet ökar, vilket främjar tillväxt och leder till ökade inkomster för individen. Vi konstaterade i avsnitt 1.2 att inkomstutjämningen enligt nationalekonomisk teori får den konsekvensen att incitamenten till att ägna sig åt tillväxtfrämjande insatser försvagas. Detta skulle kunna innebära att kommunerna ägnar sig mindre åt verksamheter som potentiellt sett skulle kunna bidra positivt till den nationella tillväxten, exempelvis arbetsmarknadspolitik. Å andra sidan finns trots detta incitament att genom arbetsmarknadspolitik minska kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd. Huruvida kommunernas arbetsmarknadspolitiska åtgärder hade varit mer omfattande eller mer effektiva om utdelningen hade varit dubbel (både minskade kostnader för ekonomiskt bistånd och ökade skatteintäkter) är tyvärr en svårbesvarad fråga, eftersom den likt andra frågeställningar gällande inkomstutjämningsystemets effekter kräver att vi studerar förändringar i systemet, se avsnitt 3 för en mer utförlig redogörelse över utvärderingssvårigheterna.

Trots utmaningarna görs i detta avsnitt ett försök att empiriskt belysa betydelsen av kommunala förutsättningar och behov, och inkomstutjämnings marginal effekter, för kommunernas engagemang på det arbetsmarknadspolitiska området. Det kommunala engagemanget fångas av kommunens kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. I kommande avsnitt 4.2.1 sammanfattas slutsatserna från den empiriska analysen som sedan presenteras i mer detalj i efterkommande avsnitt. I avsnitt 4.2.2. analyseras betydelsen av förutsättningar och behov för kostnaderna för arbetsmarknadspolitiska åtgärder med hjälp av regressionsanalys, och i avsnittet 4.2.3. adderas inkomstutjämnings incitamentseffekter.

4.2.1 Sammanfattning av empiriska resultat

Den övergripande slutsatsen från den empiriska analysen i de två efterföljande avsnitten är att kommunernas engagemang på det arbetsmarknadspolitiska området samvarierar positivt med behoven av ett sådant engagemang i termer av arbetslöshet eller mottagande av ekonomiskt bistånd. Det är alltså de kommuner som har antingen hög arbetslöshet eller stor andel med ekonomiskt bistånd som också har höga kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta gäller även om vi kontrollerar för en mängd kommunvariabler som fångar strukturella förutsättningar, exempelvis befolkningsstorlek, befolkningstäthet, utbildningsnivå och skattekraft. Ett annat robust resultat är att kommuner med högre skattesats uppvisar högre kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta skulle kunna återspegla politiska preferenser för en högre ambitionsnivå i kommunal verksamhet i stort. Variabler som fångar strukturella förutsättningar uppvisar däremot inget

samband med kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder efter kontroll för övriga kommunvariabler.

Även marginaleffekternas roll studeras; ju större marginaleffekt desto större effekt på intäkterna när den egna skattekraften ökar, och desto mer satsningar på arbetsmarknadspolitik förväntar vi oss. Trots inkomstutjämningsystem finns det viss variation i marginaleffekter mellan svenska kommuner. I en regressionsmodell med alla kontrollvariabler inkluderade visar det sig dock att marginaleffekten inte påvisar något samband med kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Marginaleffekten och kommunalskatten är dock så pass starkt korrelerade att det kanske inte finns så mycket meningsfull variation kvar att studera när båda dessa inkluderas i en regression. Dessa resultat ska därför tolkas med stor försiktighet.

Resultaten ger visst stöd för att det är kommuner med större behov av arbetsmarknadsåtgärder som satsar mer resurser på detta område, snarare än att det är marginaleffekten eller goda strukturella förutsättningar som styr. Dessa resultat är i linje med resultaten i Siverbo (2005) där inkomstutjämnings marginaleffekt inte påvisade någon betydelse för satsningar på näringslivsfrämjande åtgärder. I stället var det glesbygd, befolkningsminskning och hög arbetslöshet som var relaterade till mer omfattande satsningar. Resultaten i denna rapport, liksom i Siverbo (2005) tyder på att det är andra faktorer än inkomstutjämningsystemet som påverkar hur kommunerna väljer att satsa inom olika områden som potentiellt sett skulle kunna ge avkastning i form av högre skattekraft. Möjligen skulle detta kunna tyda på att kommuner satsar på tillväxtfrämjande insatser i den mån de behövs, trots de försvagande incitament som inkomstutjämningsen innebär.

Det är viktigt att tillägga att resultaten i kommande avsnitt visar betingade samband och inte kausala samband. De betingade sambanden gäller i sin tur endast i ett system med långtgående utjämning. Hur sambanden hade sett ut utan utjämning går inte att uttala sig om. Dessutom finns det ingen kvalitetsvariabel att inkludera, vilket betyder att det inte är möjligt att utesluta att höga kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder drivs av låg effektivitet. Vidare, om sambandet mellan arbetslöshet/biståndstagande och kostnader drivs av kvantitativa anpassningar i åtgärder som är av låg kvalitet är resultatet mindre anmärkningsvärt. Särskilt i ljuset av den forskning (Mörk m fl 2021; Dahlberg m fl 2020) som visat att intensitet och kvalitet i insatserna är av betydelse.

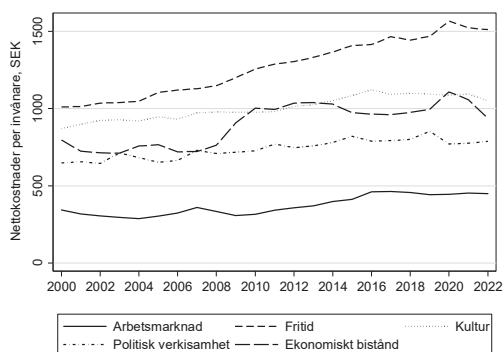
För den som är intresserad av den empiriska analysen i detalj följer nu två avsnitt med deskriptiv analys och regressionsanalyser som ligger till grund för slutsatserna ovan.

4.2.2 Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder

Syftet med detta avsnitt är att undersöka hur kommunernas engagemang på arbetsmarknadspolitiska området utvecklats över tid och vilka kommunala egenskaper som samvarierar med detta engagemang. Kostnadsbegreppet som används är nettokostnader, vilket innebär att kommunala kostnader som är finansierade med intäkter från externa aktörer är borttagna. En arbetsmarknadspolitisk åtgärd som kommunen utför på uppdrag av Arbetsförmedlingen, och som de får ekonomisk kompensation för, inkluderas inte. Nettokostnaderna avser alltså de kostnader som kommunen måste täcka med hjälp av egna skatteintäkter och generella statsbidrag (inklusive utjämning). I kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder inkluderas kostnader och intäkter för kommunens sysselsättningsfrämjande insatser, exempelvis personal på arbetsmarknadsenheter och

kostnader för arbetssökande som deltar i åtgärder eller som fått kommunala anställningar i syfte att motverka arbetslöshet.

Figur 2 Nettokostnader i jämförbara verksamheter, 2000–2022

Anmärkning: Antalet observationer per år varierar mellan 286 och 287 på grund av bortfall. 2018 års priser. Mediankommunernas kostnader. Källa: Kolada, kommunernas räkenskapssammandrag.

För att kunna jämföra kostnadsutvecklingen med andra kommunala verksamheter på liknande kostnadsnivå visas i figur 2 utvecklingen i mediankostnaden för arbetsmarknadsåtgärder tillsammans med mediankostnaderna för fritid, kultur, ekonomiskt bistånd och politisk verksamhet. Av de verksamheter som visas i figuren ligger arbetsmarknadsåtgärder på lägst kostnadsnivå. I termer av förändring är det utvecklingen inom ekonomiskt bistånd som varit svagast mellan 2000 och 2022 (18 procent). Utvecklingen inom övriga verksamheter är: kultur (20 procent), politisk verksamhet (22 procent) och fritid (50 procent). Med en utveckling på 29 procent i mediankostnaden är således arbetsmarknadsområdet det kostnadsområde som utvecklats näst starkast bland de verksamheter som visas i figur 2. Jämförelser med utvecklingen i kommunens kärnverksamheter är svår eftersom det till stor del är demografin som styr kostnadsutvecklingen inom dessa, och kostnadsnivån är dessutom betydligt högre, men för helhetens skull är utvecklingen inom dessa områden som följer: grundskola (26 procent), äldre och funktionshindrade (44 procent) och förskola (118 procent).

Låt oss nu studera skillnader mellan olika kommungrupper med avseende på deras kostnader för arbetsmarknadsåtgärder år 2022. I tabell 2 visas medelvärden för kostnader och även för arbetslöshet och mottagande av ekonomiskt bistånd avseende år 2021²⁶. Från tabellen framgår att de lägsta kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder finns i storstadskommuner på i genomsnitt 348 kr per invånare. Arbetslösheten i åldrarna 16–64 år i storstadskommunerna 7,65 procent, vilket inte är särskilt lågt då tre kommuntyper har en lägre arbetslöshet. Det är dock ovanligt att storstäderna uppmäter en så pass hög (relativ) notering på arbetslösheten. Ätminstone sedan 2010 och till och

²⁶ Anledningen till att 2021 används för övriga variabler är att den kommande regressionsanalysen använder laggade värden för bakgrundsvariablerna, alltså värden från 2021.

med 2018 hade storstadskommunerna den lägsta arbetslösheten; den näst lägsta 2019. Den höga noteringen 2021 kan vara relaterad till de specifika förutsättningar som rådde under pandemin. I övrigt är ungdomsarbetslösheten lägst, andelen med ekonomiskt bistånd lägst och kostnaderna för ekonomiskt bistånd låga i storstadskommunerna. Den kommungruppen med näst lägst kostnader för arbetsmarknadsåtgärder är landsbygdskommuner (MA). I denna kommungrupp är kostnaderna för ekonomiskt bistånd lägst, arbetslösheten i åldrarna 16–64 lägst, ungdomsarbetslösheten låg och andelen individer med ekonomiskt bistånd är också låg.

Den andra sidan av myntet får vi om vi tittar på den kommungrupp med högst kostnader för arbetsmarknadsåtgärder, nämligen landsbygdskommuner (A) på i genomsnitt 675 kr per invånare. Dessa kommuner har en arbetslöshet i åldrarna 16–64 på i genomsnitt 7,74 procent, vilket är den högsta noteringen. Dessutom redovisar de den högsta ungdomsarbetslösheten, den högsta andelen med ekonomiskt bistånd och de högsta kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Sammantaget ger tabell 2 en bild av att det finns ett samband mellan kostnader för arbetsmarknadsåtgärder och behovet av sådana, och enligt detta samband är det kommuner med större behov av arbetsmarknadsåtgärder – via högre arbetslöshet och mer utbrett biståndstagande – också har högre kostnader.

Tabell 2 Arbetsmarknadsåtgärder, arbetslöshet och ekonomiskt bistånd, 2022

Kommungrupp	Nettokostnader Arbetsmarknads- åtgärder	Arbetslöshet 16–64 år %	Arbetslöshet 18–24 år %	Ekonomiskt bistånd 18+ %	Kostnad ek. bistånd kr inv. 0–64 år
Storstadskommuner	348	7,65	5,49	2,08	1397
Täta kommuner (NS)	555	7,71	7,57	2,94	1770
Täta kommuner (A)	574	7,45	7,85	2,70	1636
Landsbygdskommuner (NS)	524	6,71	7,31	2,63	1585
Landsbygdskommuner (A)	675	7,74	8,01	3,22	1962
Landsbygdskommuner (MA)	429	5,89	6,96	2,29	1300

Anmärkning: Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder avser 2022, och resten av variablerna avser 2021. Antalet kommuner är 287 p g a saknade värden och borttagande av Gotland. Antalet kommer per grupp är (ovanifrån och ned): 26, 87, 29, 78, 52 och 15. Löpande priser. Tillväxtnalys kommuntypindelning från 2021.

Källa: Kolada, kommunernas räkenskapsammandrag

För att ta reda på mer om sambandet mellan kommuners egenskaper och behov å ena sidan, och kostnader för arbetsmarknadsåtgärder å andra sidan, presenteras i tabell 3 ett antal enkla regressioner där kostnader för arbetsmarknadsåtgärder är utfallsvariabeln. Variablerna som anges i första kolumnen används som beskrivande variabler i åtta separata regressioner. Om vi har en modell i åtanke där behov eller förutsättningar styr över kostnaderna, vore det rimligt att mäta de beskrivande variablerna innan kostnaderna. Därför mäts kostnaderna 2022, medan övriga variabler mäts 2021.

Resultaten från tabell 3 återspeglar vad som tidigare visades i tabell 2, nämligen att storstadskommuner har lägre kostnader för arbetsmarknadsåtgärder. Resultaten visar vidare att en högre andel med eftergymnasial utbildning och en högre skattekraft är associerade med lägre kostnader. En högre skattesats, en högre andel arbetslösa i åldrarna 16–64 år och en högre andel med ekonomiskt bistånd är associerade med högre kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Alla dessa koefficienter är statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån²⁷. Störst förklaringsgrad (R^2) i förhållande till variationen i kostnader har andelen med ekonomiskt bistånd (18,4 procent).

²⁷ Att ett resultat är *statistiskt signifikant* betyder att resultatet inte kan förklaras av slumpen.

Koefficienten på denna variabel tolkas på följande sätt: en ökning i andelen med ekonomiskt bistånd med 1 procentenhet är associerad med en ökning i kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder med 119 kronor per invånare. I tabellen ses även ett positivt samband med befolkningsstorlek och negativt samband med befolkningstäthet, men dessa variabler är inte statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån likt övriga variabler.

Tabell 3 Enkla samband med kostnader för arbetsmarknadsåtgärder, 2022

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Befolkning, 1000-tal	0,03							
Befolkningstäthet		-0,06*						
Storstadskommun			-217**					
Eftergymnasial utbildning, %				-11,5**				
Skattekraft kr/inv 1000-tal					-4,39**			
Kommunal skattesats %						83,3**		
Arbetslösa 16–64 år, %							57,3**	
Ekonomisk bistånd 18+ år, %								119**
Konstant	544	555	564	891	1460	-1258	126	216
Observationer	287	287	287	287	287	287	287	287
R ²	0,000	0,015	0,039	0,104	0,153	0,103	0,174	0,184

Anmärkning: Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder avser 2022, och resten av variablerna avser 2021. Utfallsvariabeln är nettokostnader för arbetsmarknadsåtgärder. Antalet kommuner är 287 p g a saknade värden och borttagande av Gotland, som också är en region. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.

Källa: Kolada, kommunernas räkenskapsammandrag, SCB:s statistikdatabas.

Hur ska vi kunna bedöma storlekarna på koefficienterna i tabell 3? Ett vanligt sätt att bedöma koefficientstorlekar är att använda sig av standardavvikelser.²⁸ En ökning i andelen med ekonomiskt bistånd med en standardavvikelse (1,14 procentenheter) ger en ökning i kostnader med 136 kr per invånare, vilket motsvarar 43 procent av en standardavvikelse i kostnader, se tabell A1 i Appendix. Givet koefficienten på arbetslösa 16–64 år är en ökning med en standardavvikelse i arbetslösheten i dessa åldrar associerad med en ökning i kostnader med 132 kr per invånare, vilket motsvarar 42 procent av en standardavvikelse i kostnader.²⁹

Sambanden i tabell 3 tyder på att arbetslöshet och andelen med ekonomiskt bistånd spelar roll för kostnader för arbetsmarknadspolitiska åtgärder, men dessa samband kan vara uppkomna som en följd av samband med utelämnade bakomliggande variabler. Exempelvis kan det vara kommunens utbildningsnivå eller dess demografiska struktur som påverkar både kostnader och arbetsmarknadsförhållanden. För att ta reda på om sambanden mellan kommunens behov och kostnader är robusta inkluderas således en mängd variabler i samma regression. Variablerna är utvalda för att efterlikna regressionsanalysen i Vikman och Westerberg (2017) – som där genomfördes för åren 2002, 2006, 2010 och 2015.³⁰ Trots de många variablerna kan koefficienterna

²⁸ Standardavvikelsen är (grovt förklarad) den genomsnittliga avvikelser från medelvärdet.

²⁹ Huruvida en koefficient är stor eller inte bör egentligen bedömas utifrån tidigare litteratur. Om det inte finns någon etablerad litteratur att jämföra med kan följande tumregler användas: 0–20 procent (ingen effekt), 20–50 procent (liten effekt), 50–80 procent (måttlig effekt), 80–100 procent (stor effekt), se Cohen (1969).

³⁰ Variabeln "Storstadskommun" inkluderar i Vikman och Westerberg (2017) endast de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Jag har dock valt att inkludera de 26 kommuner som ingår i definitionen av kommungruppen storstadskommuner som används i denna rapport. Det blir inga större skillnader i resultaten om i stället endast de tre storstäderna inkluderas. Vikman och Westerberg (2017) studerar också skillnader i antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program enligt data från KAS, men skippas här på grund av det stora antalet saknade

inte tolkas som orsakssamband eftersom det kan finnas fler observerade eller icke-observerade variabler som inte inkluderas i regressionen men som också påverkar kostnaderna. Vi är dock mer benägna att dra slutsatser om arbetslöshetens och biståndstagandets betydelse om sambanden består efter de befintliga variablerna inkluderats.

Tabell 4 Betingade samband med kostnader för arbetsmarknadsåtgärder, 2022

	(1)	(2)	(3)	(4)
Befolkning, 1000-tal	0,268*	0,234	0,227	0,212
Befolkningstäthet	0,019	0,020	0,021	0,010
Storstadskommun	-90,14	-96,48	-88,41	-96,45
Befolkningsförändring (5 år)	1,521	1,426	2,945	2,708
Ålder 20–34 år, %	15,82*	15,38*	15,21*	14,84
Ålder 35–49 år, %	-9,537	-6,834	-7,442	-11,35
Ålder 50–64 år, %	61,04*	69,90*	67,77*	58,90*
Utrikesfödd, %	3,596	11,39**	6,137	7,345
Gymnasial utbildning, %	-17,73*	-15,30	-14,24	-15,47
Eftergymnasial utbildning, %	-8,237	-4,894	-5,134	-4,706
Utbildning saknas	-20,08	-34,66	-23,43	-13,69
Skattekraft kr/inv 1000-tal	-1,263	-1,957*	-1,373	-1,288
Kommunal skattesats %	68,74**	62,82**	65,77**	59,53**
Ohälsotal, dagar	0,288	0,547	-0,014	0,086
Arbetslösa 16–64 år, %	37,36**	--	23,55	4,004
Arbetslösa 18–24 år, %	--	--	--	22,11
Ekonomisk bistånd 18+ år, %	--	59,95**	39,29	-3,640
Kostnad ek. bistånd kr/inv 0–64 år	--	--	--	0,076
Konstant	-1130	-1273	-1497	-1158
Observationer	287	287	287	287
Justerat R ²	0,275	0,276	0,281	0,287

Anmärkning: Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder avser 2022, och resten av variablerna avser 2021. Antalet kommuner är 287 p g a saknade värden och borttagande av Gotland, som också är en region. Utfallsvariabeln är nettokostnader för arbetsmarknadsåtgärder enligt räkenskapsammandraget. Robusta standardfel. Resultaten ändras inte substantiellt om befolkning och befolkningstäthet ersätts med logversioner. *p<0,1, **p<0,01.

Källa: Kolada, Kommunernas räkenskapsammandrag, SCB:s statistikdatabas, Folkhälsomyndigheten.

I Vikman och Westerberg (2017) presenteras endast resultaten då alla variabler inkluderas, se kolumn 4 i tabell 4. Liksom Vikman och Westerberg (2017) finner jag då att varken arbetslöshet, andelen individer med ekonomiskt bistånd eller kostnaderna för ekonomiskt bistånd uppvisar något statistiskt säkerställt samband med kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder.³¹ Tolkningen av koefficienterna blir dock mer begränsad när flera variabler som på olika sätt speglar behovet av arbetsmarknadsåtgärder inkluderas i samma regression.

värden för 2022 (59 kommuner). Kostnadsåtgärden är bredare och fångar upp fler aktiviteter än variabeln som mäter antalet deltagare.

³¹ V&W finner visserligen vissa statistiskt signifikanta resultat under 2002 och 2005 som går i förväntad riktning, under 2005 har exempelvis både arbetslöshet 16–64 år och andelen individer med ekonomiskt bistånd statistiskt säkerställda positiva samband med kostnader för arbetsmarknadsåtgärder, men dessa samband försvinner för åren 2010 och 2015, se tabell 1 i V&W.

Tolkningen av koefficienten ”Kostnad ek. bistånd kr/inv 0–64 år” i kolumn 4 är exempelvis: sambandet mellan kostnader för arbetsmarknadsåtgärder och kostnader för ekonomiskt bistånd givet nivån på arbetslöshet, ungdomsarbetslöshet och andelen individer som har ekonomiskt bistånd. Den variation som återstår är exempelvis den variation som uppstår till följd av att kommuner har olika kostsam administration av ekonomiskt bistånd eller olika ambitionsnivåer i fråga om vilka tillfälliga utgifter hushållen kan söka bistånd för. Detta kan vara ett intressant samband, men det säger inte så mycket om betydelsen av situationen på arbetsmarknaden och den sociala situationen i stort.

Omvänt är tolkningen av koefficienten ”Arbetslösa 16–64 år, %” i kolumn 4: sambandet mellan kostnader för arbetsmarknadsåtgärder och arbetslöshet givet nivån på ungdomsarbetslösheten, användandet av ekonomiskt bistånd och kostnaderna för dessa. Kvarstår gör då exempelvis variationen i arbetslöshet som uppkommer som ett resultat av konjunkturvariationer, då individer inte varit arbetslösa tillräckligt länge för att ansöka om ekonomiskt bistånd, eller arbetslöshet som består av individer som inte söker ekonomiskt bistånd utan i stället förlitar sig på försörjning från släkt och vänner. Även denna variation kan vara intressant, men den fångar endast upp en liten del av det övergripande kommunala behovet av arbetsmarknadsåtgärder.

Utöver den fullständiga regressionsmodellen i kolumn 4 presenteras därför i kolumn 1 och 2 regressioner där *antingen* arbetslöshet 16–64 år *eller* andelen med ekonomiskt bistånd inkluderas. I kolumn 3 inkluderas båda variabler. Tolkningen av koefficienterna i framför allt kolumn 1 och 2, men också till viss del kolumn 3, är intressanta för våra deskriptiva syften eftersom dessa koefficienter fångar tillståndet på arbetsmarknaden och behovet av ekonomiskt bistånd i stort från två olika håll.

I kolumn 1 framgår att den positiva koefficienten på arbetslöshet 16–64 år är statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Storleken är mindre än i tabell 3 och motsvarar en ökning med 27 procent av en standardavvikelse i kostnaderna. I kolumn 2 är andelen med ekonomiskt bistånd statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Storleken motsvarar 22 procent av en standardavvikelse i kostnaderna. I kolumn 3 inkluderas både andelen arbetslösa 16–64 år och andelen med ekonomiskt bistånd. Koefficienten på arbetslösheten fångar arbetslöshet som kan tänkas vara mer kortvarig och konjunkturberoende, eller arbetslösa som väljer att förlita sig på andra försörjningskällor än ekonomiskt bistånd. Koefficienten på andelen med ekonomiskt bistånd fångar biståndstagande där arbetslöshet inte utgör försörjningshinder, vilket är fallet för de som har missbruksproblem eller andra psykiska åkommor som försvårar arbetsmarknadsetablering³². Koefficienterna är fortsatt positiva men mindre i storlek, och ej heller statistiskt signifikanta på 10-procentsnivån.³³

Koefficienterna på kommunskattesatsen är statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån i alla kolumner. Den positiva koefficienten kan återspegla de politiska preferenser för en högre ambitionsnivå i kommunal verksamhet i stort som kan finnas i högskattekommuner eftersom andra kommunspecifika variabler fångar demografiska och arbetsmarknadsmässiga behov. En annan möjlighet som inte kan uteslutas är att en hög kommunalskattesats leder till minskad förvärvsgrad, vilken ger ett större behov av arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

³² Enligt Vikman och Westerberg (2017) är de 50 procent av biståndstagarna som har arbetslöshet som försörjningshinder i mediankommunen.

³³ Koefficienterna är ”nästan” signifikanta på 10-procentsnivån då p-värdena (0,115 och 0,111) ligger precis över 0,1.

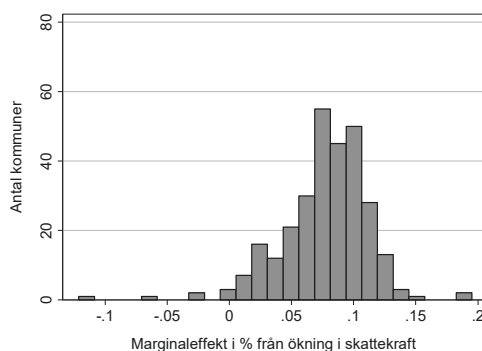
4.2.3 Inkomstutjämnings incitamentseffekter

Inkomstutjämningsystemet dämpar kraftigt effekterna från en ökning i den egna skattekraften. För en handfull kommuner är margineffekten till och med negativ. Margineffekten för bidragskommuner kan uttryckas som följer (i absoluta tal):

$$\frac{\partial R}{\partial s_k} = t_k - 0,95\bar{t} \quad (7)$$

Där R är totala intäkter per invånare (egna skatteintäkter och intäkter från inkomstutjämnings), s_k är den egna skattekraften, t_k är den kommunala skattesatsen och \bar{t} är den normerade skattesatsen. Margineffekten blir negativ om $t_k < 0,95\bar{t}$. Enligt utjämnings för 2022 var det sex kommuner som hade negativa margineffekter; deras totala intäkter minskade alltså som en följd av en ökning i den egna skattekraften. Den övergripande innebörden av den långtgående utjämnings är dock framför allt att margineffekterna är låga i hela kommunsektorn.

Figur 3 Fördelning av margineffekter i procent, 2022

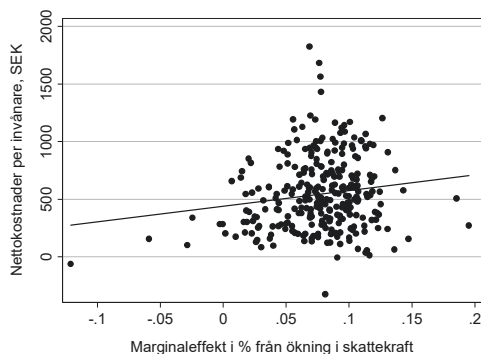

Anmärkning: Margineffekten i procent. 290 kommuner.
Källa: SCB, utjämnings utfall och egna beräkningar.

Fördelningen av margineffekter i hela kommunsektorn för 2022 visas i figur 3. Figuren visar att den lägsta margineffekten är -0,12 procent medan den högsta margineffekten är 0,20 procent. Mediankommunen möter en margineffekt på 0,08 procent, vilket betyder att en ökning i den egna skattekraften med 1 procent ökar intäkterna med 0,08 procent. Om det inte hade funnits någon inkomstutjämnings hade intäkterna ökat med 1 procent. Oavsett om margineffekten är strikt negativ eller ej är den alltså betydligt mindre än den hade varit utan inkomstutjämnings.

En central fråga är hur dessa låga (eller ibland negativa margineffekter) påverkar kommunernas incitament att engagera sig i tillväxtfrämjande aktiviteter. I figur 4 visas därför sambandet mellan margineffekten och kostnader för arbetsmarknadsåtgärder. Prickarna visar enskilda observationer och linjen visar det estimerade linjära sambandet, som är positivt. Ett positivt samband betyder att ju högre margineffekt desto högre är kostnaderna för arbetsmarknadsåtgärder. Detta samband är det förväntade eftersom kommuner som får högre avkastning för sina tillväxtfrämjande åtgärder i termer av ökade skatteintäkter också är de som satsar mer på sådana åtgärder.

Figur 4 Arbetsmarknadsåtgärder och marginaleffekt, 2022

Anm: Marginaleffekten i procent. 290 kommuner.

Källa: Kolada, SCB, utjämnings utfall och egna beräkningar.

Sambandet i ovanstående figur kan dock återspegla samband mellan bakomliggande variabler. En bakomliggande variabel i detta fall är kommunens skattesats, då denna samvarierar med både marginaleffekten och kostnadsnivån. Att kommunens skattesats samvarierar positivt med kostnader visades i tabell 4. Förklaringen bakom sambandet kan vara att kommuner med högre skattesats har preferenser för en högre ambitionsnivå i kommunal service generellt. Samtidigt innebär en högre skattesats också en större marginaleffekt i enlighet med ekvation (7).

I tabell 5 visas i kolumn 1 en enkel regression där den positiva koefficienten på marginaleffekten är statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. När skattesatsen läggs till i regressionen i kolumn 2 ser vi att koefficienten på marginaleffekten blir negativ och den statistiska signifikansen försvinner. I kolumn 3, när vi inkluderar alla variabler, ser vi att koefficienten på marginaleffekten är mindre negativ och fortsatt statistiskt icke-signifikant. Resultaten från kolumn 2 och 3 tyder på att sambandet mellan marginaleffekten och kostnader i kolumn 1 återspeglade skattesatsens betydelse för marginaleffektens storlek, snarare än att marginaleffektens incitamentseffekter i sig skulle ha betydelse för kostnadsnivån. Samtidigt bör man ha i åtanke att marginaleffekten och kommunalskatten är så pass starkt korrelerade att det kanske inte finns så mycket meningsfull variation kvar att studera. Resultaten i detta avsnitt ska därför tolkas med stor försiktighet.

Tabell 5 Marginal-effektens betydelse för arbetsmarknadsåtgärder, 2022

	(1)	(2)	(3)
Marginal-effekt	1352**	-835,3	-156,9
Befolkning, 1000-tal	--	--	0,209
Befolkningstäthet	--	--	0,012
Storstadskommun	--	--	-97,91
Befolkningsförändring (5 år)	--	--	2,662
Ålder 20–34 år, %	--	--	14,98
Ålder 35–49 år, %	--	--	-11,45
Ålder 50–64 år, %	--	--	59,05*
Utrikesfödd, %	--	--	7,329
Gymnasial utbildning, %	--	--	-16,18
Eftergymnasial utbildning, %	--	--	-5,306
Utbildning saknas	--	--	-14,54
Skattekraft kr/inv 1000-tal	--	--	-1,170
Kommunal skattesats %	--	98,42**	63,92*
Ohälsotal, dagar	--	--	0,000
Arbetslösa 16–64 år, %	--	--	3,587
Arbetslösa 18–24 år, %	--	--	22,163
Ekonomisk bistånd 18+ år, %	--	--	-3,389
Kostnad ek. bistånd kr/inv 0–64 år	--	--	0,076
Konstant	440,6	-1521	-1210
Observationer	287	287	287
(Justerat) R ²	0,02	0,102	0,284

Anm: Kostnader för arbetsmarknadsåtgärder avser 2022, och resten av variablerna avser 2021. Antalet kommuner är 287 p g a saknade värden och borttagande av Gotland, som också är en region. Utfallsvariabeln är nettokostnader för arbetsmarknadsåtgärder enligt räkenskapsammandraget. Robusta standardfel. Resultaten ändras inte substantiellt om befolkning och befolkningstäthet ersätts med logversioner. *p<0,1, **p<0,01.

Källa: Kolada, Kommunernas räkenskapsammandrag, SCB:s statistikdatabas, Folkhälsomyndigheten.

5 Skattekraftens samvariation

I detta avsnitt analyseras skattekraftens samvariation med andra kommunvariabler i nivå och förändring på kommunnivå. Syftet är att tillhandahålla ett underlag för att diskutera vilka möjligheter kommunerna har att påverka skattekraften, och därmed om stärkta incitament att påverka skattekraften kan ge effekter. Denna rapport instämmer i huvudsak med analysen i Johansson och Klaesson (2010), att tillväxtens bestämningsfaktorer framträder som tydligast när vi anlägger ett regionalt perspektiv. I den empiriska analys som följer används trots detta kommunen som observationsenhet eftersom det är kommunens skattekraft som är föremål för utjämning. I regressionerna inkluderas variabler som fångar näringslivsstruktur, utbildningsnivå, demografi och övriga variabler (ex befolkningsstorlek och befolkningstäthet).

Det går inte att på basis av den empiriska analysen i detta avsnitt dra slutsatser om inkomstutjämnings kausala effekter. Regressionerna kan dock utgöra ett stöd för att diskutera vilka faktorer som bestämmer skattekraften på kommunal nivå, och därmed även för att bedöma om det finns möjligheter att minskad utjämning skulle kunna leda till ökad lokal och nationell tillväxt. I strikt mening är regressionerna dock endast informativa om vad som samvarierar med skattekraften i ett system med långtgående inkomstutjämning, inte i ett system utan inkomstutjämning.

5.1 Sammanfattning av empiriska resultat

Av regressionerna i kommande avsnitt framkommer att kommuner skiljer sig åt i termer av näringslivsstruktur och utbildningsgrad, och att dessa skillnader samvarierar med skillnader i nivån på skattekraften. Det är framför allt andelarna förvärvsarbetande i de konstruerade näringskategorierna "finans", "kultur" och "tillverkning" som är positivt korrelerade med skattekraften. Även andelen med eftergymnasial utbildning och andelen förvärvsarbetande är positivt korrelerade med skattekraften. Följaktligen visar resultaten från regressionerna att ju högre andelar förvärvsarbetande inom "finans", "kultur" och "tillverkning" desto högre skattekraft, och desto högre andel med eftergymnasial utbildning, och som förvärvsarbetar överhuvudtaget, desto högre skattekraft. Den demografiska sammansättningen förklarar en lägre andel av variationen i skattekraft än näringslivsstruktur och utbildningsgrad.

Gällande förändringar i skattekraften över en tioårsperiod uppvisar återigen näringskategorierna "finans", "kultur" och "tillverkning" positiv samvariation med skattekraften; således, ju större ökning i andelen förvärvsarbetande i dessa tre kategorier, desto större ökning i skattekraften. Även förändringen i andelen med eftergymnasial utbildning är positivt korrelerad med skattekraften över en tioårsperiod. Resultaten för de demografiska variablerna var mer svårtolkade i nivåregressionen på grund av samlokaliseringseffekter, men i förändringsregressionen framgår det tydligare hur en försämrad demografisk struktur (utifrån ett arbetskraftsperspektiv) samvarierar negativt med skattekraften. Resultaten av förändringsregressionen visar även att en ökning i andelen utrikesfödda samvarierar negativt med skattekraften, och att en ökning i befolkningstäthet samvarierar positivt. Koefficienten på förvärvsgraden är positiv även i förändringar, men den statistiska signifikansen är svagare än den var i nivåregressionen.

Frågan är vad dessa resultat säger oss gällande kommunernas möjligheter att påverka den egna skattekraften. Kommunerna skiljer sig uppenbarligen åt i termer av näringslivsstruktur och utbildningsnivå; i vissa kommuner är exempelvis andelen i nattbefolkningen som arbetar inom

”finans” eller ”tillverkning” hög, och andelen med eftergymnasial utbildning hög, vilket enligt resultaten torde innebära en högre skattekraftsnivå. Anledningen till att branscher och individer med högre utbildningsnivå samlokaliseras sig kan vara att det finns agglomerationsfördelar, dvs fördelar som kommer från att företag och arbetstagare inom samma bransch är geografiskt samlade. Dessa fördelar kan bestå av minskade transportkostnader, ökad konkurrens bland leverantörer och specialisering. Agglomerationsfördelar finns i både tillverkningsindustrin och i den kunskapsintensiva servicesektorn. För individer som jobbar i serviceyrken med höga utbildningskrav är det exempelvis viktigt att stärka sitt humankapital genom att ha tillgång till andra högt utbildade individer. Samlokalisering av individer med kunskapsintensiva yrken har också positiva överspillningseffekter då idéer och innovationer lättare kan uppkomma och spridas (Glaser 2010; Glaser och Maré 2001).

Branschstrukturer förändras i ett medelfristigt eller långsiktigt perspektiv. Påverkan på lokal nivå kan visserligen vara omfattande, men oftast har förändringarna sitt ursprung i strukturomvändningar, som i sin tur drivs av teknikutveckling och en ökad internationell handel; samhällstrender som till stor del ligger utanför kommunens kontroll. Eliasson m fl (2021) konstaterar exempelvis att den största sysselsättningsstillväxten under de senaste par decennierna skett i den s k *exponerade* tjänstesektorn, den delen av tjänstesektorn som är exportorienterad. Sektorn består av konsultverksamheter inom exempelvis data och teknik, vilka kräver en hög utbildningsnivå. Den exponerade tjänstesektorn är koncentrerad till stora regioner där en stor andel högt utbildade bor.

Även om de globala trenderna är svåra att styra över, har det kommunala beslutsfattandet givetvis betydelse. Enligt diskussionen i avsnitt 4.1.1 kan kommunens näringslivspolitik syfta till att hantera effekterna av den globala strukturomvändningen och anpassa de lokala verksamheterna därefter (Hermelin och Persson 2021). Ett aktuellt exempel som kan illustrera kommunernas roll är de gröna industrisatsningarna i Norrland, där en handfull kommuner blivit centralpunkter för Sveriges bidrag till klimatomställningen. Dessa kommuners kapacitet att hantera befolkningstillväxt kan vara avgörande för att säkra arbetskraft till dessa industrier. På mer övergripande nivå kan kommuner också försöka öka förvärvsgraden med hjälp av kommunal arbetsmarknadspolitik. Förvärvsgraden varierar positivt med skattekraften även då andra kommunvariabler kontrollerats för, framför allt i nivåregressionen. Om kommunens arbetsmarknadspolitik bidrar till att förbättra matchningen eller skifta förväntningar hos både arbetsgivare och arbetstagarens så att en matchning kan ske, skulle detta kunna ge utdelning på den enskilda kommunens skattekraft och produktion på ett omedelbart sätt, åtminstone i jämförelse med andra åtgärder för ökad tillväxt. Många övriga kommunala åtgärder för ökad tillväxt som är av nationell betydelse, exempelvis satsningar på grundutbildning, ger inte omedelbar eller exklusiv utdelning för den enskilda kommunen, utan är komplementära mellan kommuner, vilket vi har diskuterat i avsnitt 4.1. Att kommunernas verksamheter är av stor vikt för den nationella tillväxten är en insikt som kvarstår. Däremot kan kommuner ha svårt att styra över skattekraftstillväxten inom gränserna för den egna kommunen. Att exempelvis börja konkurrera med storstäderna om särpositionen som nationellt finans- eller myndighetscentra är knappast rimligt. Stora delar av skillnaderna i kommunernas skattekraft drivs trots allt av den särskilda näringsstruktur som finns i storstäderna och vilka som bor i deras kranskommuner.

5.2 Data och beskrivning

I detta avsnitt presenteras den data som i avsnitt 5.3 och 5.4 används för att analysera skattekraftens samvariation med ett antal kommunvariabler. Avsnittet inleds med en presentation av variabeldefinitioner och fortsätter med en variabelbeskrivning. Eftersom analysen berör skattekraftens samvariation både i nivå och förändring presenteras beskrivningar av variablerna i både nivå och förändring.

5.2.1 Variabeldefinitioner och specifikationer

Värdet på skattekraften som används är skattekraften uppmätt två år framåt. Anledningen är att skattekraftsuppgifterna för år t baseras på taxerade uppgifter för år t-2. Med förflyttningen av data i tiden kommer skattekraftsdata att bättre motsvara den period då inkomsterna tjänades in.

I regressionerna över skattekraftens samvariation inkluderas variablerna först gruppvis och slutligen inkluderas alla i en fullständig modell. De fyra variabelgrupperna är som följer:

- **Näringslivsstruktur:** andelen i nattbefolkningen som förvärvsarbetar i olika näringar.
- **Utbildning:** andelen i nattbefolkningen med olika utbildningsnivåer.
- **Demografi:** andelen i nattbefolkningen i olika åldrar.
- **Övriga variabler:** andelen utrikesfödda, befolkningsstorlek och -täthet och förvärvsgrad

Tabell 6 Variabeldefinitioner för näringslivsstruktur

VARIABEL	AVDELNINGAR I SNI2007
Jordbruk	Jordbruk, skogsbruk och fiske (A)
Tillverkning	Utvinning av mineral (B); Tillverkning (C); Försörjning av el, gas, värme och kyla (D); Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering (E); Transport och magasinering (H)
Handel	Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar (G); Hotell- och restaurangverksamhet (I)
Finans	Finans- och försäkringsverksamhet (K); Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (M); Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster (N)
Bygg	Byggverksamhet (F); Fastighetsverksamhet (L)
Välfärd	Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring (O); Utbildning (P); Vård och omsorg; sociala tjänster (Q)
Kultur	Informations- och kommunikationsverksamhet (J); Kultur, nöje och fritid (R) Annan serviceverksamhet (S); Förvärvsarbete i hushåll (T); Verksamhet vid internationella organisationer (U)

Källa: Statistiska centralbyråns (SCB:s) statistikdatabas, RAMS.

Anmärkning: Anger antalet förvärvsarbetande i nattbefolkningen i åldrarna över 16 år. Följande avdelningar har varit sammanslagna redan vid nedladdning av data: B+C, D+E, M+N och R+S+T+U.

I tabell 6 visas hur de sju variabler som fångar **näringslivsstruktur** konstruerats genom att andelen förvärvsarbetande (16+ år) inom olika näringar slagits ihop. Sammanslagningarna har gjorts för att minska antalet variabler och förenkla analysen. Det finns ingen självklar kategorisering, och inte heller några självklara rubriker till de skapade kategorierna. I valet av rubriker har korthet och

koncishet prioriterats. Läsaren rekommenderas att återgå till tabell 6 när regressionerna presenteras för att påminna sig om vad som ingår i respektive kategori³⁴.

Variablerna för **utbildningsnivå** anger den högsta utbildningen som individen påbörjat eller avslutat. I kategorin ”grundskola” ingår således individer som har en kortare grundskoleutbildning än nio år, och även individer som fullgjort sin grundskoleutbildning på antingen nio eller tio år men som inte påbörjat gymnasiestudier. I kategorin ”gymnasieutbildning” ingår följaktligen individer som har påbörjad och avslutad gymnasieutbildning som sin högsta utbildning, och samma gäller för ”eftergymnasial utbildning”, som även inkluderar forskarutbildade. Andelen som saknar uppgift om utbildning är högre bland utrikesfödda än bland inrikes födda. En bortfallsanalys har visat att omkring hälften av de utrikesfödda med ”uppgift saknas” har eftergymnasial utbildning (SCB 2021). Variablerna för **demografi** anger andelen i nattbefolkningen i följande åldrar: 0–6 år, 7–19 år, 20–64 år, 65–79 år, över 80 år. Variablerna i gruppen **övriga variabler** definieras enligt följande: andelen i nattbefolkningen som är utrikesfödda, total befolkning i 1000-tal, befolkningstäthet (invånare per km²) och förvärvsgrad: andelen förvärvsarbetande i nattbefolkningen (16+ år).

De ovanstående variablernas samvariation med skattekraften analyseras med två empiriska specifikationer; en i nivå och en i förändring. Nedan anges specifikationen i nivå,

$$s_{it} = \alpha_t + \beta_1 N_{it} + \beta_2 U_{it} + \beta_3 D_{it} + \beta_3 O_{it} + \varepsilon_{it} \quad (8)$$

I nivåregressionen är $t = 2018$; alltså estimeras nivåregressionen endast för år 2018. I specifikationen representerar s_{it} skattekraften i kommun i år 2018, N_{it} inkluderar de sju näringslivsstrukturvariablerna i kommun i år 2018, U inkluderar utbildningsvariablerna, D inkluderar de demografiska variablerna och O de övriga variablerna.

Specifikationen i förändring estimeras över tre olika tidslängder: 1 år, 5 år och 10 år,

$$\Delta s_{it} = \Delta \alpha_t + \beta_1 \Delta N_{it} + \beta_2 \Delta U_{it} + \beta_3 \Delta D_{it} + \beta_3 \Delta O_{it} + \Delta v_{it} \quad (9)$$

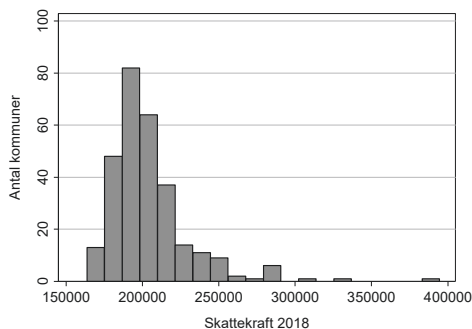
Specifikationen kommer att variera på så sätt att $\Delta s_{it} = s_{it} - s_{it-10}$, alternativt $\Delta s_{it} = s_{it} - s_{it-5}$ och slutligen $\Delta s_{it} = s_{it} - s_{it-1}$, där $t = 2018$ i samtliga tre fall. Med andra ord kommer specifikation (9) att estimeras tre gånger, en gång för förändringar mellan 2018 och 2008, en gång för förändringar mellan 2018 och 2012 och en gång mellan 2018 och 2017. Anledningen till att denna tioårsperiod analyseras är att metoden och datakällan gällande förvärvsgrad enligt RAMS är densamma. Från 2019 används i stället månadsvisa arbetsgivardeklarationer (AGI) som datakälla. För att undvika brott i definitioner begränsas analysen till perioden som föregår denna förändring.

³⁴ Innehållet i avdelningarna på en mer finfördelad nivå finns här: <https://sni2007.scb.se/>. I exempelvis kategorin ”kultur” ingår avdelningarna R+T+S+U (som inte går att dela upp i den data jag har tillgång till), och även kategorin J: ”informations och kommunikationsverksamhet”. I kategori J ingår huvudgrupperna ”Förlagsverksamhet”, ”Film, video- och TV-verksamhet...”, ”Planering och sändning av program” såväl som ”Telekommunikation”, ”Dataprogrammering, datakonsultverksamhet...” och ”Informationstjänster”. Kategorin har fått rubriken ”kultur”, men att hitta en gemensam och helt rättvisande rubrik är givetvis inte en enkel uppgift.

5.2.2 Beskrivning

I detta avsnitt redovisas beskrivande statistik över utfallsvariabeln skattekraft och över de beskrivande variablerna i nivå och förändring (över en tioårsperiod). I figur 5 visas fördelningen över skattekraften i nivå år 2018. Fördelningen i skattekraft är, likt de flesta inkomstfördelningar, skev åt höger. Den högsta noteringen är 394 680 kr per invånare och den lägsta noteringen är 163 741 kronor per invånare. Den högsta skattekraften är mer än dubbelt så hög som den lägsta skattekraften. De fem kommuner med lägst skattekraft är Årjäng, Högsby, Eda, Lessebo och Filipstad. Tre av dessa kommuner är belägna i Värmlands län, och de andra två är belägna i Kronobergs respektive Kalmar län. De fem kommuner med högst skattekraft är Danderyd, Lidingö, Täby, Ekerö och Nacka, alla belägna i Stockholms län.

Figur 5 Skattekraft i nivå 2018

Anmärkning: Löpande priser. 290 kommuner.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

Beskrivande statistik över alla variabler (i nivå) som inkluderas i regressionerna visas i tabell 7. I tabellen framgår att spridningen i näringslivsstruktur är stor mellan kommuner. Ett sätt att mäta spridning är att mäta den s k variationsbredden, vilken beräknas som skillnaden mellan det högsta och minsta värdet. Enligt detta mått är spridningen (bland näringslivsstrukturvariablerna) som störst i andelen som förvärvsarbetar inom tillverkning; ett högsta värde på 49,8 procent och ett minsta värde på 7,2 procent ger en variationsbredd på 42,6 procentenheter.

Med variationsbredden som mått på spridning får enstaka extrema värden stor vikt eftersom endast information om två observationer används. Ett annat mått på spridning, som använder information om alla observationer, och som även tar hänsyn till att medelvärdena varierar, är den s k variationskoefficienten. Detta mått beräknas som standardavvikelsen delat med det absoluta värdet på medelvärdet. Enligt variationskoefficienten är spridningen som störst i andelen som förvärvsarbetar inom jordbruk, där den mäter 0,68. Andra näringar som uppvisar stor variation är finans och kultur, där variationskoefficienterna mäter 0,40 respektive 0,39. Spridningen är som lägst

i kategorin välfärd, där variationskoefficienten är 0,13. Att spridningen i denna kategori är låg är väntat givet att kategorin inkluderar verksamheter som måste tillhandahållas av alla kommuner.

Tabell 7 Beskrivande statistik i nivå 2018

VARIABEL	MEDEL- VÄRDE	STANDARD- AVVIKELSE	VARIATIONS- KOEFFICIENT	MIN	MAX
Skattekraft	204 684	26 861	0,13	163 741	394 680
Jordbruk	3,8	2,6	0,68	0,1	11,3
Tillverkning	21,4	7,5	0,35	7,2	49,8
Handel	13,8	3,4	0,25	7,7	37,0
Finans	10,2	4,1	0,40	4,4	31,9
Bygg	10,2	2,3	0,23	5,5	17,7
Välfärd	33,1	4,3	0,13	20,1	48,3
Kultur	6,1	2,4	0,39	2,6	17,2
Grundskola	19,7	3,6	0,18	9,4	29,4
Gymnasieutbildning	49,3	6,2	0,13	23,2	61,1
Eftergymnasial utbildning	28,5	8,6	0,30	17,0	63,0
Utbildning saknas	2,4	0,84	0,35	1,2	7,1
Andel 0–6 år	7,9	1,0	0,13	4,9	11,6
Andel 7–19 år	15,0	1,7	0,11	10,0	20,6
Andel 20–64 år	53,5	2,8	0,05	45,7	65,9
Andel 65–79 år	17,5	3,1	0,18	9,8	26,0
Andel över 80 år	6,1	1,4	0,22	2,6	10,1
Andel utrikesfödda	15,4	6,3	0,41	6,5	42,1
Befolkning 1000-tal	35,3	73,3	2,08	2,5	962,2
Befolkningstäthet	156,1	568,3	3,64	0,2	5818,6
Förvärvsgrad	66,8	3,8	0,06	54,4	75,3
Observationer	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

Tabell 7 visar också att det finns betydande variation mellan kommuner avseende utbildningsnivå. Den största utbildningsgruppen (i genomsnitt) består av de individer som antingen påbörjat eller avslutat gymnasieutbildning. Men den största variationskoefficienten (borträknat kategorin ”uppgift saknas”) finner vi för gruppen som antingen påbörjat eller avslutat eftergymnasial utbildning, där den mäter till 0,3. Andelen med eftergymnasial utbildning är som högst 63 procent och som lägst 17 procent. Tillgången till högutbildad arbetskraft varierar således stort mellan kommuner.

Generellt sett varierar åldersstrukturen i lägre utsträckning än närings- och utbildningsstruktur. Den åldersandel som uppmäter störst variationskoefficient är andelen äldre över 80 år; med en variationskoefficient på 0,23. Spridningen i förvärvsgraden (20–64 år) är förhållandevis låg i jämförelse, med en variationskoefficient på endast 0,06. Som kontrast är variationskoefficienterna i befolkningstäthet och befolkningens mängd de högst uppmätta på 3,64 och 2,08.

I tabell 8 visas genomsnittliga värden för skattekraft, andelen som förvärvsarbetar inom ”tillverkning” och ”finans”, andelen med eftergymnasial utbildning, andelen i förvärvsarbete

ålder och förvärvsgrad uppdelat på kommungrupper. Tabellen visar alltså hur näringslivsstruktur, utbildning och demografi varierar på kommungruppsnivå. Den gynnsamma strukturen i storstäderna framträder tydligt; i storstäderna arbetar en stor andel individer inom ”finans”, en stor andel har eftergymnasial utbildning, en högre andel är i förvärvsarbete och förvärvsgraden är också hög. Följaktligen har också storstäderna det högst uppmätta värdet på skattekraften. Den låga skattekraften i landsbygdskommuner (MA) samvarierar med låg andel förvärvsarbete inom finans, låg andel med eftergymnasial utbildning och låg andel i förvärvsarbete ålder.

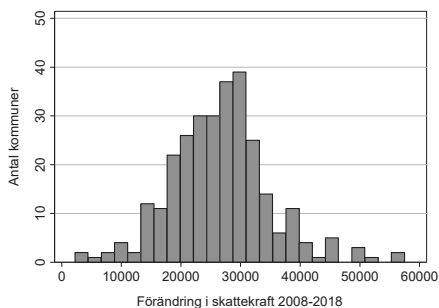
Tabell 8 Skattekraft, näringsstruktur, utbildning och demografi efter kommungrupp 2018

Kommungrupp	Skattekraft	Tillverk.	Finans	Efter-Gymn.	Andel 20-64 år	Förvärvsgrad
Storstadskommuner	247 946	13	19	44	58	69
Täta kommuner (NS)	209 952	20	12	32	54	67
Täta kommuner (A)	203 737	25	8,5	27	53	66
Landsbygdskommuner (NS)	197 729	23	8,7	25	53	67
Landsbygdskommuner (A)	190 085	24	7,9	23	52	65
Landsbygdskommuner (MA)	189 651	17	7,8	22	51	68

Anmärkning: Skattekraften avser skattekraften t-2. Antalet kommuner är 290. Antalet kommuner per grupp är (ovanifrån och ned): 26, 87, 29, 80, 53 och 15. Löpande priser. Tillväxtanalys kommuntypsindelning från 2021. Källa: SCB:s statistikdatabas.

Nu går vi över till att beskriva samma variabler som beskrivits hittills men i förändring över en tioårsperiod, mellan 2008 och 2018. I figur 6 visas fördelningen över förändringen i skattekraften under denna tidsperiod. Under en så pass lång tidsperiod är det inte förvånande att skattekraften ökat i alla kommuner. Som mest har den ökat med 57 510 kr, och som minst med 2208 kr. De fem kommuner där skattekraften ökat som mest är Ekerö, Vaxholm, Danderyd, Gällivare och Solna. De fem kommuner där skattekraften ökat som minst är Oxelösund, Östra Göinge, Lessebo, Fagersta och Filipstad.

Figur 6 Förändring i skattekraft 2008–2018

Anmärkning: Förändring i 2018 års priser. 290 kommuner. Källa: SCB:s statistikdatabas.

I tabell 9 visas beskrivande statistik för samma variabler som visas i tabell 7, fast nu i förändringen över perioden 2008–2018. Vad som sticker ut vad gäller näringslivsstruktur är att andelen förvärvsarbetande i ”tillverkning” minskat i genomsnitt; i en kommun har andelen minskat med hela 12,7 procentenheter. Andra övergripande trender vi kan lägga märke till är att utbildningsnivån har ökat i befolkningen. I alla kommuner har andelen individer med högst grundskola minskat, medan andelen med högst eftergymnasial utbildning har ökat i alla kommuner. Den åldersgrupp som i snitt växt snabbast är den i åldrarna 65–79 år. I den kommun som sett starkast utveckling i denna åldersgrupp har andelen ökat med 7,83 procentenheter. Också andelen utrikesfödda har ökat i genomsnitt, och den kommun med starkast utveckling på detta område har sett sin andel öka med 13,9 procentenheter.

Variationskoefficienten är mindre lämplig som spridningsmått när medelvärdet i en variabel är nära noll, vilket kan vara fallet när vi beräknar medelvärdet i en variabel i förändring. När medelvärdet närmar sig noll ökar värdet på variationskoefficienten i explosiv takt, se exempelvis variationskoefficienten på andelen förvärvsarbetande i ”handel”. Om vi i stället fokuserar på standardavvikelsen i tabell 9 ser vi att variationen är som störst för andelen förvärvsarbetande i ”tillverkning”, andelen utrikesfödda, förvärvsgraden och andelen med gymnasieutbildning.

Tabell 9 Beskrivande statistik i förändring 2008–2018

VARIABEL	MEDEL-VÄRDE	STANDARD-AVVIKELSE	VARIATIONS-KOEFFICIENT	MIN	MAX
Skattekraft	26 715	8410	0,31	2208	57 510
Jordbruk	0,65	0,77	1,18	-0,68	4,00
Tillverkning	-4,56	2,31	0,51	-12,7	1,85
Handel	0,05	1,12	22,4	-3,67	4,71
Finans	0,88	1,35	1,53	-3,71	7,93
Bygg	1,18	0,94	0,80	-1,82	5,85
Välfärd	1,71	1,61	0,94	-2,71	7,37
Kultur	0,11	0,72	6,55	-3,00	2,51
Grundskola	-6,41	1,48	0,23	-10,0	-1,22
Gymnasieutbildning	0,46	2,04	4,43	-6,35	4,53
Eftergymnasial utbildning	5,19	1,33	0,26	2,05	9,95
Uppgift saknas	0,77	0,46	0,60	-0,70	2,76
Andel 0–6 år	0,41	0,84	2,05	-3,71	2,29
Andel 7–19 år	-1,25	1,05	0,84	-3,63	2,27
Andel 20–64 år	-2,51	1,23	0,49	-6,55	0,92
Andel 65–79 år	3,25	1,52	0,47	-0,15	7,83
Andel över 80 år	0,09	0,61	6,78	-1,85	1,92
Andel utrikesfödda	5,15	2,19	0,43	1,62	13,9
Befolkning 1000-tal	3,36	11,1	3,30	-1,11	152
Befolkningstäthet	23,5	124	5,28	-1,8	1676
Förvärvsgrad	2,29	2,05	0,90	-3,76	9,61
Observationer	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

5.3 Skattekraftens nivå

Syftet med detta avsnitt är att utreda vilka faktorer som samvarierar med skattekraftens nivå. De variabler som presenterats i föregående avsnitt, och deras samband med skattekraften, analyseras först enskilt och gruppvis och slutligen i en fullständig modell som inkluderar alla variabler.

5.3.1 Gruppvis analys och enkla regressioner

I tabell 10 visas hur näringslivsstrukturen samvarierar med skattekraftens nivå. De enkla regressionerna i kolumner 1–7 visar att höga andelar förvärvsarbete inom kategorierna ”kultur”, ”finans” och ”handel” är associerade med en hög skattekraft. Andelen förvärvsarbete i olika näringar kan dock vara korrelerade, och det är därför svårt att veta vilken näring som driver resultaten. Exempelvis är en hög andel förvärvsarbete i ”handel” förenat med en högre skattekraft i kolumn 3, men detta samband skulle kunna reflektera det faktum att näringarna inom ”handel” ofta är samlokaliserade med näringarna inom ”kultur” och ”finans”.

I kolumn 8 inkluderas därför alla kategorier av näringar i samma regression. I denna multipla regression påvisar alla kategorierna ett positivt bidrag i förhållande till den utelämnade kategorin ”jordbruk”, men inte alla koefficienter är statistiskt signifikanta. De största koefficienterna finner vi för kategorierna ”finans” och ”kultur”, och dessa koefficienter är även statistiskt signifikanta på 1-procentsnivå. Koefficienten för andelen förvärvsarbete inom ”kultur” anger att en ökning med en procentenhet är förenad med en ökning i skattekraften 4984 kr. Värdet på koefficienten för andelen inom ”finans” ligger inte långt därefter på 4696 kr. Koefficienterna i kolumn 8 visar att ökningarna i andelarna förvärvsarbete inom ”finans” och ”kultur”, men också ”tillverkning”, är associerade med en ökning i skattekraft oberoende av näringslivsstrukturen i övrigt.

Tabell 10 Näringslivsstrukturens samvariation med skattekraft 2018

VARIABEL	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Jordbruk	-5933**							--
Tillverkning		-1391**						1545**
Handel			2478**					283
Finans				5334**				4696**
Bygg					-2189*			1261*
Välfärd						-1467**		666
Kultur							8351**	4984**
Konstant	227 148	234 415	170 469	150 102	226 972	253 232	153 903	54 527
(Justerad) R ²	0,34	0,15	0,10	0,67	0,04	0,06	0,57	0,72
Observationer	290	290	290	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

I tabell 10 framgår att förklaringsgraden (R²) är mycket hög i flera av de enkla regressionsmodellerna såväl som i den multipla regressionsmodellen. Variabeln andelen förvärvsarbete inom ”finans” förklarar 67 procent av variationen i skattekraften (kolumn 4) och variabeln andelen inom ”kultur” förklarar 57 procent (kolumn 7) på egen hand. Modellen som inkluderar alla variabler förklarar 72 procent av variationen i skattekraften (kolumn 8). De höga förklaringsnivåerna indikerar att kommuners näringslivsstruktur innehåller mycket information om hur skattekraften varierar. Detta

är inte särskilt förvånande då näringslivsstrukturen, som vi sett i föregående avsnitt, skiljer sig åt mellan kommuner i betydande utsträckning. Eftersom lönerna inom olika näringslivsgrenar också skiljer sig åt uppstår följaktligen skillnader i skattekraften.

Tabell 11 Utbildningsnivåns samvariation med skattekraft 2018

VARIABEL	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Grundskola	-5170**				--
Gymnasieutbildning		-3006**			717
Eftergymnasial utbildning			2478**		2945**
Utbildning saknas				-3732*	-1110
Konstant	306 620	352 922	133 964	213 801	88 018
(Justerad) R ²	0,47	0,48	0,63	0,01	0,64
Observationer	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.

Källa: SCB:s statistikdatabas.

De enkla regressionerna i tabell 11 visar att en högre andel i befolkningen med antingen endast grundskoleutbildning eller gymnasieutbildning korrelerar negativt med skattekraften, medan en högre andel med eftergymnasial utbildning korrelerar positivt. I kolumn 5, där alla variabler inkluderas förutom referenskategorierna grundskola, är den positiva koefficienten på eftergymnasial utbildning statistiskt signifikant på 1-procentsnivå. Koefficienten anger att en ökning i andelen med eftergymnasial utbildning med en procentenhet är associerad med en ökning i skattekraften med 2945 kr, oberoende av utbildningsnivån i övrigt. Denna positiva association är inte förvånande med tanke på utbildningens avgörande roll för individers yrkeskarriär och löneutveckling. Förklaringsgraden (R²) är 64 procent i kolumn 5, vilket tyder på att variationen i utbildningsnivå förklarar en stor del av variationen i skattekraftens nivå.

Tabell 12 Demografins samvariation med skattekraft 2018

VARIABEL	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Andel 0–6 år	8043**					-15 777**
Andel 7–19 år		7436**				5719*
Andel 20–64 år			3658**			--
Andel 65–79 år				-4130**		-3925**
Andel över 80 år					-9570**	-7002**
Konstant	141 360	93 073	8837	276 996	262 855	354 334
(Justerad) R ²	0,09	0,22	0,15	0,23	0,24	0,37
Observationer	290	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.

Källa: SCB:s statistikdatabas.

De enkla regressionerna i tabell 12 visar att höga andelar yngre (0–6 år och 7–19 år) och en högre andel i förvärvsarbetande åldrar (20–64 år) är associerade med en högre skattekraft, medan höga andelar äldre (65–79 år och 80+ år) är associerade med lägre skattekraft. Att koefficienterna på andelen yngre är positiva och statistiskt signifikanta betyder givetvis inte att barn har höga taxerbara inkomster. Snarare handlar det om att barnen är samlokaliserade med sina föräldrar, som i sin tur är i yrkesverksam ålder. I kolumn 6, där alla variablerna inkluderas finner vi statistiskt signifikanta och negativa koefficienter för andelen yngre (0–6 år) och andelen äldre jämfört med andelen i

förvärvsarbetande ålder. Förklaringsgraden (R^2) i de demografiska variablerna är lägre än förklaringsgraden i de variabler som fångar näringslivsstruktur och utbildningsnivå.

Tabell 13 Övriga variablers samvariation med skattekraften 2018

VARIABEL	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Andel utrikesfödda	-81,0				-17,2
Befolkning 1000-tal		108**			17,4
Befolkningstäthet			21,9**		17,2*
Förvärvsgrad				3807**	3353**
Konstant	205 931	200 871	201 261	-49 774	-22 480
R^2	0,00	0,09	0,22	0,28	0,42
Observationer	290	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. * $p < 0,1$, ** $p < 0,01$.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

Slutligen utreds sambandet mellan övriga variabler och skattekraftens nivå. De enkla regressionerna i tabell 13 visar att befolkningsstorlek, befolkningstäthet och förvärvsgrad är positivt associerade med skattekraftens nivå. I kolumn 5 där alla variabler inkluderas är det endast förvärvsgraden som är positiv och statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Gällande förklaringsgraden är denna mycket låg för andelen utrikesfödda och befolkningsmängd, men större för befolkningstäthet och förvärvsgrad.

5.3.2 Fullständig modell

Alla variabler som analyserats enskilt och i grupp läggs nu samman steg för steg i tabell 14. Den fullständiga modellen, som inkluderar alla variabler, visas i kolumn 4. I texten som följer ligger fokus på resultaten i kolumn 4. I denna kolumn tolkas koefficienterna som associationen mellan den beskrivande variabeln och skattekraften givet värdena på övriga variabler. Koefficienterna kan inte tolkas kausalt eftersom det kan finnas observerade och icke-observerade variabler som påverkar både skattekraften och de beskrivande variablerna som inte ingår i den befintliga regressionen. En kausal ansats är dock inte nödvändigtvis den mest informativa för våra syften. Den övergripande bilden (se exempelvis tabell 8) är minst lika intressant eftersom den fångar den övergripande strukturen, där utbildning, näringslivsstruktur och demografi utgör olika sidor av liknande mynt.

Enligt resultaten i kolumn 4 bidrar alla kategorier av näringsgrenar positivt till nivån i skattekraften jämfört med den utelämnade kategorin "jordbruk". Den näring som bidrar starkast är "finans", följt av "kultur" och "tillverkning". Alla koefficienter på näringsstrukturvariablerna är statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån. Koefficienten för andelen förvärvsarbetande inom "finans" visar att en ökning med en procentenhet är associerad med en ökning i skattekraften med 4895 kr. En ökning i andelen förvärvsarbetande inom finans med en standardavvikelse (4,1 procentenheter) är associerad med en ökning i skattekraften med 20 070 kr, vilket motsvarar 75 procent av en standardavvikelse i skattekraften. Liknande beräkningar för "kultur" och "tillverkning", ger resultatet att koefficienten på kultur motsvarar 31 procent av en standardavvikelse i skattekraften, och koefficienten på tillverkning motsvarar 82 procent.

Av utbildningsvariablerna är det koefficienten på andelen med eftergymnasial utbildning som är störst och samtidigt statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Koefficienten anger att en ökning i

andelen med eftergymnasial utbildning med en procentenhet ökar skattekraften med 1945 kronor. Om storleken på koefficienten omtolkas i termer av standardavvikelser får vi att en ökning med en standardavvikelse (8,6 procentenheter) innebär en ökning i skattekraften med 16 727 kr, vilket motsvarar 62 procent av en standardavvikelse i skattekraften.

Tabell 14 Betingad samvariation med nivån i skattekraft, 2018

	(1)	(2)	(3)	(4)
Tillverkning	1545**	1047*	1915**	2951**
Handel	283	-330	620	1763**
Finans	4696**	3157**	3778**	4895**
Bygg	1261*	1129*	1913**	2514**
Välfärd	666	-1169*	-260	1578**
Kultur	4984**	1809*	2750**	3423**
Gymnasieutbildning		1990**	2056**	824*
Eftergymnasial utbildning		2858**	3087**	1945**
Utbildning saknas		-3519*	-1278	2480
Andel 0–6 år			-2429*	-4053**
Andel 7–19 år			2887**	3134**
Andel 65–79 år			1559**	2530**
Andel över 80 år			767	786
Andel utrikesfödda				-323*
Befolkningsstorlek (1000-tal)				-18,1
Befolkningstäthet (inv/km ²)				4,7*
Förvärvsgrad				1772**
Konstant	54 527	-368	-153 551	-311 437
R ²	0,72	0,84	0,87	0,90
Observationer	290	290	290	290

Anmärkning: Andelar uttrycks i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.

Källa: SCB:s statistikdatabas.

Bland de demografiska variablerna är koefficienten för andel unga (0–6 år) negativ, medan koefficienterna för andelen unga (7–19 år) och andelen äldre (65–79 år) är positiva. Vad estimaten visar är alltså att skattekraften ökar om två åldersgrupper med förväntade låga inkomster ökar. Det betyder dock inte att individer i dessa åldersgrupper har högre inkomster jämfört med individer i förvärvsarbetande ålder (den utelämnade kategorin). Snarare torde det i modellen kvarstå samlokaliseringseffekter mellan barn i en viss ålder och deras föräldrar, och mellan äldre höginkomsttagare, som inte fångas upp av de övriga variabler som inkluderas.

Slutligen ser vi att även förvärvsgraden finns bland de variabler som är statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån. En ökning i förvärvsgraden med en procentenhet är associerad med en ökning i skattekraften med 1772 kronor. Om koefficientstorleken omtolkas i termer av standardavvikelser ser vi att en ökning med en standardavvikelse (3,8 procentenheter) är associerad med en ökning i skattekraften med 6734 kronor, vilket motsvarar 25 procent av en standardavvikelse.

I tabell 14 är den variabel som i termer av koefficientstorlek påvisar störst betydelse för skattekraftens nivå andelen förvärvsarbetande inom vad som i denna rapport rubriceras som ”finans”. En rad olika branscher och yrken ingår i denna kategori, bland annat: finans, försäkring,

juridik, ekonomi, vetenskap, teknik, uthyrning och fastighetsservice. Exempel på mer konkreta arbetsuppgifter som kan finnas i dessa branscher är: fondförvaltning, aktuariell analys, juridisk rådgivning, bokföring och revision, arkitekt, forskning, marknadsföring, management konsulting, arbetsförmedling och bemanning, call center och fastighetsservice.

Den fullständiga modellen i kolumn 4 har en mycket hög förklaringsgrad (R^2) på 90 procent, vilket tyder på att vi med hjälp av de inkluderade variablerna kan förklara en betydande del av skattekraftens variation. Som tidigare nämnts kan emellertid inte koefficienterna tolkas kausalt. Resultaten ger inget tydligt recept på hur kommuner ska gå till väga för att öka skattekraften. Notera också att analysen här sker på kommunnivå, men att skattekraften bestäms av individers skattepliktiga inkomster. Detta betyder att det kan uppstå samlokaliseringseffekter, vilket troligen ligger bakom resultaten för de demografiska variablerna.

5.4 Förändring i skattekraften

5.4.1 Fullständig modell

I tabell 15 visas samvariationen mellan de variabler som analyserats i föregående avsnitt och skattekraften men i förändringar över ett, fem och tio år. Förändringen över ett år visar således förändringen mellan 2018 och 2017, förändringen över fem år visar förändringen mellan 2018 och 2013 och förändringen över tio år visar förändringen mellan 2018 och 2008. Förändringen i skattekraften anges i 2018 års priser.

Resultaten visar att modellens förklaringsgrad är större ju längre tidsperioden är; R^2 uppgår till 0,19 när förändringar över ett år studeras och 0,74 när förändringar över en tioårsperiod studeras. Detta är att förvänta då förändringar över längre och längre tidsperioder konsolideras successivt i nivåvariablerna, i vilka förklaringsgraden är hög.

Bland estimaten som beräknats för förändringar över ett år är det få variabler som är statistiskt signifikanta. Förändringar i näringslivsstrukturen ger exempelvis inget utslag på skattekraften på denna korta sikt, och koefficienterna är förhållandevis små. En förändring i andelen med högst gymnasieutbildning är associerad med en lägre skattekraft på ett års sikt. Det är svårt att veta varför koefficienten är statistiskt signifikant på ett års sikt men inte över en längre tidsperiod. Ökningar i både andelen unga 0–6 år och i andelen 7–19 år är associerade med en lägre skattekraft på ett års sikt. Slutligen är också en ökning i befolkningstätheten associerad med en ökning i skattekraften.

Över en femårsperiod spelar förändringar i näringslivsstrukturen viss roll för utvecklingen i skattekraften. Koefficienterna för de tre kategorier – ”tillverkning”, ”finans” och ”kultur” – som i nivåregressionerna påvisade den största positiva betydelsen för skattekraften är statistiskt signifikanta på 10-procentsnivån. Ökningar i andelarna yngre och i andelen utrikesfödda är associerade med minskad skattekraft på femårsikt. En ökande befolkningstäthet och en ökning i förvärvsgraden är associerade med en ökning i skattekraften.

Tabell 15 Betingad samvariation med förändring i skattekraft, 1, 5 och 10 år (2008–2018)

	1 år	5 år	10 år
Tillverkning	68,1	558*	1061**
Handel	-44,8	178	801*
Finans	162	790*	1268**
Bygg	-86,3	541	482
Välfärd	-75,2	-354	-224
Kultur	-657	1199*	1086*
Gymnasieutbildning	-1460**	-648*	-310
Eftergymnasial utbildning	-1043	328	1279**
Uppgift saknas	175,8	666	622
Andel 0–6 år	-2958**	-3747**	-3971**
Andel 7–19 år	-2225**	-2020**	-2106**
Andel 65–79 år	-33,9	-214	-770**
Andel över 80 år	-23,7	-1435*	-2212**
Andel utrikesfödda	-1072*	-811**	-1364**
Befolkningsstorlek (1000-tal)	36,7	45,9	37,3*
Befolkningstäthet (inv/km ²)	50,7**	15,5**	6,8**
Förvärvsgrad	137	732**	372*
Konstant	1317	20 012	30 709
R ²	0,19	0,64	0,74
Observationer	290	290	290

Anmärkning: Förändringar 2018 jämfört med 2017, 2013 och 2008. Förändringen i skattekraften anges i 2018 års priser. Andelar anges i procent. Robusta standardfel. *p<0,1, **p<0,01.
Källa: SCB:s statistikdatabas.

I den sista kolumnen studeras förändringar över en tioårsperiod, mellan 2008 och 2018. Liksom var fallet i nivåregression är ”finans” den kategori som uppvisar starkast positiv koppling till skattekraften. Även andelen med eftergymnasial utbildning uppvisar nu en positiv koppling till skattekraften. Bland de demografiska variablerna är alla negativa och statistiskt signifikanta på 1-procentsnivån. Koefficienten på andelen utrikesfödda är negativ och statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Koefficienten på befolkningstäthet minskar men är fortsatt statistiskt signifikant på 1-procentsnivån. Förvärvsgraden är statistiskt signifikant på 10-procentsnivån.

En noterbar skillnad jämfört med regressionen i nivå är den starka negativa associationen mellan skattekraften och en ökning i alla åldersgrupper jämfört med den utelämnade åldersgruppen 20–64 år. Resultaten för de demografiska variablerna var mer svårtolkade i nivåregressionen på grund av samlokaliseringseffekter, men utifrån förändringsregressionerna framgår det mer tydligt hur en försämrad demografisk struktur (utifrån ett arbetskraftsperspektiv) samvarierar negativt med skattekraften.

6 Slutsatser

Inkomstutjämningen syftar till att uppnå likvärdiga förutsättningar i att tillhandahålla kommunala välfärdstjänster i hela landet. Enligt nationalekonomisk teori kan detta mål komma i konflikt med nationella mål för tillväxt då incitamenten för kommunerna att öka den egna skattekraften försvagas. I och med att kommunernas verksamheter är centrala för den nationella tillväxten – och att viktiga investeringar i produktivitetshöjande insatser därmed skulle kunna utebli – är utvärderingar av inkomstutjämningen en viktig politisk fråga.

Det kommunala tillväxtuppdraget sträcker sig dock längre än till en snäv maximering av den egna skattekraften. Kommuner lägger grunden för landets humankapital genom att tillhandahålla skolgång till alla elever som bor i kommunen, oberoende av var de senare bosätter sig och betalar kommunalskatt. I och med att de tillväxtfrämjande insatser som är önskvärda från ett nationellt perspektiv ofta är komplementära mellan kommuner är det tveksamt om minskad utjämning är ett träffsäkert verktyg för ökad tillväxt. Om staten vill öka tillväxten i vissa delar av landet eller i landet som helhet finns det andra verktyg att överväga.

Det kommunala beslutsfattandets betydelse för den lokala tillväxten kan illustreras med de gröna industrisatsningarna i Norrland. För att kunna rekrytera arbetskraft till dessa satsningar behöver de berörda kommunerna öka bostadsbyggandet och utbudet av välfärdstjänster i takt med befolkningsökningen. Kommunernas utmaningar i detta avseende har uppmärksammats av regeringen (Landsbyggs- och infrastrukturdep. 2023). Om kommunerna investerar i ny infrastruktur kommer de satsande kommunerna att uppleva en ökad låneskuld, men avkastningen i termer av skatteintäkter uteblir om befolkningsökningen inte blir av (SKR 2023). Det är svårt att tro att minskad utjämning skulle vara en nyckelfråga för dessa kommuner. Det handlar snarare om hantering av befolkningsökning och risken att en sådan uteblir trots tillgodogörande investeringar.

Från ett nationellt perspektiv vore det positivt om konkurrens mellan kommuner om företagsetableringar fick konsekvensen att exempelvis planprocesser eller aktiverandet av arbetssökande i kommunen effektiviserades. En minskad inkomstutjämning är emellertid inte det enda sättet att stimulera en sådan konkurrens. Kommuner rangordnar redan idag befolkningstillväxt och tillväxt i arbetstillfällen högt som tillväxtmål. Anledningen kan vara att de vill motverka krympande befolkningar och en efterföljande fördyring av den kommunala verksamhet som har stordriftsfördelar. Man bör vidare inte bortse från att kommunpolitiker kan ha bredare politiska intressen av att verka för att invånarnas inkomster och möjligheter till privat konsumtion ökar.

På basis av analyserna som presenteras i rapporten kan följande slutsatser dras:

Tidigare utredningar (SOU 2011:39, Riksrevisionen 2020) har kommit fram till att **det saknas evidens för huruvida inkomstutjämningsystemet är tillväxthämmande**. Empiriska undersökningar av inkomstutjämningsystemets effekter på lokal tillväxt är förenade med stora metodologiska utmaningar. De förändringar i systemet som finns att studera har antingen varit smärre förändringar, påverkat ett begränsat antal kommuner eller varit i effekt en begränsad tid. Ekonomisk tillväxt har många förklaringsfaktorer och är dessutom ett fenomen vi observerar på lång sikt, vilket försvårar för studier av kausala systemeffekter. **Denna rapport bidrar inte med ny empirisk evidens i fråga om inkomstutjämnings kausala effekter.**

Enligt nationalekonomisk teori kan inkomstutjämningsystem vara både välfärdssänkande och välfärdshöjande från ett effektivitetsperspektiv. Systemet är välfärdssänkande i den mån

incitamenten till produktivitetshöjande insatser försvagas i kommunerna, eller i den mån övervärlingen av skatters effektivitetsförluster leder till att skattesatser sätts för högt. Inkomstutjämningen är välfärdshöjande i den mån kommunerna (utan utjämning) skulle ägna sig åt konkurrens om attraktiva invånare som kan få till följd att skattesatser sätts för lågt. **Det är svårt att inom ramen för en rapport eller akademisk studie göra en bedömning av systemets sammantagna välfärdseffekter rent effektivitetsmässigt.** Inkomstutjämningsystemets främsta syfte är att uppnå ett kommunalt utjämningsmål som i sin tur bidrar till uppfyllelse av bredare samhällsliga fördelningsmål.

All nationell tillväxt sker i en eller flera kommuner, men all tillväxt som sker i en kommun blir inte till nationell tillväxt. Med minskad utjämning stärks incitamenten att verka för en hög skattekraft. Från ett nationellt perspektiv är detta positivt om kommunerna investerar mer i produktivetsfrämjande åtgärder. Samtidigt kan kommunal tillväxt i skattekraft också ske som en konsekvens av inflyttning av höginkomsttagare, och ökad konkurrens om höginkomsttagare är inte entydigt välfärdshöjande. Vidare ger inte investeringar i aktiviteter som är produktivitetshöjande en säker avkastning för kommunen i termer av ökad skattekraft eftersom individer efter avslutad utbildning kan välja att bosätta sig i andra kommuner. En inriktning på tillväxtpolitiken där ökad skattekraft i större utsträckning ska gynna enskilda kommuner bortser från det faktum att kommunernas produktivetsfrämjande åtgärder till stor del är komplementära.

Den föregående statliga utredningen av inkomstutjämningsystemet SOU 2011:39 konstaterade att **ekonomisk tillväxt skapas i lokala arbetsmarknadsregioner där kärn- och kranskommuner lever i symbios.** I detta sammanhang kan det betonas att minskad utjämning ger stärkta incitament att öka inkomsterna hos kommunens *nattbefolkning*, inte dess *dagbefolkning*, vilket inte nödvändigtvis sammanfaller med en effektiv lokal näringslivspolitik.

Kommunernas finansiering och tillhandahållande av välfärdstjänster och grundläggande infrastruktur är av central betydelse för Sveriges tillväxt. **Det lokala tillväxtuppdraget bör därför ses som integrerat i den kommunala verksamheten snarare än som något en näringslivsansvarig sysslar med.** Kommunerna bidrar också till hög nationell tillväxt om de bedriver sin myndighetsutövning effektivt och utan korruption.

Den kommunala arbetsmarknadspolitiken är ett exempel på kommunal tillväxtpolitik som är gynnsam både från ett lokalt och nationellt perspektiv, då den är produktivitetshöjande. **Kommuner med högre arbetslöshet eller större bidragstagande uppvisar högre kostnader för arbetsmarknadspolitik.** Marginaleffekterna från inkomstutjämningen verkar dock inte påverka kommunernas kostnader för arbetsmarknadspolitik. Detta tyder på att kommunerna svarar mot de behov av arbetsmarknadsåtgärder som finns i kommunen snarare än utjämningsens marginaleffekter.

Skattekraftens nivå samvarierar med näringsstruktur och utbildningsnivå i nattbefolkningen. Andelarna förvärvsarbetande inom "finans", "kultur" och "tillverkning" korrelerar positivt med skattekraften. Normalt sett gynnas många branscher av agglomerationsfördelar. **Dessutom avgörs näringsstruktur på lokal nivå ofta av samhällstrender som är svåra för kommuner att påverka, såsom teknikutveckling och ökad internationell handel.** Skattekraftens nivå gynnas också av en högre förvärvsgrad och av en hög andel med eftergymnasial utbildning. **Över en tioårsperiod samvarierar samma ovan nämnda tre näringskategorier positivt med förändringen i skattekraften.** Även en ökad utbildningsnivå påverkar skattekraften positivt på tio års sikt.

Referenser

- Acemoglu, D, S Johnson och J A Robinson (2001), "The colonial origins of comparative development: An empirical investigation". *American economic review*, 91 (5), s 1369–1401.
- Andersson Järnberg, L, och Värja, E (2023), "The composition of local government expenditure and income growth: the case of Sweden". *Regional Studies*, 57 (9), s 1784–1797.
- Aschauer, D A (1989), "Is public expenditure productive?". *Journal of monetary economics*, 23 (2), s 177–200.
- Baretti, C, B Huber och K Lichtblau (2002), "A tax on tax revenue: The incentive effects of equalizing transfers: Evidence from Germany." *International Tax and Public Finance*, 9: s 631–649.
- Barro, R J (1990), "Government spending in a simple model of endogeneous growth", *Journal of political economy*, 98 (5), s 103–125.
- Berg, E och J Rattsö (2007), "Do Grants to State and Local Governments Stimulate Economic Development?", mimeo, NTNU, Trondheim.
- Bergh, A (2022), *Den kapitalistiska välfärdsstaten*, Studentlitteratur.
- Bergh A och G Erlingsson (2019), "Riskerar kommunernas tillväxtpolitik att göra mer skada än nytta?" *Ekonomisk debatt* vol 47 nr 7, s 50–61.
- Bergh A och M Nordin (2022), "Inkomstutveckling för människor från glesbygd och storstad", *Ekonomisk debatt* vol 50 nr 1, s 23–33.
- Berntsson, P (2002), "Den kvinnliga reservarbetskraften—förlegad retorik eller aktuell politik? Exemplet den offentliga barnomsorgen", *Statsvetenskaplig tidskrift*, 105 (3), s 238–249.
- Besley, T och A Case (1995), "Incumbent Behavior: Vote Seeking, Tax Setting and Yardstick Competition", *American Economic Review* 85, s 25–45.
- Borge, L E och J Rattsø (2015), "Tax financing and tax equalization: Incentives and distribution in the welfare state". I Junguhn K, J Lotz och J Mau (red), *Interaction between local expenditure responsibilities and local tax policy*, The Korea Institute of Public Finance and the Danish Ministry of Economic Affairs and the Interior.
- Buettner, T (2006), "The incentive effect of fiscal equalization transfers on tax policy." *Journal of Public Economics*, 90 (3), s 477–497.
- Cohen, J (1969), *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*, London: Academic Press.
- Dahlberg, M, E Mörk, J Rattsø och H Ågren (2008), "Using a discontinuous grant rule to identify the effect of grants on local taxes and spending.", *Journal of Public Economics*, 92 (12), s 2320–2335.
- Dahlberg, M, K Edmark, J Hansen och E Mörk (2009), "Fattigdom i folkhemmet – från socialbidrag till självförsörjning". IFAU Rapport 2009:4.
- Dahlberg, M, J Egebark, U Vikman och G Özcan (2020), "Arbetsmarknadsetablering av nyanlända lågutbildade flyktingar", IFAU rapport 2020:21, Uppsala
- Dahlberg, M och J Rattsö (2010), *Statliga bidrag till kommunerna*, ESO-rapport 2010:5.

- Dahlby, B (2002), "The incentive effects of fiscal equalization grants." Conference paper.
- Downs, A (1957), "An economic theory of democracy", New York: Harper.
- Edmark, K och H Ågren (2008), "Identifying strategic interactions in Swedish local income tax policies." *Journal of Urban Economics*, 63 (3), s 849–857.
- Eliasson, K, P Hansson, I Ouriach och U Tynelius (2021), "Strukturmöndling och omställningspolitik i svenskt näringsliv", *Ekonomisk debatt* årg 49 nr 5, s 50–64.
- Esteller-Moré, A och A Solé-Ollé (2002), "Tax setting in a federal system: The case of personal income taxation in Canada." *International Tax and Public Finance*, 9, s 235–257.
- Fischer, M, G Heckley, M Karlsson och T Nilsson (2022), "Revisiting Sweden's comprehensive school reform: Effects on education and earnings". *Journal of Applied Econometrics*, 37 (4), s 811–819.
- Forslund, A, W Pello-Esso, R Ulmestig, U Vikman, I Waernbaum, A Westerberg och J Zetterqvist (2019), "Kommunal arbetsmarknadspolitik. Vad och för vem?", IFAU rapport 2019:5.
- Fregert, K (2021), *Makroekonomisk teori*. Studentlitteratur.
- Glaser, E L (2010), "Introduction" I Glaeser E L (red). *Agglomeration economics*. NBER Conference Report. Chicago: University of Chicago Press.
- Glaeser, E L och D. C. Maré (2001), "Cities and skills", *Journal of labor economics*, 19 (2), s 316–342.
- Heckman, J J, S H Moon, R Pinto, P A Saveljev och A Yavitz (2010), "The rate of return to the HighScope Perry Preschool Program". *Journal of public Economics*, 94 (1-2), s 114–128.
- Henrekson, M och J Wennström (2022), *Dumbing Down: The Crisis of Quality and Equity in a Once-Great School System—And How to Reverse the Trend*. Springer Nature.
- Hermelin B och B Persson (2021), "Lokala näringslivspolitiska strategier", *Kommuninvest 2021–10–14*.
- Hines Jr, J R och R H Thaler (1995), "The flypaper effect", *Journal of economic perspectives*, 9 (4), s 217–226.
- Jaaidane, T och S Larribeau (2023), "The effects of inter-municipal cooperation and central grant allocation on the size of the French local public sector". *European Journal of Political Economy*, 76, 102271.
- Johansson B och J Klaesson (2010), *Inkomstutjämning och villkor för tillväxt i kommuner och funktionella regioner*. Bilaga 6 till Utjämningskommittén 2008.
- Kommittédirektiv (Dir 2022:36), "En ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämning".
- Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (2023), "Uppdrag att främja koordinering av insatser för hållbart samhällsbyggande i Norrbottens och Västerbottens läns". Bilaga till protokoll § 3 den 29 juni 2023, LI2023/02853 och LI2023/02240.
- Lucas Jr, R E (1988), "On the mechanics of economic development." *Journal of monetary economics*, 22 (1), s 3–42.
- Lundqvist, H, M Dahlberg och E Mörk (2014), "Stimulating local public employment: Do general grants work?" *American Economic Journal: Economic Policy*, 6 (1), s 167–192.

- Marattin, L, T Nannicini, och F Porcelli (2022), "Revenue vs expenditure based fiscal consolidation: the pass-through from federal cuts to local taxes". *International Tax and Public Finance* 29 (4), s 834–872.
- Melin, T (2022), "Stopp för skattekurvan", *Kommuninvest* 2022-10-12.
- Mörk, E, G Erlingsson och L Persson (2019), *Kommunernas framtid*. SNS förlag.
- Mörk, E, L Ottosson och U Vikman (2021), "Kommunal arbetsmarknadsanställning – väg till arbete eller A-kassa?" IFAU rapport 2021:16.
- Nilsson, H L (2009), "How Local are Local Governments? Heterogeneous Effects of Intergovernmental Grants", Mimeo, Uppsala University.
- North, D C (1989), "Institutions and economic growth: An historical introduction" *World development*, 17 (9), s 1319–1332.
- Oates, W E (1972), *Fiscal federalism*, Massachusetts USA: Edward Elgar.
- Pierre, J (2004), *En samlad tillväxtpolitik?*, Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) Rapport 2004:014.
- Regeringens proposition 2003/04:155, *Ändringar i det kommunala utjämningsystemet*.
- Regeringens proposition 1995/96:64, *Ett nytt utjämningsssystem för kommuner och landsting, m.m.*
- Riksrevisionen (2020), *Tillväxthämmande incitament i den kommunala inkomstutjämnigen*, RiR 2020:1.
- Romer, P M (1990), "Endogenous technological change." *Journal of political Economy*, 98 (5) s 71–102.
- Sandberg, L G (1979), "The case of the impoverished sophisticate: human capital and Swedish economic growth before World War I." *The Journal of Economic History*, 39 (1), s 225–241.
- SCB (2023), "Lokala arbetsmarknader (LA), <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/registerbaserad-arbetsmarknadsstatistik-rams/produktrelaterat/Fordjupad-information/lokala-arbetsmarknader-la/>, 2023-04-14.
- Shleifer, A (1985), "A Theory of Yardstick Competition." *Rand Journal of Economics*, 16 (3), s 319–327
- Siverbo, S (2005), "Inkomstutjämnning och kommunalekonomiska incitament", Förvaltningshögskolans rapporter nr 70, Göteborgs universitet.
- SKR (2022), "Kommunala perspektiv på arbetsmarknadspolitiken 2022".
- SKR (2023), "Vem ska stå för risken? Om omvandlingen till grön energi i Sverige".
- Smart, M (1998), "Taxation and deadweight loss in a system of intergovernmental transfers." *Canadian Journal of Economics* 31 (1), s 189–206.
- Smart, M (2007). "Raising taxes through equalization." *Canadian Journal of Economics* 40 (4), s 1188–1212.
- Solow, R M (1957), "Technical change and the aggregate production function". *The review of Economics and Statistics*, 39 (3): 312–320.

SOU 2011:39, *Likvärdiga förutsättningar – översyn av den kommunala utjämningen*. Betänkande till Utjämningskommittén.08.

Syssner, J (2014), *Politik för kommuner som krymper*. Rapport 2014:4. Centrum för kommunstrategiska studier, Linköpings universitet, Norrköping.

Statskontoret (2017), "Det kommunalekonomiska utjämningsystemets historik 1993–2017".

Tillväxtverket (2023), "Städer och landsbygder", <https://tillvaxtverket.se/tillvaxtverket/statistikochanalys/statistikomregionalutveckling/regionalaindlningar/staderochlandsbygder.1844.html>

Ulmestig, R (2020), "Gränser och variationer – en studie om insatser inom kommunal arbetsmarknadspolitik". IFAU rapport 2020:5.

Vikman, U och A Westerberg (2017), "Arbetar kommunerna på samma sätt? Om kommunal variation inom arbetsmarknadspolitik", Rapport 2017:7, IFAU, Uppsala.

Appendix

Tabell A1 Beskrivande statistik över variabler som används i regressionerna över kommunal arbetsmarknadspolitik, 2022

VARIABEL	MEDELVÄRDE	STD. AV.	MIN	MAX
Kostnader arbetsmarknadsåtgärder	545	316	-325	1824
Marginal effekt, %	0,077	0,035	-0,121	0,195
Befolkning, 1000-tal	36,1	75,4	2,40	979
Befolkningsstäthet inv/km ²	162	594	0,2	6171
Storstadskommun	0,09	0,29	0	1
Befolkningsförändring (5 år)	2,36	4,36	-9,56	17,8
Ålder 20–34 år, %	16,4	2,76	9,44	28,6
Ålder 35–49 år, %	17,3	2,13	11,8	22,9
Ålder 50–64 år, %	19,3	1,42	15,1	23,0
Utrikesfödd, %	15,8	6,53	6,98	43,4
Gymnasial utbildning, %	49,1	6,81	21,9	62,5
Eftergymnasial utbildning, %	30,2	8,86	17,4	64,2
Utbildning saknas	2,41	0,90	1,05	7,25
Skattekraft kr/inv 1000-tal	208	28,1	167	413
Kommunal skattesats %	21,6	1,22	17,0	23,8
Ohälsotal, dagar	27,3	5,50	10,6	43,4
Arbetslösa 16–64 år, %	7,32	2,30	3,36	14,4
Arbetslösa 18–24 år, %	7,39	2,29	1,82	15,1
Ekonomisk bistånd 18+ år, %	2,77	1,14	0,56	7,24
Kostnad ek. bistånd kr/inv 0–64 år	1682	733	274	4923

Anmärkning: 287 observationer.

Källa: Kolada, Kommunernas räkenskapsammandrag, SCB:s statistikdatabas, Folkhälsomyndigheten.

Anders Norrlid AB

En kostnadsutjämnings baserad på statistiska metoder

Anders Norrlid AB

Innehåll

1. Sammanfattning.....	3
2. Uppdrag.....	3
3. Norges kostnadsutjämning	4
4. En svensk ansats inspirerad av Norge.....	4
4.1 Merparten av dagens kostnadsutjämning inkluderad i analysen.....	4
4.2 Modellering.....	5
4.3 Delmodeller.....	6
5. Utfallsjämförelser.....	22
5.1 Utfall per kommun.....	23
5.2 Utfall per kommungrupp	26
5.3 Utfall per län.....	28
6. Strukturbidraget kan tas bort	30
7. För- och nackdelar med ny kostnadsutjämning.....	31

Anders Norrlied AB

1. Sammanfattning

För utredningens räkning har den norska modellen för kostnadsutjämning studerats, med syfte att undersöka möjligheten att ersätta dagens kostnadsutjämning med en modell liknande den som används i Norge. I korthet och något förenklat kan sägas att den norska kostnadsutjämningen precis som den svenska bygger på ett antal verksamhetsmodeller, som summeras för att uppskatta en total förväntad kostnad att utjämna för varje kommun. En viktig skillnad mot den svenska kostnadsutjämningen är att de norska verksamhetsmodellerna som regel baseras på regressionsanalyser av kostnaderna i respektive verksamhet. Det får till följd en relativt god anpassning av standardkostnaderna till de faktiska nettokostnaderna i respektive verksamhet, och kan göras med ett betydligt mindre statistiskt underlag än det som används i Sverige. Vidare beräknas för varje kommun ett kostnadsindex, som sedan används för att beräkna en kostnad motsvarande den strukturkostnad som används även i den svenska utjämningen.

I denna rapport prövas att i högre grad än idag använda regressionsanalys som bas för beräkning av standardkostnaderna i den svenska kostnadsutjämningen. Resultatet är att ett betydligt mindre dataset räcker för att erhålla standardkostnadsberäkningar som i klart högre grad stämmer överens med det faktiska kostnadsläget i kommunerna. Vägen via kostnadsindex per kommun bedöms leda till vissa förvrängningar av utfallet som inte går att motivera utifrån önskemålet att få en god anpassning av standardkostnaderna till de faktiska kostnaderna, och har därför inte prövats.

Om kostnadsutjämningen skulle baseras på regressionsmodeller av de slag som provats i denna rapport skulle effekterna jämfört med dagens utjämning kunna bli relativt betydande omfördelningar. Generellt skulle utfallet försämrats i storstadsområden i allmänhet, och i Stockholmsområdet i synnerhet. En mängd ofta mindre kommuner skulle istället få betydande förbättringar av utfallet. Om förändringarna i utfall helt och hållet skulle leda till förändringar i kommunalskatter skulle skillnaderna i skattesats mellan kommunerna minska kraftigt. Minskningen av skillnaderna skulle vara tydlig på kommunnivå, och även genomsnittliga skattesatser per kommungrupp och län skulle komma att skilja sig betydligt mindre åt än som idag är fallet.

De skillnader till förmån för främst glesa kommuner i norra Sverige som en omläggning av utjämningen skulle leda till är så pass betydande att det samtidigt skulle vara möjligt att ta bort det strukturbidrag som ett 60-tal kommuner idag erhåller. Endast några enstaka av kommunerna med strukturbidrag skulle få ett negativt utfall om strukturbidraget togs bort samtidigt som kostnadsutjämningen förändrades i den riktning som prövats.

2. Uppdrag

Den svenska kostnadsutjämningen för kommuner upplevs av många som komplicerad och svårförståelig. Ett skäl är systemets omfattning: beräkningarna bygger på över 100 olika variabler för respektive kommun. Ett mer sparsmakat system skulle bli lättare att sätta sig in i, och det skulle bli tydligare vilka faktorer som styr utfallet.

Vidare har det svenska systemet kritiserats utifrån det faktum att utfallet i systemet inte i alla avseenden speglar det faktiska kostnadsutfallet (se t.ex. Riksrevisionens granskning), utan att det tycks finnas strukturellt betingade avvikelser mellan den i systemet beräknade strukturkostnaden och kommunernas faktiska nettokostnader.

Anders Norrliid AB

Som en del i den pågående översynen av den kommunalekonomiska utjämningen har därför prövats hur en kostnadsutjämning inspirerad av den norska modellen skulle kunna utformas för Sverige.

3. Norges kostnadsutjämning

I Norge beräknas kostnadsutjämningsbidrag/-avgift per kommun med hjälp av ett kostnadsindex för varje kommun, som används för att beräkna en "strukturkostnad" (total förväntad kostnad för utjämnade verksamheter), i kronor per invånare. Index 1,0 betyder att kommunens strukturkostnad är lika med genomsnittet i riket, index över 1 att den är högre och under 1 att den är lägre. Skillnaden mellan kommunens strukturkostnad och genomsnittet i riket är lika kommunens bidrag i kronor invånare (avgift om differensen är negativ).

Kommunens kostnadsindex baseras på dess värden på ett 20-tal strukturvariabler och en uppsättning vikter för varje variabel. Vikterna anger hur stor andel av variationen i total utjämningsgrundande kostnad i kronor per invånare som respektive variabel förklarar. Vikterna baseras i huvudsak på koefficienterna från en uppsättning regressionsanalyser för de olika verksamheter som ingår i utjämningen.

Det som ser ut som en totalkostnadsmodell är alltså egentligen det sammanlagda resultatet av ett antal "standardkostnadsmodeller". Till skillnad från i det svenska systemet är antalet underliggande variabler dock begränsat.

4. En svensk ansats inspirerad av Norge

En svensk kostnadsnyckel skulle vara möjlig att beräkna, men istället har en något annorlunda ansats som bedöms mer träffsäker använts. Precis som i Norge har ett antal regressionsekvationer beräknats för de verksamheter som ingår i kostnadsutjämningen, och för varje verksamhet och kommun har en standardkostnad beräknats som är lika med av modellen predikerat värde. Standardkostnaderna har summerats till en ny strukturkostnad, med vilken ett nytt utfall i kostnadsutjämningen har beräknats.

Anledningen till att den norska modellen inte har genomförts rakt av är att en del förklaringsgrad förloras vid omvandlingen från regressionskoefficienter till kostnadsnyckel. Det har inte bedömts vara meningsfullt att gå en omväg för ett sämre resultat. Istället har av modellen predikerade värden använts direkt, vilket alltså säkerställer högsta möjliga förklaringsgrad.

I detta avsnitt beskrivs hur modellen har tagits fram.

4.1 Merparten av dagens kostnadsutjämning inkluderad i analysen

Nya regressionsbaserade modeller har utvecklats för alla verksamheter utom kollektivtrafiken. En alternativ modell för kollektivtrafiken har inte testats eftersom dagens modell redan är regressionsbaserad modell, och dessutom är gemensam för både regioner och kommuner

Anders Norrlid AB

I modellen för verksamhetsövergripande kostnader har endast komponenten för administration inkluderats. Komponenterna för eftersläpningseffekter är en rent matematisk beräkning avsedd att kompensera för avvikelser i tidigare års utfall och har därför uteslutits. Vidare har komponenterna för byggkostnader, uppvärmning och minskning i total befolkning uteslutits eftersom de avser kostnader som i huvudsak uppstår i de olika verksamheterna och därför bör fångas upp i respektive delmodell.

Tabell 1 Delmodeller i kostnadsutjämningen

Dagens delmodeller	Alternativ modell har utformats
Förskola och skolbarnsomsorg	X
Grundskola	X
Gymnasieskola	X
Vuxenutbildning	X
IFO (individ- och familjeomsorg)	X
Äldresorg	X
Infrastruktur och skydd	X
Kollektivtrafik	Ingår ej
Verksamhetsövergripande kostnader	Administrationskostnader inkluderade
Strukturkostnad (summa standardkostnader)	X

4.2 Modellering

För varje delmodell har nettokostnad i kronor per invånare 2018-2020, deflaterad till fasta priser med hjälp av SCB:s BNP-deflator, använts som beroende variabel. Som oberoende variabler har både de variabler som idag ingår i respektive delmodell, och tänkbara alternativa variabler, prövats. Analysen har gjorts för alla tre åren samtidigt för att hitta variabler som är relevanta över tid, men för de slutliga modellerna har också årsvisa regressioner genomförts för att ytterligare verifiera variablernas relevans och säkerställa att koefficientskattningarna är någorlunda stabila över tid.

Målsättningen har varit att ha med variabler som är signifikanta på 5 %-nivå, och som på ett tydligt sätt bidrar till att höja modellens förklaringsgrad.

Vidare har endast variabler som har "rätt" tecken fått vara med i modellen. Exempelvis har nuvarande löneindex testats i samtliga modeller, men i viss fall fått signifikant negativ koefficient vilket indikerar att ju högre förväntat löneläge i kommunen, desto lägre nettokostnader. I dessa fall har variabeln inte inkluderats i modellen. En möjlig förklaring till den negativa koefficienten som löneindex ofta får i analysen är att löner samvarierar med effektivitet, i enlighet med effektivitetslöneteorin. Sambandet skulle då bero på att arbetskraften i områden med högre löner är mer effektiv, i så hög utsträckning att det mer än väl kompenserar för de högre lönerna.

Slutligen har enkelhet eftersträvat genom att antalet förklarande variabler i modellerna har hållits ner. Något sämre förklaringsgrad har i vissa fall accepterats för att uppnå en enklare modell.

Anders Norrlid AB

Ett alternativ som måste övervägas om man skulle välja att gå vidare i spåret med en regressionsbaserad utjämning är att inkludera alla relevanta och signifikanta variabler i modellerna för att varje variabel ska få bästa möjliga koefficientskattning. Sedan kan själva standardkostnadsberäkningen baseras endast på de variabler som har önskvärd effekt på utjämningen. I den norska utjämningen inkluderas i vissa modeller denna typ av kontrollvariabler.

I nästa avsnitt beskrivs var och en av de slutliga modellerna, och förklaringsgraden jämförs med dagens standardkostnad för modellen. Vid jämförelsen av förklaringsgraden mellan nettokostnad och dagens respektive den alternativa modellens standardkostnad har analysen baserats på löpande priser.

4.3 Delmodeller

För varje delmodell redovisas nedan vilka variabler som ingår i dagens delmodell, vilka variabler som ingår i den alternativa modellen, vilken påverkan en ökning av variabelvärdet har på standardkostnaden (+ eller -), förklaringsgrad mellan nettokostnad och respektive standardkostnad samt förklaringsgraden (likheten i utfall) mellan dagens standardkostnad och den alternativa standardkostnaden.

4.3.1 Förskola

Tabell 2 Jämförelse av modeller för förskola och skolbarnsomsorg

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Andel invånare 1-5 år i befolkningen (+)	Andel invånare 1-5 år i befolkningen (+)
Ökning av antal invånare 1-5 år (+)	
Minskning av antal invånare 1-5 år (+)	
Behovsindex förskola (+)	Behovsindex förskola (+)
Behovsindex fritidshem (+)	
	Demografiskt betingad överkapacitet (+)
Index för merkostnader i glesbygd (+)	
Löneindex (+)	
Socioekonomiskt index (+)	
Förklaringsgrad (R²) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,61	0,64
Förklaringsgrad (R²) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,97	

I dagens delmodell baseras utfallet på åtta olika variabler. Förklaringsgraden (överensstämmelsen) mellan utfallet i form av nettokostnad per invånare och beräknad standardkostnad per invånare är 0,61 i modellen.

Anders Norrlid AB

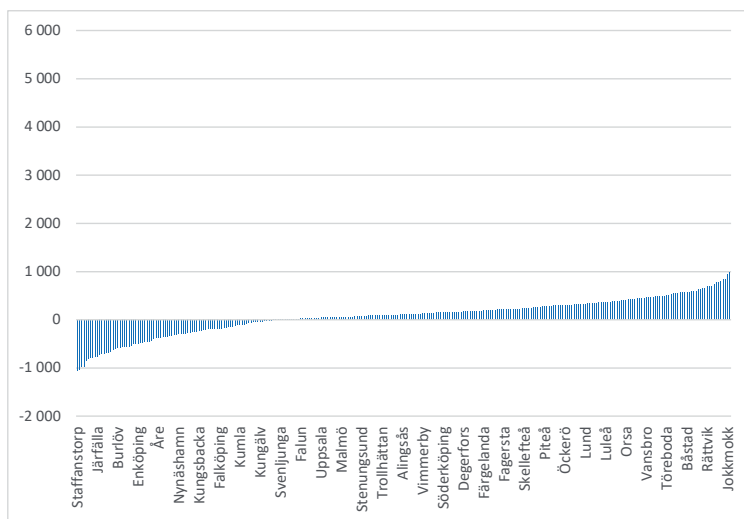
Den nya modellen bygger på tre variabler, varav två ingår i nuvarande modell och en är ny. Förklaringsgraden för modellen uppgår till 0,64. Den nya variabeln i modellen är ett index för demografiskt betingad överkapacitet, av samma slag som beskrevs i likvärdighetsutredningens betänkande (SOU 2020:28, kap 7.3.1 ss. 425-444). Behovet av vissa verksamheter varierar starkt över tid i takt med att de demografiska variationerna. Samtidigt finns det i de flesta verksamheter vissa fasta kostnader, som inte löpande kan anpassas exakt efter behoven. Det typiska exemplet är lokalkostnader, som i hög utsträckning är bestämda av tidigare investeringsbeslut. Skillnaden mellan faktiskt antal barn i kommunen respektive år och den långsiktiga trenden för åldersgruppen över 20 år har använts som index för de merkostnader som då uppstår, och visat sig samvariera systematiskt med kostnaden per invånare i kommunerna.

De två modellerna har snarlika utfall vilket visas av en förklaringsgrad mellan nuvarande standardkostnad och alternativ standardkostnad på 0,97.

För behovsindex förskola har också underliggande variabler testats, men koefficienterna fick fel tecken och/eller bristande signifikans vid analysen.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Figur 1 Förskola: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -1 100 kronor per invånare till +1 000 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Anders Norrlid AB

Tabell 3 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för förskola, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Dorotea	985	Staffanstorp	-1 052
Jokkmokk	954	Upplands-Bro	-1 032
Skinnskatteberg	842	Sigtuna	-982
Älvdalen	840	Knivsta	-976
Smedjebacken	799	Haninge	-849
Ljusnarsberg	786	Hammarö	-813
Arjeplog	770	Upplands Väsby	-789
Övertorneå	741	Ekerö	-783
Norsjö	701	Svedala	-764
Malå	697	Järfälla	-761

I stora drag tycks modellen omfördela från storstadsnära kommuner till små kommuner norr om Mälaren.

4.3.2 Grundskola

Tabell 4 Jämförelse av modeller för grundskola

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Andel 6-15 år i befolkningen (+)	Andel 6-15 år i befolkningen (+)
	Log befolkning 6-15 år (-)
	Kvadraten på log befolkning 6-15 år (+)
	Demografiskt motiverad överkapacitet (+)
Ökning av antal barn 6-15 år i befolkningen (+)	
Minskning av antal barn 6-15 år i befolkningen (+)	
	Roten ur invånardistansen (+)
Index för merkostnader i glesbygd (+)	
Behov av undervisning i modersmål och svenska som andraspråk (+)	
Löneindex (+)	
Förklaringsgrad (R²) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,56	0,66
Förklaringsgrad (R²) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modellens standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,79	

I dagens delmodell baseras utfallet på sex olika variabler. Förklaringsgraden (överensstämmelsen) mellan utfallet i form av nettokostnad per invånare och beräknad standardkostnad per invånare är 0,56 i modellen.

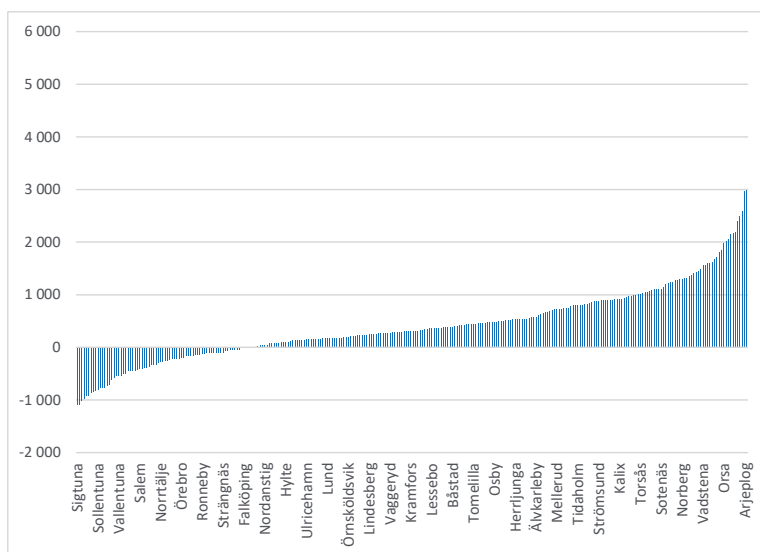
Anders Norrlid AB

Den nya modellen bygger på fem variabler, och förklaringsgraden uppgår till 0,66. Koefficienterna för de två variablerna för log befolkning indikerar att det finns nackdelar både med småskalighet och storskalighet – det optimala, kostnadsmässigt, tycks alltså vara en ”lagom” stor verksamhet. I den alternativa modellen används roten ur invånardistansen för att fånga merkostnader i glesbygd. Då dagens index för merkostnader i glesbygd för grundskolan används i regressionen stiger förklaringsgraden tydligt. Indexet ingår dock inte i slutmodellen eftersom det system (Struktur) som tidigare använts för att beräkna indexet inte längre är tillgängligt. Roten ur invånardistansen är det av de idag tillgängliga måtten för gleshet som samvarierar tydligast med nettokostnaderna för grundskolan.

De två modellerna har delvis olika omfördelade profil vilket visas av en förklaringsgrad mellan nuvarande standardkostnad och alternativ standardkostnad på 0,79, betydligt lägre än för förskola och skolbarnsomsorg.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Figur 2 Grundskola: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -1 100 kronor per invånare till +3 000 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Anders Norrlid AB

Tabell 5 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för grundskola, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Jokkmokk	2 979	Sigtuna	-1 088
Arjeplog	2 961	Botkyrka	-1 088
Överkalix	2 583	Ekerö	-1 018
Åsele	2 495	Huddinge	-978
Arvidsjaur	2 398	Upplands Väsby	-929
Ljusnarsberg	2 195	Järfälla	-923
Bjurholm	2 170	Södertälje	-871
Älvdalen	2 154	Upplands-Bro	-854
Malå	2 058	Täby	-830
Dorotea	2 018	Sollentuna	-802

I stora drag tycks modellen omfördela från storstadsnära kommuner till små kommuner norr om Mälaren.

4.3.3 Gymnasieskola

Tabell 6 Jämförelse av modeller för gymnasieskola

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Andel 16-18 år i befolkningen (+)	Andel 16-19 år i befolkningen (+)
	Kvadraten på log befolkningen 16-19 år (-)
Ökning av antal 16-18 år i befolkningen (+)	
Minskning av antal 16-18 år i befolkningen (+)	
Index för merkostnader i glesbygd (+)	Roten ur invånardistansen (+)
Programvalsfaktor (+)	Andel elever på program med höga kostnader (+)
Löneindex (+)	
Förklaringsgrad (R²) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,45	0,59
Förklaringsgrad (R²) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,65	

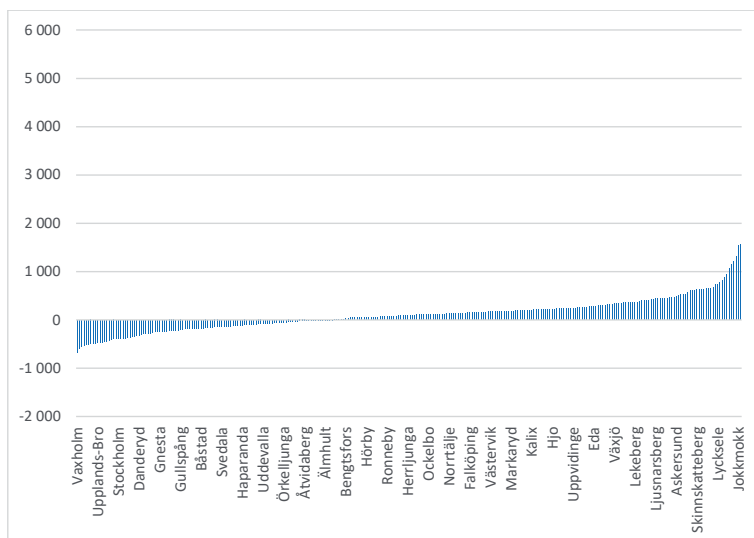
Nuvarande modell baseras på sex olika variabler, och förklaringsgraden för modellen uppgår till 0,45.

Anders Norrlid AB

I den alternativa modellen ingår fem variabler, och förklaringsgraden på 0,59 är betydligt högre än för nuvarande modell. Den befolkningsandel som visade sig samvariera starkast med nettokostnaderna per invånare var 16-19 år, istället för 16-18 år som i dagens modell. Den negativa samvariationen mellan nettokostnad och antal unga i befolkningen indikerar skalfördelar, det vill säga att kostnaderna minskar med antalet unga. Dagens programvalsfaktor är ersatt med andel elever som går i program med hög programpeng på riksprislistan. Förklaringsgraden blir högre om andel elever på varje program inkluderas, men koefficienterna blir ofta insignifikanta. Istället har prövats att rangordna programmen efter riksprislistans kostnad per elev, och beräkna andel elever på program med olika höga priser. En indelning med endast två grupper visade sig leda till lika hög förklaringsgrad som varianter med fler grupper,¹ och den enklaste har därför valts till modellen.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Figur 3 Gymnasieskola: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -700 kronor per invånare till +1 600 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

¹ I gruppen med högkostnadsprogram inkluderades EE, HV, ES, VF, IM, BA, RL, IN, FT och NB. Indelningen efter programpeng baserades på programpen i kostnadsutjämningen.

Anders Norrlid AB

Tabell 7 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för gymnasieskola, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Kiruna	1 562	Vaxholm	-678
Jokkmokk	1 533	Oxelösund	-587
Sorsele	1 303	Lidingö	-554
Gällivare	1 218	Åstorp	-522
Arjeplog	1 143	Östra Göinge	-507
Dorotea	1 075	Järfälla	-504
Åsele	942	Nacka	-500
Härjedalen	881	Nykvarn	-495
Storuman	814	Forshaga	-494
Åre	783	Upplands-Bro	-471

Kommunerna som förlorar på en förändring har inga tydliga drag, men omfördelningen gynnar kommuner i norra Sverige.

4.3.4 Komvux

Modellen för kommunal vuxenutbildning tillkom i den senaste utredningen av kostnadsutjämningen, och används från och med utjämningen för 2020.

Tabell 8 Jämförelse av modeller för kommunal vuxenutbildning

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Andel vuxna utan grundskola (+)	Andel vuxna utan grundskola (+)
	Invånardistans (+)
Andel vuxna med grundskola men utan gymnasieskola (+)	
Andel nyinvandrade vuxna (+)	
Sysselsättningsgrad (andel förvärsarbetande eller studerande vuxna (-))	
Förklaringsgrad (R²) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,17	0,25
Förklaringsgrad (R²) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,59	

Nuvarande modell baseras på fyra olika variabler som avser fånga skillnader i behov av vuxenutbildning, och förklaringsgraden uppgår till låga 0,17.

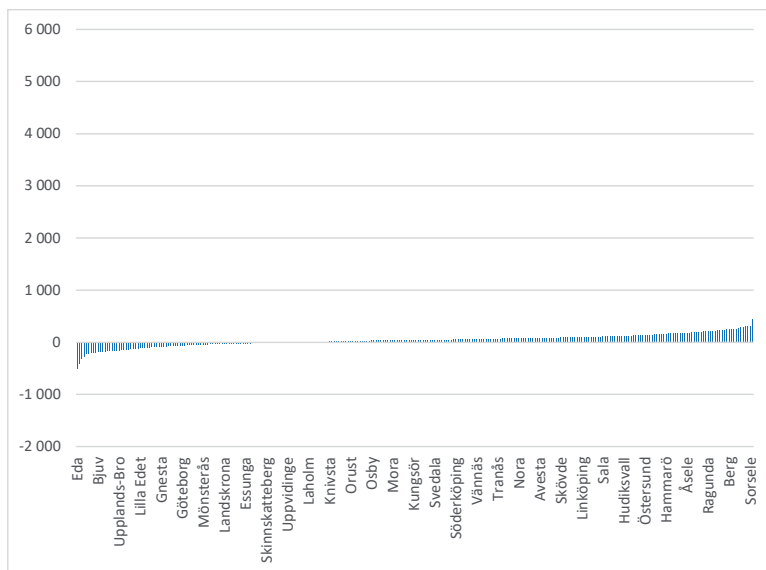
Med endast en variabel för behov av vuxenutbildning – andel vuxna utan grundskolekompetens – och en variabel som fångar glesbygdsförhållanden öka förklaringsgraden till 0,25.

Anders Norrlid AB

Samvariationen mellan nuvarande och alternativ standardkostnad är relativt låg med ett R^2 på 0,59.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Figur 4 Komvux: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -500 kronor per invånare till +400 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 9 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för komvux, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Jokkmokk	440	Eda	-509
Sorsele	325	Solna	-414
Arjeplog	307	Strömstad	-321
Vilhelmina	304	Årjäng	-274
Strömsund	294	Perstorp	-229
Härjedalen	292	Älmhult	-220
Borlänge	267	Högsby	-207
Dorotea	259	Sundbyberg	-198
Åre	255	Malmö	-196
Arvidsjaur	251	Bjuv	-187

Anders Norrlid AB

Något solklart mönster syns inte bland kommunerna som tappar på modellförändringen, men de som gynnas är i stor utsträckning små kommuner i norra Sverige.

4.3.5 Individ- och familjeomsorg (IFO)

Tabell 10 Jämförelse av modeller för IFO

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Andel 0-19 år i hushåll med låg inkomst (+)	Andel 0-19 år i hushåll med låg inkomst (+)
	Andel 18-64 år med låg inkomst (+)
Roten ur tätortsbefolkningen (+)	Roten ur tätortsbefolkningen (+)
Andel i flerfamiljshus byggda 1965-1975 (+)	Andel i flerfamiljshus byggda 1965-1975 (+)
Andel lågutbildade födda i Sverige 20-40 år (+)	Andel lågutbildade födda i Sverige 20-40 år (+)
Ohälsotal	
Andel 65+	
	Utrikes födda 18-64 år med högst 5 år sedan uppehållstillstånd (-)
	Andel vuxna utan grundskola (+)
Gränspendling x 0-19 i ek utsatta hushåll	
Löneindex	
Förklaringsgrad (R²) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,43	0,51
Förklaringsgrad (R²) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,80	

Dagens modell för IFO bygger på åtta förklarande variabler, och förklaringsgraden uppgår till 0,43.

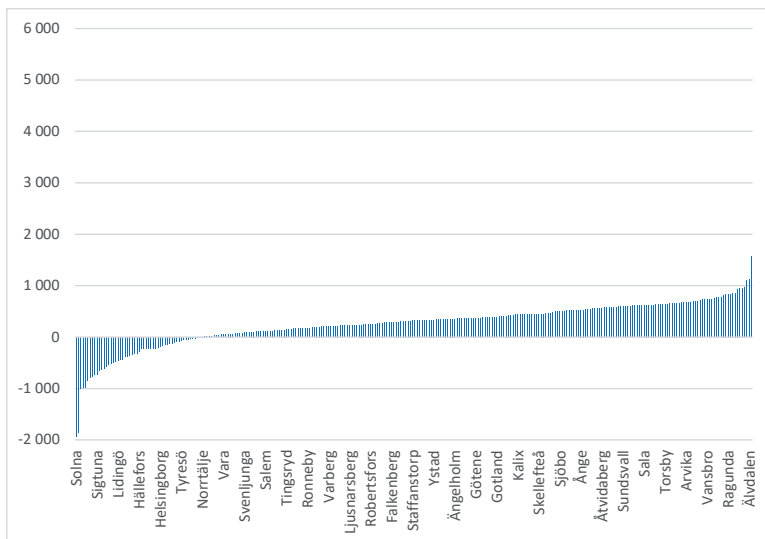
Den alternativa modellen bygger på sju förklarande variabler och förklaringsgraden är 0,51. Flera variabler är med redan i dagens modell, men vissa nya kvalar också in. Den negativa koefficienten för andel nyinvandrade vuxna kan tyckas kontrainuitiv, men kan troligen förklaras av en betydande statlig finansiering av stödet till gruppen.

Samvariationen mellan nuvarande och alternativ standardkostnad uppgår till 0,80.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Anders Norrlid AB

Figur 5 IFO: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -2 000 kronor per invånare till +1 600 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 11 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för IFO, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Årjäng	1 577	Solna	-1 930
Älvdalen	1 114	Älmhult	-1 855
Borlänge	1 097	Högsby	-992
Nordanstig	969	Stockholm	-988
Ockelbo	954	Sundbyberg	-980
Ljusdal	939	Markaryd	-850
Vilhelmina	932	Sollentuna	-783
Köping	855	Upplands-Bro	-764
Katrineholm	852	Upplands Väsby	-743
Ovanåker	841	Sigtuna	-742

I stora drag tycks modellen omfördela från kommuner i Stockholmsområdet till små kommuner i Mellansverige.

Anders Norrlid AB

4.3.6 Äldreomsorg

Tabell 12 Jämförelse av modeller för äldreomsorg

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Andel 65-79 år som är sammanboende (+)	
Andel 80-89 år som är sammanboende (+)	
Andel 90+ som är sammanboende (+)	
Andel 65-79 år som bor ensamma (+)	
Andel 80-89 år som bor ensamma (+)	Andel 80-89 år som bor ensamma (+)
Andel 90+ som bor ensamma (+)	Andel 90+ som bor ensamma (+)
Andel äldre födda utanför Norden (+)	
Merkostnader för hemtjänst i glesbygd (+)	Roten ur invånardistansen (+)
Merkostnader för institutionsboende i glesbygd (+)	
Löneindex (+)	
Överdödlighet (+)	Överdödlighet (+)
Förklaringsgrad (R²) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,86	0,88
Förklaringsgrad (R²) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,94	

Nuvarande modell bygger på elva variabler, och har en hög förklaringsgrad på 0,86.

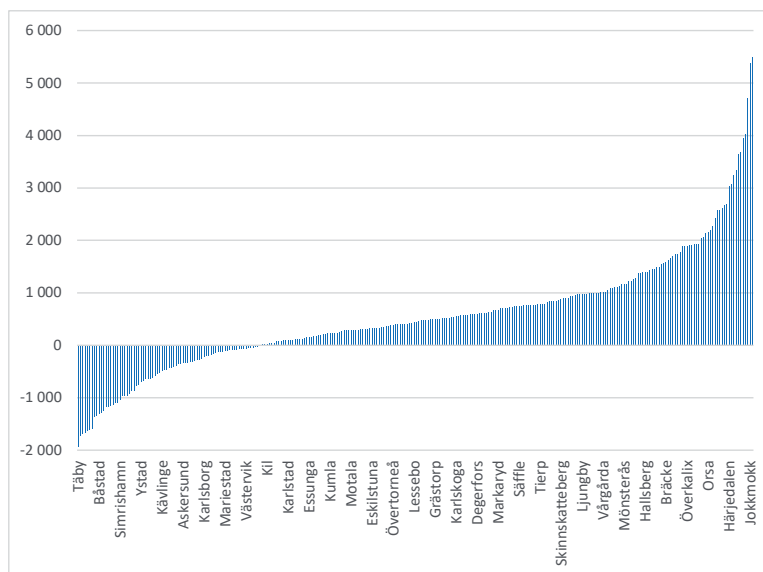
I den nya modellen ingår sju variabler varav en återfinns även i dagens modell, och förklaringsgraden är något högre på 0,89.

Samvariationen mellan nuvarande och alternativ standardkostnad är hög med ett R² på 0,94.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Anders Norrlied AB

Figur 6 Äldreomsorg: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Den alternativa modellen för äldreomsorg är den som leder till allra störst omfördelningseffekter av alla delmodeller. Effekten per kommun varierar från ungefär -2 000 kronor per invånare till +5 500 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 13 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för äldreomsorg, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Arjeplog	5 488	Täby	-1 940
Jokkmokk	5 363	Vaxholm	-1 715
Kiruna	4 717	Lomma	-1 689
Gällivare	4 017	Orust	-1 666
Sorsele	3 947	Lidingö	-1 624
Vilhelmina	3 677	Höganäs	-1 600
Arvidsjaur	3 650	Danderyd	-1 593
Åre	3 331	Tjörn	-1 371
Lycksele	3 240	Öckerö	-1 335
Malå	3 070	Båstad	-1 304

I stora drag trycks modellen omfördela från storstadsnära kommuner till små kommuner i norra Sverige.

Anders Norrlid AB

4.3.7 Infrastruktur och skydd

Modellen består av två delmodeller, en för gator och vägar och en för räddningstjänst. Även den alternativa modellen utgörs av summan av dessa två delmodeller, skattade var för sig.

Tabell 14 Jämförelse av modeller för infrastruktur och skydd

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Delmodell gator och vägar	
	Invånare per kvadratkilometer (+)
	Kommunal väg per invånare (+)
	Statlig väg per invånare (-)
	Länsdummy (+/-)
Klimattillägg	
Ortstillägg	
Delmodell räddningstjänst	
Invånardistans (+)	Invånardistans (+)
Lokalt befolkningsunderlag (-)	Lokalt befolkningsunderlag (-)
Förklaringsgrad (R²) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,30	0,55
Förklaringsgrad (R²) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,53	

Den nuvarande modellen för gator och vägar har två komponenter, ett klimattillägg som kompenserar kommuner med för väghållningen besvärliga klimatförhållanden, och ett ortstillägg som kompenserar kommuner med urbana förhållanden. Delmodellen för räddningstjänst bygger på invånardistans och lokalt befolkningsunderlag. Förklaringsgraden uppgår till låga 0,30, då nettokostnaden ställs mot standardkostnaden.

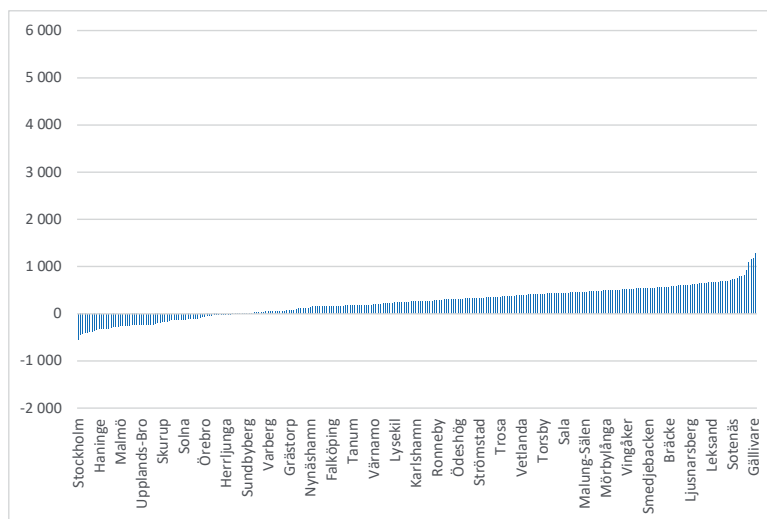
I den alternativa modellen för gator och vägar kompenseras för glesbygdsförhållanden, både kommunal och statlig väg per invånare, och en länsdummy. Kostnaderna ökar med mängden kommunal väg, och minskar med mängden statlig väg. Länsdummin kompenseras, förenklat, kommuner i norra Sverige. I den alternativa delmodellen för räddningstjänst ingår invånardistans och lokalt befolkningsunderlag precis som i nuvarande modell, men någon särskild kompensation utgår inte till de tre storstäderna. Förklaringsgraden för den alternativa modellen uppgår till 0,55, vilket är en stor ökning jämfört med nuvarande modell.

Förklaringsgraden mellan nuvarande och alternativ standardkostnad uppgår till 0,53.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

Anders Norrlid AB

Figur 7 Infrastruktur och skydd: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -500 kronor per invånare till +1 300 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 15 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för infrastruktur och skydd, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Jokkmokk	1 288	Stockholm	-545
Gällivare	1 180	Ekerö	-449
Arjeplog	1 148	Ale	-423
Sorsele	1 079	Värmdö	-410
Kiruna	927	Göteborg	-401
Älvdalen	808	Bollebygd	-380
Hultsfred	804	Kungsbacka	-372
Högsby	796	Kungälv	-365
Vindeln	746	Härreda	-327
Sollefteå	742	Haninge	-321

Modellen omfördelar från en relativt blandad skara kommuner till, i huvudsak, små kommuner i norra Sverige.

Anders Norrlid AB

4.3.8 Verksamhetsövergripande kostnader

Dagens modell för verksamhetsövergripande kostnader innehåller fem demodeller: administrationskostnader, uppvärmningskostnader, byggkostnader, minskning i total befolkning och eftersläppningseffekter. Av de fem avser uppvärmningskostnader, byggkostnader och minskningen av befolkningen effekter som i huvudsak uppstår i kärnverksamheterna, och därför bör ingå i deras respektive delmodell. Eftersläppningskostnaderna är en ren kompensation för tidigare års utjämning. Alltså är det endast administrationskostnaderna som kan sägas vara kopplade till strukturella faktorer som inte redan tagits hänsyn till i övriga delmodeller.

Som obligatorisk administration med strukturellt betingad kostnadsvariation betraktas här huvuddelen av politisk verksamhet, samt fysisk och teknisk planering och bostadsförbättringar, konsument- och energirådgivning, miljö- och hälsoskydd, myndighetsutövning, alkoholtillstånd och totalförsvar och samhällsskydd från det kommunala räkenskapssammandraget.²

Samvariationen mellan nämnda nettokostnader och nuvarande respektive alternativ modell för administrationskostnaderna redovisas nedan.

Tabell 16 Jämförelse av modeller för verksamhetsövergripande kostnader

Variabler i dagens modell	Variabler i den alternativa modellen
Invånardistans (+)	
Befolkning (-)	Log befolkningen (-)
	Invånare per kvadratkilometer (-)
Förklaringsgrad (R²) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,03	0,11
Förklaringsgrad (R²) vid analys med dagens standardkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells standardkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,23	

I grunden baseras den alternativa modellen på samma förhållanden som den nuvarande modellen, nämligen glesbygdsförhållanden och befolkning.

Nuvarande modell har en extremt låg förklaringsgrad på 0,03.

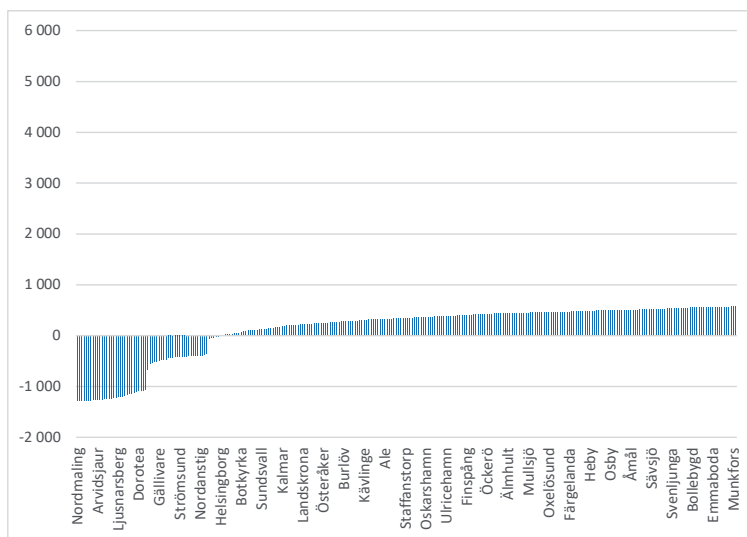
Den alternativa modellen har också den klart lägsta förklaringsgraden av alla med 0,11. Samvariationen mellan de två modellerna är låg med ett R² på 0,23, trots att det i grunden är samma förhållanden som kompenseras.

Om utjämningen för 2020 baserats på den alternativa modellen hade utfallet skiljt sig från det faktiska utfallet 2020. Förändringen i kronor per invånare redovisas i figuren nedan.

² Raderna 100, 120, 130, 215, 225, 261, 267 och 275 i det kommunala räkenskapssammandraget.

Anders Norrlied AB

Figur 8 Verksamhetsövergripande kostnader: förändring i utfall 2020, kronor per invånare

Effekten per kommun varierar från ungefär -1 300 kronor per invånare till +600 kronor per invånare. I tabellen nedan lyfts de 10 kommunerna med störst förbättring respektive störst försämring av utfallet i modellen, jämfört med dagens modell, fram.

Tabell 17 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen för verksamhetsövergripande kostnader, kronor per invånare

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Eda	578	Nordmaling	-1 288
Munkfors	575	Berg	-1 288
Lessebo	574	Älvdalen	-1 285
Kungsör	569	Hällefors	-1 283
Vännäs	568	Orsa	-1 282
Grums	566	Vansbro	-1 280
Storfors	566	Robertsfors	-1 278
Vingåker	564	Vilhelmina	-1 272
Töreboda	562	Bräcke	-1 262
Mellerud	561	Arvidsjaur	-1 261

Det är inte helt lätt att se ett mönster i vilka kommuner som vinner eller förlorar mest på förändringen.

Anders Norrlied AB

4.3.9 Samtliga variabler i modellen

I detta förslag presenteras ingen kostnadsnyckel av norsk modell, men i tabellen nedan redovisas de 28 variabler som ingår i någon av de alternativa delmodellerna, och som därför skulle kunna ingå i en sådan kostnadsnyckel.

Tabell 18 Alla variabler i den alternativa kostnadsutjämnigen

Typ av variabel	Variabel
Åldersfördelning	Andel invånare 1-5 år i befolkningen (+)
	Andel invånare 6-15 år i befolkningen (+)
	Andel invånare 16-19 år i befolkningen (+)
Befolkning, totalt eller i åldersgrupper	Log befolkningen 6-15 år (-)
	Kvadraten på log befolkning 6-15 år (+)
	Kvadraten på log befolkning 16-19 år (+)
	Log befolkning totalt (-)
Variation i befolkningen	Skattad överkapacitet 1-5 år (+)
	Skattad överkapacitet 6-15 år (+)
Indikatorer för bebyggelsestruktur	Roten ur invånardistansen (+)
	Invånardistans (+)
	Roten ur tätortsbefolkningen (+)
	Invånare per kvadratkilometer (+)
	Lokalt befolkningsunderlag (-)
Skillnader i behov av olika verksamheter	Behovsindex förskola (+)
	Andel gymnasieelever på program med höga kostnader (+)
	Andel vuxna utan grundskola (+)
	Kommunal väg per invånare (+)
	Statlig väg per invånare (-)
	Länsdummy (+/-)
Sociala förhållanden	Andel 0-19 i hushåll med låg inkomst (+)
	Andel i flerfamiljshus byggda 1965-1975 (+)
	Andel lågutbildade födda i Sverige 20-40 år (+)
	Andel 18-64 med låg inkomst (+)
	Utrikes födda 18-64 år med högst 5 år sedan UT (-)
	Andel 80-89 år som bor ensamma (+)
	Andel 90 +som bor ensamma (+)
	Överdödlighet (+)

5. Utfallsjämförelser

I avsnitt 4 beskrivs var och en av de ingående delmodellerna. Det är summan av utfallet i samtliga modeller, det vill säga det vi kallar strukturkostnaden, som ligger till grund för utjämningsbidrag/-avgift per kommun. I detta avsnitt redovisas hur utfallet i den alternativa modellen skiljer sig jämfört med nuvarande kostnadsutjämnigen.

Anders Norrlid AB

Tabell 19 Jämförelse av dagens strukturkostnad och alternativ strukturkostnad

Förklaringsgrad (R^2) vid analys med nettokostnad som oberoende variabel och konstant och respektive strukturkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
Dagens strukturkostnad	Alternativ strukturkostnad
0,62	0,78
Förklaringsgrad (R^2) vid analys med dagens strukturkostnad som beroende variabel och konstant och alternativ modells strukturkostnad som oberoende variabler, 2018-2020	
0,73	

Förklaringsgraden i varje delmodell är högre i den alternativa modellen än i nuvarande, och när delmodellerna summeras till strukturkostnader och ställs mot motsvarande nettokostnader är skillnaden avsevärd. Det är dock viktigt att komma ihåg att utfallet 2018-2020 i dagens utjämnning baseras på dataunderlag till och med 2016, medan den alternativa modellen skattas med data för 2018-2020. Skillnaden i förklaringsgrad skulle med alla sannolikhet vara mindre om utfallet för den alternativa modellen hade ställts mot faktiska nettokostnader från 2022-2024, vilket av uppenbara skäl inte varit möjligt.

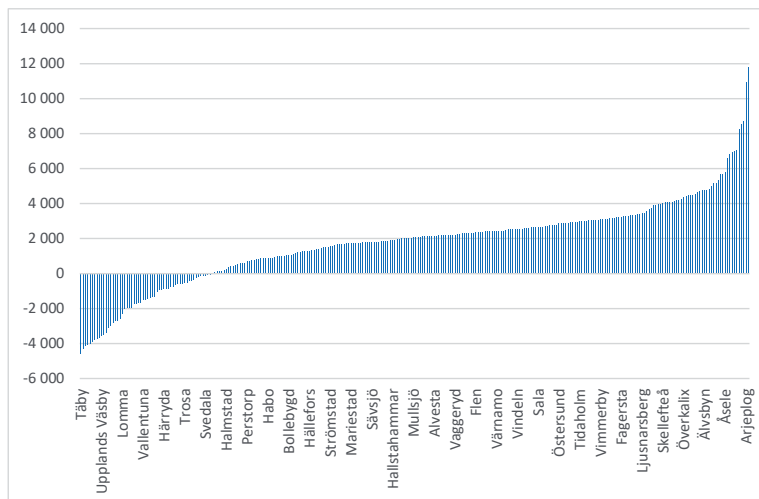
Nedan beskrivs hur kostnadsutjämnings utfall skiljer sig åt mellan den här utvecklade alternativa modellen och nuvarande modell. Effekterna redovisas först per kommun, därefter per kommungrupp och slutligen per län.

5.1 Utfall per kommun

I diagrammet nedan visas förändring i utfall i kronor per invånare för var och en av landets kommuner, 2020.

Anders Norrlid AB

Figur 9 Förändring i utfall i kostnadsutjämnningen per kommun 2020, kronor per invånare

För 57 kommuner skulle utfallet försämrats, medan det skulle förbättras för 233 kommuner. I tabellen nedan listas de 10 kommuner som vinner mest på förändringen, och de 10 kommuner som förlorar mest.

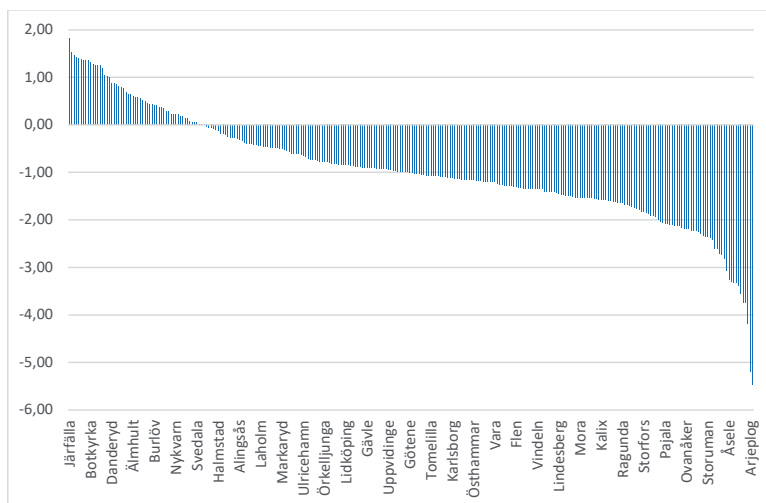
Tabell 20 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen

Vinnarkommuner	Förändring i kronor per invånare	Förlorarkommuner	Förändring i kronor per invånare
Jokkmokk	11 777	Täby	-4 597
Arjeplog	10 925	Järfälla	-4 304
Gällivare	8 712	Sollentuna	-4 139
Kiruna	8 557	Stockholm	-4 061
Sorsele	8 239	Solna	-4 028
Älvdalen	7 056	Ekerö	-3 885
Vilhelmina	6 983	Nacka	-3 799
Arvidsjaur	6 971	Danderyd	-3 752
Dorotea	6 817	Lidingö	-3 668
Härjedalen	6 606	Upplands Väsby	-3 574

Det geografiska mönstret är mycket tydligt, med samtliga 10 vinnarkommuner i norra Sverige medan förlorarkommunerna alla ligger i Stockholms län. Utfallsskillnaderna i kronor per invånare är mycket stora. I diagrammet nedan har utfallsskillnaden räknats om till nödvändig förändring i skattesats, för bibehållet ekonomiskt resultat, med hjälp av respektive kommuns skattekraft.

Anders Norrlied AB

Figur 10 Förändring i utfall i kostnadsutjämnningen per kommun 2020, i nödvändig skattesatsförändring

Nedan listas de 10 kommuner som kan sänka respektive måste höja skatten mest, om den alternativa kostnadsutjämnningen skulle genomföras.

Tabell 21 Största vinnare och förlorare på den alternativa modellen, skattesats

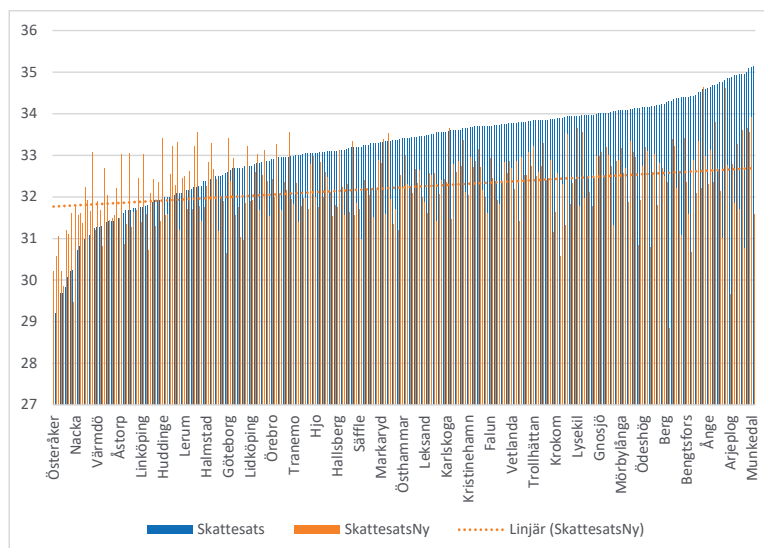
Vinnarkommuner	Förändring i skatt, procentenheter	Förlorarkommuner	Förändring i skatt, procentenheter
Jokkmokk	-5,46	Järfälla	1,83
Arjeplog	-5,19	Upplands Väsby	1,53
Sorsele	-4,19	Huddinge	1,46
Älvdalen	-3,75	Täby	1,42
Vilhelmina	-3,75	Sollentuna	1,41
Dorotea	-3,56	Stockholm	1,37
Härjedalen	-3,38	Upplands-Bro	1,37
Gällivare	-3,32	Solna	1,36
Kiruna	-3,31	Ekerö	1,35
Arvidsjaur	-3,30	Botkyrka	1,31

Vinnare och förlorare räknat i nödvändig skattesatsförändring är ungefär desamma som då utfallet redovisas i kronor per invånare.

I diagrammet nedan redovisas för varje kommun dagens skattesats (kommun plus region) och möjlig skattesats med den alternativa kostnadsutjämnningen.

Anders Norrlid AB

Figur 11 Jämförelse av dagens skatt med möjlig skatt med ny kostnadsutjämning

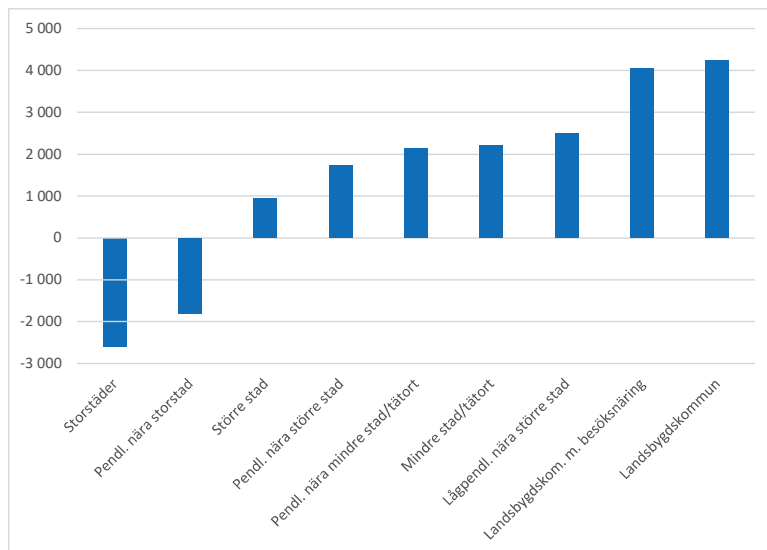
Kommuner som idag har låg skattesats skulle typiskt sett behöva höja sin skatt, medan dagens högskattekommuner skulle kunna sänka sin skatt. Som den linjära trenden för den nya skattesatsen (skattesats justerad för alternativ kostnadsutjämning) visar kvarstår dock en viss skillnad i skattenivå även efter justeringen av utjämningen. Dagens högskattekommuner skulle alltså i genomsnitt ha något högre skatt även efter en förändring, medan dagens lågskattekommuner fortfarande, i genomsnitt, skulle ha relativt låg skatt.

5.2 Utfall per kommungrupp

För att se systematiska effekter av en förändring redovisas i diagrammet nedan genomsnittlig effekt per kommungrupp, i kronor per invånare.

Anders Norrlid AB

Figur 12 Förändring i utfall per kommungrupp 2020, kronor per invånare, övägt medel

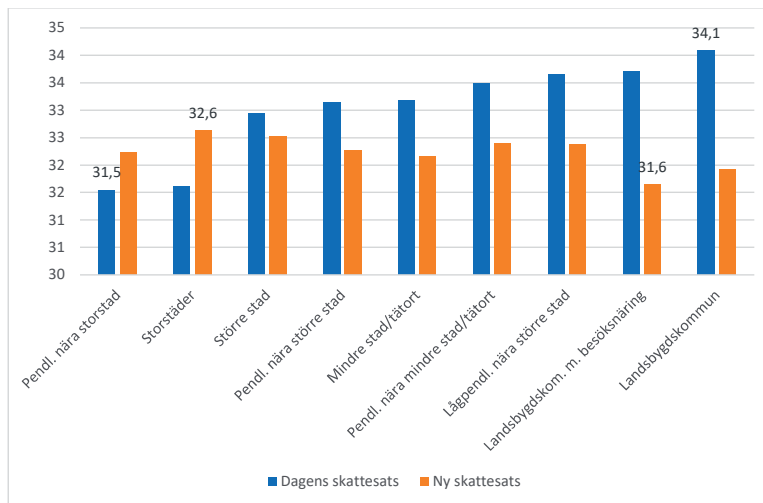

På kommungruppsnivå (kommungrupper enligt SKR:s indelning till och med 2022) är skillnaden tydlig på det sättet att storstäderna och pendlingskommunerna nära storstäderna skulle förlora på en omläggning till den nya metoden, medan utfallet för övriga kommungrupper är positivt.

I nedanstående diagram redovisas istället skattesats per kommungrupp, för och efter en förändring av kostnadsutjämningen.

Anders Norrlid AB

Figur 13 Dagens skattesats och möjlig skattesats med ny utjämning, ovägt medel per kommungrupp

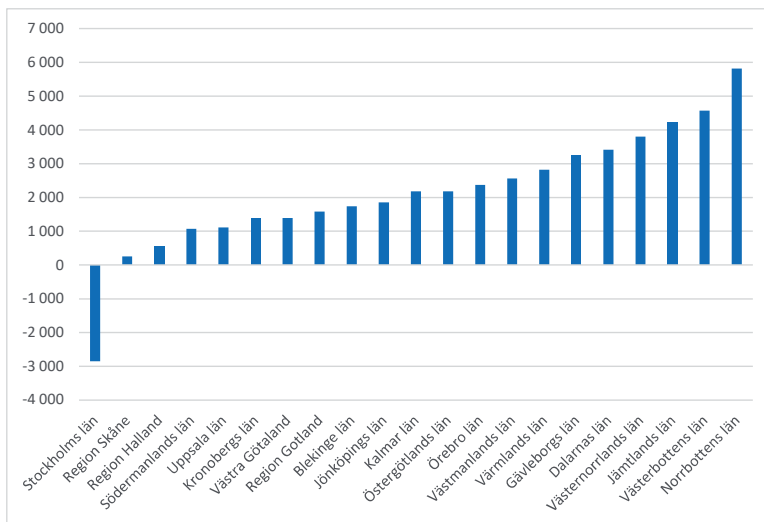
Det är tydligt att skattesatserna skulle kunna bli mer lika i de olika kommungrupperna än vad de är idag, med mer än en halvering av skillnaden mellan högst och lägst skatt per kommungrupp

5.3 Utfall per län

Som i föregående avsnitt redovisas utfallseffekten i kronor per invånare per län för 2020 i diagrammet nedan.

Anders Norrlid AB

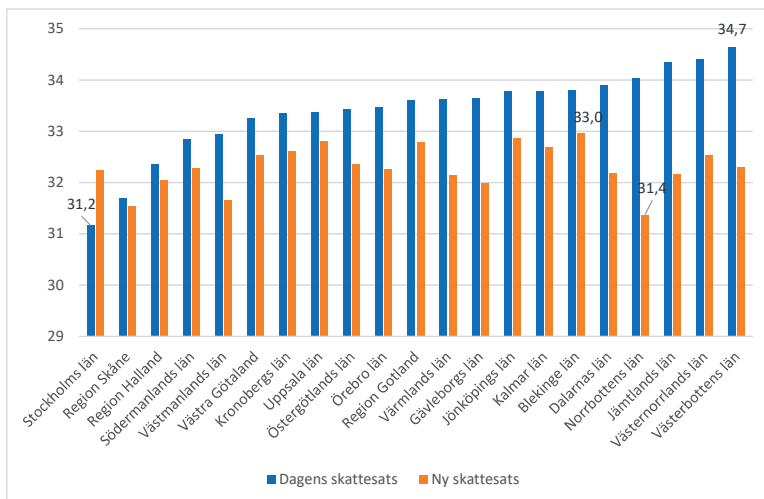
Figur 14 Förändring i utfall per län 2020, kronor per invånare, ovägt medel

Jämförelsen per län visar att det endast är kommunerna i Stockholms län som i genomsnitt skulle förlora på den alternativa modellen.

Nedan redovisas genomsnittlig skattesats per län idag, och vad som skulle vara möjligt med en ny kostnadsutjämning.

Figur 15 Dagens skattesats och möjlig skattesats med ny utjämning, ovägt medel per län

Anders Norrlid AB

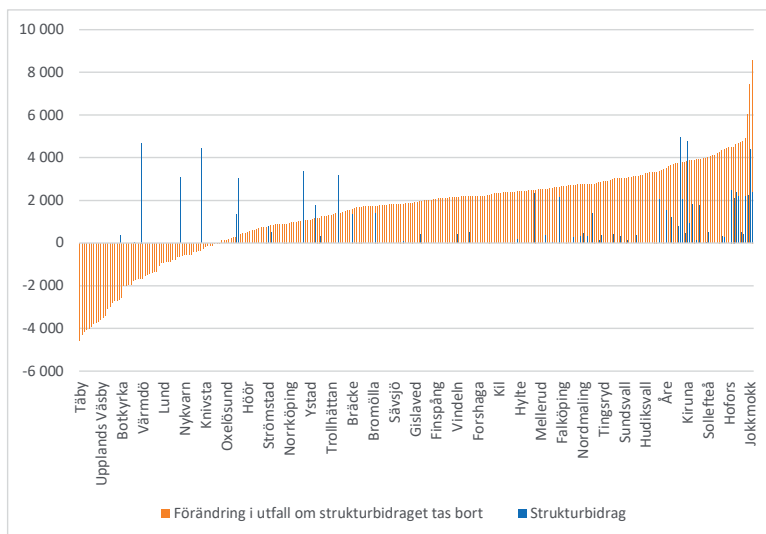
Även på länsnivå skulle den alternativa kostnadsutjämnningen möjliggöra en dryg halvering av skillnad i skattesats.

6. Strukturbidraget kan tas bort

Ovan redovisas effekterna av att ersätta dagens kostnadsutjämnning mot en kostnadsutjämnning baserad på regressionsanalyser. Många av de kommuner som får de största positiva effekterna av en sådan förändring är kommuner i norra Sverige som idag får strukturbidrag. Strukturbidrag är bidrag som kompenserar för det intäktsbortfall som uppstod då vissa komponenter i kostnadsutjämnningen tidigare lyfts ut ur systemet. Det var faktorer som man idag bedömer inte bör ingå i kostnadsutjämnningen.

En möjlighet som öppnar sig med så pass stora omfördelningseffekter som den alternativa kostnadsutjämnningen får jämfört med dagens utjämnning, är att samtidigt som den införs passa på att ta bort strukturbidraget helt ur utjämnningen. Figuren nedan visar den totala effekten en sådan förändring skulle få jämfört med dagens system. I diagrammet har kommunerna sorterats på sammantagen förändring av den alternativa kostnadsutjämnningen och ett borttaget strukturbidrag.

Figur 16 Förändring i utfall med alternativ kostnadsutjämnning och borttaget strukturbidrag 2020, kr/invånare

Anders Norrlied AB

Som framgår av figuren påverkas inte kommunerna med störst negativ förändring jämfört med tidigare jämförelse, eftersom de idag inte får något strukturbidrag. Men den största positiva förändringen minskar nu från knappt 12 000 kronor per invånare då bara kostnadsutjämnings förändras, till cirka 8 500 kronor per invånare då man samtidigt tar bort strukturbidraget.

I tabellen nedan visas de 10 kommuner som får störst positiv förändring om även strukturbidraget tas bort, och de 10 kommuner som får störst negativ förändring.

Vinnarkommuner				Förlorarkommuner			
	Förändring kostn. Utj.	Struktur- bidrag	Om strukturbidrag tas bort		Förändring kostn. Utj.	Struktur- bidrag	Om strukturbidrag tas bort
Arjeplog	10 925	2 348	8 577	Täby	-4 597	0	-4 597
Jokkmokk	11 777	4 364	7 413	Järfälla	-4 304	0	-4 304
Sorsele	8 239	2 236	6 003	Sollentuna	-4 139	0	-4 139
Ålvdalen	7 056	2 161	4 895	Stockholm	-4 061	0	-4 061
Orsa	5 148	392	4 756	Solna	-4 028	0	-4 028
Ljusdal	5 179	462	4 717	Ekerö	-3 885	0	-3 885
Dorotea	6 817	2 165	4 652	Nacka	-3 799	0	-3 799
Vilhelmina	6 983	2 382	4 601	Danderyd	-3 752	0	-3 752
Härjedalen	6 606	2 104	4 502	Lidingö	-3 668	0	-3 668
Arvidsjaur	6 971	2 484	4 487	Upplands Väsby	-3 574	0	-3 574

Det övegripande mönstret är detsamma som tidigare, det vill säga omfördelning från Stockholmskommuner till kommuner i mellersta och norra Sverige, men spannet är alltså nu betydligt mindre.

7. För- och nackdelar med ny kostnadsutjämnings

Det finns både för- och nackdelar med en omläggning i den riktning som prövats i denna analys.

Transparens

En aspekt av transparens är själva omfattningen av systemet. Vid en förändring från över 100 variabler till knappt 30 blir systemet mer överskådligt, och på det sättet lättare att ta till sig.

Samtidigt är regressionsanalys en metod som är teknisk till sin natur, och som innehåller sina metodmässiga fallgropar. Ofta är resultaten av analyserna intuitivt lätta att ta till sig, men undantag förekommer. Samtidigt måste sägas att även nuvarande system redan innehåller regressionsbaserade modeller, och också har andra komponenter som kräver en hel del tankearbete för att sätta sig in i och förstå.

Anders Norrlid AB

Träffsäkerhet

I detta avsnitt har kostnadsutjämnings träffsäkerhet bedömts med hjälp av det statistiska måttet förklaringsgrad (R^2), då beräknad standardkostnad ställts mot faktisk nettokostnad för motsvarande verksamhet. I samtliga modeller är den alternativa modellen mer träffsäker, det vill säga förklaringsgraden är högre. I många fall är skillnaden anmärkningsvärd. Jämförelsen är inte riktigt rättvis eftersom den alternativa modellen utvärderats för samma period som har använts som underlag för beräkningen av utjämnings, medan dagens kostnadsutjämnings bygger på en kombination av aktuella data och skattningar som har gjorts på data som dateras flera år före den undersökta perioden.

Skillnaderna i träffsäkerhet är dock så pass stora, till den alternativa metodens fördel, att bedömningen är att den alternativa metoden skulle ge en bättre träffsäkerhet än dagens metod även på några års sikt. Helt säkert går frågan tyvärr inte att besvara förrän om några år, eller om dataunderlag togs fram för flera år bakåt i tiden.

Baserat på underliggande strukturella faktorer

En viktig målsättning är att kostnadsutjämnings utfall inte ska styras av faktorer som är påverkbara. En kommun ska inte kunna optimera sitt utfall genom ett viss agerande. Till exempel ska ineffektivitet eller ambitionsnivå inte kompenseras med ett högre utfall i kostnadsutjämnings.

Den alternativa metoden baseras i lika hög grad som dagens kostnadsutjämnings på strukturella, opåverkbara faktorer. Samtidigt går det inte att utesluta att effektivitet och ambitionsnivå samvarierar med vissa strukturella faktorer. Det kan exempelvis vara så att landsbygdskommuner och kommuner i norra Sverige i genomsnitt har lägre effektivitet och/eller högre ambitionsnivå än kommuner i storstadsområdena. Men landsbygdskommuner och kommuner i norra Sverige har generellt sett hög skattesats, vilket är nödvändigt för att finansiera verksamheten. Det finns alltså incitament även för dem att vara så effektiva de bara kan. Om den relativt stora omfördelning till fördel för landsbygd och norra Sverige som den alternativa modellen skulle innebära i huvudsak vore betingad av låg effektivitet och hög ambitionsnivå, skulle det antyda en anmärkningsvärd okänslighet för skattebördorna idag. Det är därför rimligt att tänka sig att det höga kostnadsläget hos vinnarna på den alternativa ansatsen i hög utsträckning beror på opåverkbara faktorer. Om det stämmer är de kraftigt underkompenserade för sina förutsättningar i dagens kostnadsutjämnings.

Statens offentliga utredningar 2024

Kronologisk förteckning

1. Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier. Ju.
2. Ett samordnat vaccinationsarbete – för effektivare hantering av kommande vacciner. Del 1 och 2. S.
3. Ett starkt juridiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka juridiskt liv i Sverige 2025–2034. Ku.
4. Inskränkningarna i upphovsrätten. Ju.
5. Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar. Ju.
6. Steg mot stärkt kapacitet. Fi.
7. Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister. Ju.
8. Livsmedelsberedskap för en ny tid. LI.
9. Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen. U.
10. Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud. Ju.
11. Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet. KN.
12. Mål och mening med integration. A.
13. En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer. Ju.
14. Arbetslivskriminalitet – myndighets-samverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete. A.
15. Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. Ju.
16. Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna. U.
17. Skolor mot brott. U.
18. Nya regler om cybersäkerhet. Fö.
19. En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap. KN.
20. Maskinellt värde för vissa industribyggnader – ett undantag från fastighets-skatt. Fi.
21. Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld. A.
22. En ny organisation för förvaltning av EU-medel. Fi.
23. En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. S.
24. Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag. Fi.
25. En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten. S.
26. En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022. S.
27. Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter. Ju.
28. Offentlighetsprincipen eller insyns-lag. Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet. U.
29. Goda möjligheter till ökat välbefinnande. Fi.
30. En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. S.
31. En ändamålsenlig vapenlagstiftning. Del 1 och 2. Ju.
32. Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier. Fi.
33. Delad hälsodata – dubbel nytta. Regler för ökad interoperabilitet i hälso- och sjukvården. S.
34. Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider. Ku.
35. En framtid för alm och ask – förädling, forskning och finansiering. LI.

36. Förenkla och förbättra! Fi.
37. Förbättrade ränteavdragsregler för företag. Fi.
38. Digitala fastighetsköp & Förförsköprätt vid fastighetstransaktioner. LI.
39. Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga. Ju.
40. Genomförande av lönetransparensdirektivet. A.
41. Styrkraft för lyckad integration. A.
42. Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid. U.
43. Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning. Fi.
44. Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan. LI.
45. Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering. Fi.
46. Ny lag om internationella sanktioner. Genomförande av EU:s sanktionsdirektiv. UD.
47. Digital myndighetspost. Fi.
48. Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen. Volym 1 och 2. Ju.
49. Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig. A.
50. Nätt och jämnt. Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn. Del 1 och 2. Fi.

Statens offentliga utredningar 2024

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

- Mål och mening med integration. [12]
- Arbetslivskriminalitet – myndighets-samverkan, en gemensam tipsfunktion, lärdomar från Belgien och gränsöverskridande arbete. [14]
- Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld. [21]
- Genomförande av lönetransparensdirektivet. [40]
- Styrkraft för lyckad integration. [41]
- Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig. [49]

Finansdepartementet

- Steg mot stärkt kapacitet. [6]
- Maskinellt värde för vissa industribyggnader – ett undantag från fastighetsskatt. [20]
- En ny organisation för förvaltning av EU-medel [22]
- Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag. [24]
- Goda möjligheter till ökat välstånd. [29]
- Åtgärder mot mervärdesskattebedrägerier. [32]
- Förenkla och förbättra! [36]
- Förbättrade ränteavdragsregler för företag. [37]
- Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning. [43]
- Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering. [45]
- Digital myndighetspost. [47]
- Nätt och jämnt. Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn. Del 1 och 2. [50]

Försvarsdepartementet

- Nya regler om cybersäkerhet. [18]

Justitiedepartementet

- Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier. [1]
- Inskränkningarna i upphovsrätten. [4]
- Förbättrad ordning och säkerhet vid förvar. [5]
- Ett säkrare och mer tillgängligt fastighetsregister. [7]
- Preskription av avlägsnandebeslut och vissa frågor om återreseförbud. [10]
- En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökat skydd för utsatta personer. [13]
- Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. [15]
- Kamerabevakning i offentlig verksamhet – lättnader och utökade möjligheter. [27]
- En ändamålsenlig vapenlagstiftning. Del 1 och 2. [31]
- Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion för unga. [39]
- Ett ändamålsenligt samhällsskydd. Vissa reformer av straff- och straffverkställighetslagstiftningen. Volym 1 och 2. [48]

Klimat- och näringslivsdepartementet

- Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet. [11]
- En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap. [19]

Kulturdepartementet

- Ett starkt judiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034. [3]
- Ansvar och oberoende
 - public service i oroliga tider. [34]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

- Livsmedelsberedskap för en ny tid. [8]
- En framtid för alm och ask
 - förädling, forskning och finansiering. [35]
- Digitala fastighetsköp & Förköpsrätt vid fastighetstransaktioner. [38]
- Stärkt kontroll av fusk i livsmedelskedjan. [44].

Socialdepartementet

- Ett samordnat vaccinationsarbete – för effektivare hantering av kommande vacciner. Del 1 och 2. [2]
- En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. [23]
- En mer effektiv tillsyn över socialtjänsten. [25]
- En utvärdering av förändringar i sjukförsäkringens regelverk under 2021 och 2022. [26]
- En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga. [30]
- Delad hälsodata – dubbel nytta.
 - Regler för ökad interoperabilitet i hälso- och sjukvården. [33]

Utbildningsdepartementet

- Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen. [9]
- Växla yrke som vuxen – en reformerad vuxenutbildning och en ny yrkesskola för vuxna. [16]
- Skolor mot brott. [17]
- Offentlighetsprincipen eller insynslag.
 - Allmänhetens insyn i enskilda aktörer inom skolväsendet. [28]

- Bildning, utbildning och delaktighet
 - folkbildningspolitik i en ny tid. [42]

Utrikesdepartementet

- Ny lag om internationella sanktioner.
 - Genomförande av EU:s sanktionsdirektiv. [46]